

Universitätsbibliothek Mannheim

Anstasii Bibliothecarii ... collectanea

Anastasius <Bibliothecarius>

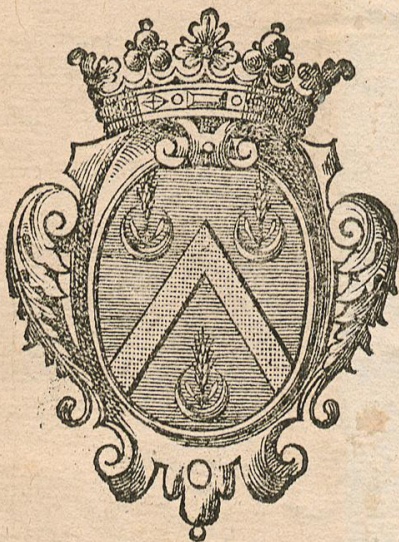
Parisiis, 1620

urn:nbn:de:bsz:180-digad-1494

c.B.

BIBLIOTHEK
DESBILLONS
MANNHEIM

79
127

215.

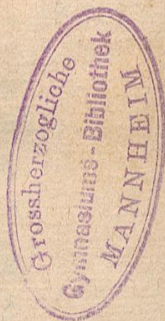
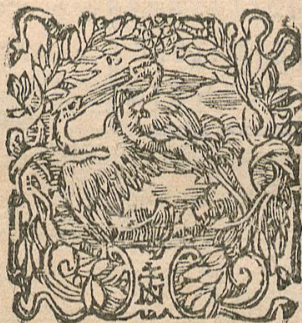
H 453 D 212

29

ANASTASII
BIBLIOTHECARIII
SEDIS POSTOLICÆ
COLLECTANEA.

Quæ in gratiam Ioannis Diaconi, cùm Ec-
clesiasticam historiam meditaretur,
è Græcis versa concinnauit.

Nunc primùm in lucem edita studio & opera
IACOBI SIRMONDI *Societatis*
IESV *Presbyteri.*

PARISIIS,
Ex Officina Niuelliana.
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY,
via Iacobæa, sub Ciconiis.

M. DC. XX.
Cum Privilegio Regis.

BIBLIOTHEK
DESBILLONS
MANNHEIM

Illmo & R^{mo} D.

SCIPIONI
COBELLVIO,
CARDINALI S. SVSANNÆ,
SEDIS APOSTOLICÆ
Bibliothecario.

NASTASII Bibliotheca-
rij cum multa sint è Grecis ab
eo fontibus deducta, qua sa-
cræ historiã non mediocri-
ter illustrant; tum verò ex iis qua adhuc la-
tent, parè expectari fructum posse, si pro-
deant, fidem hæc, ni fallor, qua ad te conuo-
lant, Collectanea factura sunt, Cardinalis
Amplissime. Quis enim erit, qui modò
aliquem bonarum rerum gustum habeat,
cui non statim arrideat illa, quam in fron-

ã ij

egerunt, Ioannis IV. tam diu à doctis
expetita pro Honorio Pontifice Apologia?
Quis deinde, quem Theodori. Martini-
que Pontificum epistola, Maximi Con-
fessoris, Anastasij vtriusque, tum Abba-
tis, tum Apocrisiarij, aliorumve alia om-
nia, quae his continentur, vtilitate, varietate
que sua non pariter afficiant? Et erunt
nimirum, quos, dum haec legent, alios alia
moueât: nullus, opinor, qui Martini Papae
exilij obituſque tempora, quae ignorari
antea videbantur, certis hinc notis insignita
non libenter recognoscat. Erunt qui ocu-
los ad Monothelitarum incōstantiam &
deliramenta conuertant; quod post Hera-
clij ec̄thesin, typumque Constantis, quo-
rum ille vnam in Christo voluntatem san-
xerat, huic neque vnam, neque duas dici
placuerat, eò tandem prolapsi sint, vt vnam
& duas, hoc est tres in illo volūtates opera-
tionēſque affirmarent. Quis non illa Ma-
ximi, cuius aurea semper dicta & scripta
sunt omnia, suspicienda in primis & am-

plectenda iudicet, quibus Pötificis Roma-
ni summum in Ecclesias omnes imperium,
atque, vt eius verbo viar, ^{in vniuersis}, & po-
restatem apud Gracos ipsos sic extollit, vt
mirum non sit, apud Gracos eosdem, post-
quam ab Ecclesia Romana descuerunt,
trunca fere hanc partem & mutila eius
opera reperiri? Vides hinc autem, Car-
dinalis Illustriss. quo instructum appara-
tu, quibus copiis ornatũ hospite excepturus
sis Anastasium. Tuas enim ille fores pul-
sat, apud te statua designat; haud ignarus
metari se iustius nusquam posse, quam apud
eum, quẽ & Bibliotheca, cui olim presuit,
Curatorẽ, & sacrarum Epistolarum, quas
dictauit, Magistrum, viriusque mune-
ris sui longo interuallo successorem videt.
Nec verendum scilicet, ne à ceteris im-
par, aut indecorus hospes sit tibi. Quan-
quam enim purpura caruit, qua fulges,
suum tamen ille decus & nomen gessit;
quem & Imperatoria & Pontificia lega-
tiones honestarunt. Quod si lingua incul-
tã iij

rior facundiam istam assequi non potuit,
quam in te meritò amant & prædicant
omnes; non debet illi deterioris cui culpam
seculi nostri felicitas imputare. Cur ergo
diffidam, quin abs te tot nominibus hu-
manitatem impetret, quam vel ignotis
præstare atque immerentibus soles? Ego
verò, Cardinalis Amplissime, non mo-
dò non diffido; ut me potius admissionis
huius auctorem factum gaudeam; quòd
multis maximisque benevolentia tua vin-
culis obstricto, cum optandum esset quod
offerrem, id mihi muneris sua sponte obla-
tum est, cuius apud te gratiam deterrere
nec tenuitas nostra possit.

Illma & R^{ma} D. T.

Addictissimus,

IACOBVS SIRMONDVS.

LECTORI.

De singulis opusculis quæ in hoc volumine continentur.

Væ initio Præfationis loco posita ^{I.}
est Anastasij Epistola, ea non insti- ^{Pag. 17}
tuti solum operis rationem expli-
cat; sed Honorij etiam Papæ de-
fensionem continet aduersus sextę
Synodi censuram, qua perstrictus inter Mono-
thelitas videbatur. Indicem præterea texit li-
brorum, quos in hanc collectionem coniecerat,
non tamen omnium: plures enim re ipsa exhi-
bet, quàm promittit. Ioannem autem Diaco-
num, ad quem scribit, illum ipsum fuisse conii-
cio, cuius extant libri quatuor de vita S. Gre-
gorij Magni.

IOANNIS IV. Papæ Apologia pro Honorio, ^{I I.}
cùm ad Constantinum Imp. scripta sit, quem ^{P. XIII.}
mensibus tantum quatuor post Heraclij patris
obitum regnasse Græcorum annales produnt,
cõsequēs est vt anno Christi DCXLI. quo ex vita
excessisse dicitur Heraclius, scriptam fuisse in-
telligamus. Scribendæ occasio nata ex Pyrro
Patriarcha, & aliis Monothelitis, qui Honorij
ad Sergium Pyrri decessorem epistola abute-
bantur, quasi ipsorum hæresi faueret: quam
Ioannes recto atque orthodoxo sensu dictatam
probat. Huius Apologiæ testimonio vsus est S.

ã iiiij

Maximus Confessor in Disputatione sua cum Pyrrho, quæ paucis post annis in Africa secuta est. Honorij verò ad Sergium litteræ, quarum nomine infimulabatur, in sexta Synodo actione XII. recitantur.

III. IOANNIS Epistolæ subdita sunt Excerpta
P. XXVI.
& XXXV
quædam ex tribus Epistolis Maximi eiusdem. Ac de prioribus quidem duabus, quarum in altera quæ ad Marinum Presbyterum scripta est, Honorij quoque ad Sergium Epistolam defendit, in altera ad Petrum illustrem Honorio itidem & Sophronio contra Pyrrhum patrocinator, cur earum hoc loco iniecta sit mentio, perspicua res est. de tertia, non item. quò enim referri debeat, incertum est.

IV. PROXIMA est Epistola Theodori Papæ ad
P. XLVII
Paulum Patriarcham, qua eius Synodicæ respõdet, arguitque illum duplici de causa. Primum quidem, quòd Ecchæsis Heraclianæ chartam publicis in locis à Pyrrho suspensam non sustulerit. Deinde quòd Pyrrhi, qui Patriarchatum odio compulsus abdicarat, adhuc superstitis, & nondum damnati sedem occuparit. Quare Synodum coram Apocrisariis suis conuocari iubet, vt illius causa examinetur. Quod ipsum etiam in altera Epistola scribit ad Episcopos, qui
P. LIX.
P. LVII.
Paulum consecrarant. Ad Decretum verò Ecchæseos anathematizandæ Constantinopolim transmissum, quod inter vtramque Epistolam insertum est, alludere videntur Episcopi Cyprij in Epistola ad Theodorum Papam, quæ in Synodo Romana Martini Papæ legitur Secretario II. At Serici Diaconi, quem Theodorus in

priore Epistola nominat, meminit etiam Honorius in altera ad Sergium Epistola, cuius pars quædam Synodi VI. actione XIII. continetur. Ex quo liquet illum per diu & sub diuersis Pontificibus Apocriuarij manere perfunctum.

QVÆ sequitur ex alia S. Maximi Epistola V. Cōmemoratio de Sedis Apostolicæ legatis, qui P. LXIII Græcos scito responso eluserunt, cū Romani Pontificis consecrationem suspensam diutius tenerent, de iis legatis accipienda est, qui Seuerino post Honorij obitū electo Constantinopolim eius causa missi sunt anno Christi DCXXXIX. quo ipso anno Ecthesis, de qua hīc sermo, ab Heraclio Imp. promulgata est, & Sedes Apostolica, nondum ordinato Seuerino, vidua fuit. Itaque cū Ioannis ac Theodoro anterior fuerit Seuerinus, ordinem temporum, quem in ceteris fere obseruat, hoc loco neglectum ab Anastasio dici necesse est. Seuerinus porrò missā ad Isaaciū Exarchum, sibi que Romæ oblatam Ecthesin constāter repudiauit, vt testatur Martinus Papa sub finē Secretarij III. Synodi Romanæ.

DE MARTINI Papæ Martyris exilio du- VI.
plex hinc narratio. Prior duas ipsius Martini E- P. LXXI.
pistolas continet, quibus ea commemorat, quæ Romæ passus est, cū inde à Calliopa Exarcho vi abreptus Constantinopolim missus est. Diem autem sui ab vrbe discessus incidisse notat in feriam quartam XIII. Kalendas Iulias: quæ duo annum Christi DCLIII. sine controuersia designant. Altera ea persequitur, quæ in illum Cō- P. XXCI.
stantinopoli acerbè, crudeliterque gesta sunt, priusquam in Chersonem relegaretur. Cui qui-

dem narrationi adnexæ sunt aliæ Martini Epistolæ duæ, è Cherson ipsa de exilij sui calamitate scriptæ. Vtramque narrationem è Græcis à se verſam Martini Episcopi Narnienſis rogatu iam antea ediderat Anaſtaſius, anno, vt eius præfatio declarat, DCCCLXXV. Extratq, editionis illius in Bibliotheca Pontificia vetus exemplar à Card. Baronio in Annalib. non ſemel laudatum.

VII. IN quæſtione de S. Maximo à Iudicibus Constantinopoli habita in Secretario palatij, multa ſunt animaduerſione digna; ſed hoc præcæteris memorabile, quòd de Apocriſtiorum ſedis Apoſtolicæ, hoc eſt Eugenij Papæ, vt reor, legatorum cum Byzantinis vnione commemorat. Rem anno DCLV. ſuperſtite adhuc Martino Papa geſtam fuiſſe certa ſunt indicia. Quodnam autem id dogma fuerit, cui aſſentiri Legatos coëgerunt, declarant Epistolæ Maximi ad Anaſtaſium diſcipulum, & Anaſtaſij eiufdem ad Monachos Caralitanos, quæ ordine ſubſequentur. Ex his enim liquet. Monothelitas hæreticos eò tandem prolapſos, vt duas & vnã, id eſt tres in vno eodẽque Chriſto voluntates & operationes prædicarent. Cæterum peracto hoc iudicio Maximus Bizyam, quod oppidum eſt Thraciæ, à Conſtante Imp. in exilium actus eſt.

VIII. DISPUTATIO verò Maximi eiufdẽ cū Theodoſio Cæſareæ in Bithynia Episcopo, & procerib. qui cum illo venerat, Bizyæ in exilio ipſo peracta eſt, anno vt menſis Aug. & xiv. Indictionis nota docet, DCLVI. Quare in Annalibus Eccleſiaſticis rectè huic anno adſcribitur. malè autem Iudicum quæſtio, quæ Maximi exilium, vt dictum

est, antecessit, in sequentem annum ibidem cō-
iecta est, cūm ad præcedentem referri deberet.

A N A S T A S I I Apocriuarij ad Theodosium **I X.**
Gangrēsem Epistola, præter ea quæ de Maximi **P. cxliij**
eius magistri, & Anastasij alterius condiscipuli
obitu narrat, eximiam continet ex Hippolyti
Portuensis Episcopi testimoniis disputationem **P. ccix.**
aduersus errores Monothelitarum. Huic nos
Græca Hippolyti verba ex Franc. Turriani no-
stri codice olim decerpta inseruimus, idem in
reliquis collectionis huius partibus præstituri, si
ad manum Græca exemplaria fuissent.

R E S T A T Hypōnesticū, cuius auctores Theo- **X.**
dosius ac Theodorus Monachi fratres ipsi se **P. ccxij**
prodūt. In eo verò non solum Martini Papæ, &
Maximi, atque Anastasij Abbatis agones & ex-
cessus cōpendio recēsentur; sed Anastasij etiam
Apocriuarij, & Theodori atque Euprepij, alio-
rumque, de quibus apud alios nulla mentio.
Narrationem hi suam perducunt ad annum vs-
que **DCLXIX.** Quo fit vt annorum **xxx.** histo-
riam hæc Opuscula comprehendant. Quibus
nos **C O L L E C T A N E O R V M** nomen fecimus,
nō antiqui codicis, cuius nobis copia facta est ex
Bibliotheca Ecclesię Laudunensis, auctoritatem
secuti, sed ne titulo carerent; cūm ita inscribi
posse viderentur, quæ in vnum corpus ex diuer-
sis collecta & congesta essent. Tu boni omnia,
Lector, consule, & vale.

SYNOPSIS CHRONICA ANNORVM XXX.

*Præcipua quæque digerens & illustrans, quæ in his
Collectaneis comprehenduntur.*

A NNO CHRISTI DCXXXVIII. Honorius Papa
sepultus est iv. Idus Octobris. Vacat Sedes annum
i. mens. vii. dies xviii. Severini electi consecratione
dilata. Pag. 39. 64.

A N. C. H. DCXXXIX. Capitula novem Alexandria
à Cyro edita. Pag. 40. 126. 154. ECTHESIS fidei v-
nam in Christo statuens voluntatem ab Heraclio Imp.
Constantinopoli promulgata. Pag. 53. 126. Severini
legati de ea interpellati Græcos eludunt. Pag. 64. Ser-
gio Patriarchæ CP. mortuo succedit Pyrrhus Indictio-
ne XII.

A N. C. H. DCXL. SEVERINVS Papa xxx. Maij or-
dinatus, sepultus est i v. Nonas Augusti. Pag. 39. Va-
cat sedes menses iv. dies xxix. Ioannes ordinatur pri-
die xal. Ianuarias.

A N. C. H. DCXLI. IOANNES IV. Papa fedit an-
num i. menses ix. dies xix. ad Pyrrhum scribit ecthe-
sin damnans, quam ille publicis in locis suspensam af-
fixerat. Pag. 53. 60. 132. Heraclius ad Ioannem scribit
se auctorem Ecthesis non fuisse, sed Sergium. Pag. 38.
132. moritur mense Martio Indict. xiv. Post eum Con-
stantinus filius imperat mensibus iv. Ioannes pro Ho-
norio apologeticam scribit ad Constantinum. pag. i.
Valentinus rebellat. pag. 90. Constans factus Impera-
tor, Paulus Pyrrho Patriarcha pulso eius sedem occu-
pat mense Octobri.

A N. C. H. DCXLII. Ioannes Papa sepultus i v. Idus
Octobris. Vacat sedes mensem i. dies xiii.
THEODORVS Papa Nouembri mense ordinatus se-
dit annos vi. menses v. dies xviii.

A N. C. H. DCXLIII. Theodori Synodica ad Pau-
lum Patriarcham, Ecthesin è medio tolli, Pyrrhique

causam in Synodo examinari iubens. pag. 47. Decretum ad Constantinopolitanos; vt Eccl̄thesis anathematizetur. pag. 57. Epistola ad ordinatores Pauli. pag. 59. Scripserat idem ad Constantem Imp. de Pyrrho in vrbem mittendo.

AN. CH. DCXLV. Disputatio Maximi cum Pyrrho in Africa mense Iulio, Indiæ. III. pag. 126.

Pyrrhus Romæ libello fidei Theodoro Papæ oblato susceptus est. pag. 97. 98. 99.

AN. CH. DCXLVI. Gregorius Prætor Africæ rebellat. pag. 116. 117.

THEODORVS & Euprepus fratres fidei causa capti, & in Chersonem exules missi. pag. 257. 258.

AN. CH. DCXLVIII. TYRVS fidei à Constantio Imp. editus Indictione VI. silentium indicens, ne vna aut duæ in Christo voluntates, vel operationes doceantur. pag. 120. 121. 126. 129. 131. 134. 157. 158. 184.

AN. CH. DCXLIX. THEODORVS Papa sepultus est pridie Idus Maias. Sedes vacat dies LII.

MARTINVS Papa Iulio mense ordinatus sedit annos VI. mensem I. dies XXVI. Synodus Romana III. Nonas Octobris Indiæ. VIII. pag. 127. 135. 136. 161. 170. 202.

AN. CH. DCLI. Olympius Exarchus Romam veniens Martino Papæ insidias frustra tendit. Pag. 76.

AN. CH. DCLIII. Martinus Papa Iunio mense à Calio Exarcho Roma abductus. Pag. 79.

EVGENIVS Papa Martini loco Septembri mense creatus sedet annos II. menses IX. dies XXIV.

AN. CH. DCLIV. Martinus anno in Naxo Insula exacto Constantinopolim perductus XVII. Septembris. Pag. 80. 85.

Paulo Patriarcha defuncto Pyrrhus iterum sedit menses IV. deinde illo mortuo Petrus successit. pag. 112. 150.

AN. CH. DCLV. Martinus Constantinopoli diris modis vexatus Chersonem relegatur. Byzantio digressus die cœnæ Domini Chersonem peruenit Idibus Maiis. pag. 102. 106.

Collatio S. Maximi cum Iudicibus in palatio Constantinopoli, eiusque exilium Bizyense. pag. 114.

Monorheta VNAM ET DVAS in Christo volunta-

tes & operationes docent, & Apocriſtarios ſedis
Apoſtolicæ aſſentiri cogunt. pag. 127. 139. 146.

Anaſtaſij monachi Epiſtola ad Caralitanos, pag. 142.
S. Martinus Papa exul obiit xvi. Septembris Indiſt.
xiv. pag. 104. 261.

Euprepius Theodori frater moritur xxvi. Octob. pag.
262.

AN. CH. DCLVI. Eugeniſ moritur ii. Junij. Sedes
vacat menſ. i. dies xxviii.

VITALIANVS Papa ſedit annos xiv. menſes vi.
Collatio S. Maximi cum Theodoſio Epiſcopo, & aliis
Bizyæ, ix. Kal. Septemb. Indiſt. xiv. pag. 149. S. Maxi-
mus Bizya translatus Perberim. pag. 189. 190.

AN. CH. DCLXII. Anaſtaſius Abbas Maximi di-
ſcipulus obiit xxiv. Julij Indiſt. v. pag. 264.

S. Maximus in Lazica, tertio exilio, mortuus die Sab-
bato xiiii Auguſti. pag. 196. 264.

AN. CH. DCLXV. Anaſtaſius Apocriſtarius exul à
Lazica epiſtolam mittit ad Theodoſium Gangrenſem
cum Hippolyti testimoniis. pag. 192.

AN. CH. DCLXVI. Anaſtaſius apocriſtarius obiit
die Dominica, v. Idus Octobris. pag. 206. 256.

AN. CH. DCLXVIII. Theodoſius & Theodorus
fratres exemplum epiſtolæ Anaſtaſij à Gregorio mo-
nacho accipiunt xx. Auguſti, Indiſt. xi. & Hypomne-
ſticum præxima, vt videtur, Indictione ſcribunt. pag.
251. 265.

I N D E X.

A	<p>NASTASII Bibliothecarij Epistola ad Ioannem Diaconum Urbis Rome. pag. 1.</p> <p>Ioannis IV. Papa Apologia pro Honorio, ad Constantinum Imp. filium Heraclij. 13.</p> <p>Excerptum ex Epistola S. Maximi ad Marinum presbyterum, apologiam inter cetera pro Honorio facientis. 26.</p> <p>Ex Epistola eiusdem S. Maximi ad Petrum illustrem, ubi Pyrrhi, & Sophronij Hierosolymitani, ac Papae Honorij mentionem facit, 35.</p> <p>Ex Epistola eiusdem S. Maximi ad Marinum presbyterum Cyrium de processione Spiritus sancti. 44.</p> <p>Theodori Papae Synodica ad Paulum Patriarcham Constantinopolitanum. 47.</p> <p>Eiusdem Propositio transmissa Constantinopolim. 57.</p> <p>Eiusdem Epistola ad Episcopos qui consecrarunt Paulum Patriarcham Constantinopolitanum. 59.</p> <p>Commemoratio quid legati Romani Constantinopoli gesserint, ex Epistola S. Maximi ad abbatem Thalsium. 63.</p>
Exilium S. Marini Papae.	<p style="font-size: 2em; padding-left: 0;">{</p> <p style="padding-left: 20px;">Anastasij Biblioth. Epistola ad Martinum Episcopum Narriensem. 69.</p> <p style="padding-left: 20px;">Martini Papae Epistola ad Theodorum. 71.</p> <p style="padding-left: 20px;">Eiusdem Epistola II. ad Theodorum. 74.</p> <p style="padding-left: 20px;">Commemoratio eorum quae in S. Martinum Constantinopoli acta sunt, ex Epistola cuiusdam ad Occidentales. 81.</p> <p style="padding-left: 20px;">Martini Papae Epistola duae ab exilio scriptae. 105. 107.</p>

Relatio facta motionis in S. Maximum & socium eius coram Principibus in Secretario.	114.
S. Maximi Epistola ad Anastasium monachum disci- pulum suum.	138.
Anastasis Monachi Epistola ad Monachos Caralita- nos.	142.
Relatio de dogmatibus qua agitata sunt inter S. Maxi- mum & Theodosium Episcopum Casarea Bithynia, & proceres quicum eo erant.	149.
Anastasis presbyteri & Apocrisiarij Romae Epistola ad Theodosiu presbyterum Gangrensem, unacum sub- iacentibus testimoniis & syllogismis.	192.
Hypomnesticum declarans gesta SS. Maximi, & v- triusque Anastasis, atque S. Martini Papa, nec- non Theodori & Euprepj, aliorumque.	251.

Summa Privilegij Christianissimi Regis.

LUDOVICI XIII. Franciæ & Navarrae
Regis Christianissimi autoritate conce-
sum est SEBASTIANO CRAMOISY Bibliopola
Parisiensi Iurato, typis mandare, & venalem
habere, ANASTASII BIBLIOTHECARIJ Sedis A-
postolicae COLLECTANEA, &c. aliisque cuiuscun-
que conditionis interdictum est intra decen-
nium, vt patet in Diplomate Regio dato Pari-
siis 6. Martij 1620.

Subsignato

RENOUARD.

ANASTASII

BIBLIOTHECARIJ

SEDIS APOSTOLICÆ

COLLECTANEA,

AD IOANNEM DIACONEM
urbis Romanæ.

*Carissimo fratri Ioanni digno Christi Leuitæ
Anastasijs exiguis in Domino
salutem.*

ECCLESIASTICAM
scripturæ ad multorum
instructionem historiam
industriæ tuæ promiseram
ex Græco me sibi sermone
quædam in Latinum veterum eloquiũ.
Dixeras enim, & summa veritate docen-
te perhibueras, Ecclesiasticam te ordiri
non posse fidenter Historiam, nisi vtrius-

A

que linguæ quædam rerum gestarum
 conscripta series ad tuam notitiam de-
 uenisset. Quapropter qui tantæ me im-
 peritiæ recognosco, vt nec ipsius linguæ
 meæ, in qua natus sum, ne dixerim alie-
 næ, vim penetrare sufficiam; ac per hoc
 nunquam interpretandi quacumque ra-
 tione conamen arripere præsumpsissem;
 consentiens à magistris reprehēdi, quàm
 te à prædicta torpore meo texenda Hi-
 storia remouere, satisfacere tibi ecce pro
 viribus maturavi. Credēs planè à te cor-
 rigendum, quicquid meum distortum,
 poliendum quicquid repertum fuerit
 impoliturum. Sanè fateor, testimonium
 mihi perhibente conscientia, mallem
 hæc & huiusmodi ab aliis fieri, non tam
 laborem fugiens, quàm imperitam vn-
 decumque scientiam meam, si tamen
 scientia, & nō magis inscitia sit dicenda,
 non nesciens, si salua pace fraternitatis
 tuæ, seu scribendæ à te Historiæ propo-
 sito, hæc omittere potuissem: qui profe-
 ctò tanta luce sapientiæ rutilas, vt à me
 non quod necessarium, sed temerarium
 experiri saporem proposuisse videaris.
 Itaque mihi, interueniente obedientia,
 sata ab aliis rustica falce collegisse, & ad

Ad Joannem, Diaconem. 3

aream Latinitatis fideli humero transeuexisse sufficiat, nil videlicet addenti vel minuenti. Tuum autem erit, adiectis sententiis, veluti quodam ventilabro iudicij opus historię dilatare, & verba nostra, quę in ea inferenda decreueris, quasi quędam frumenta purgare. Verum nos sic & hæc & alia interpretandi propositum sumpsimus, vt nec ab ipsa verborum vsquequaque circumstantia discessisse noscamur, nec pro posse à sensus veritate decidisse videamur. Porro nouissimorum temporum breuia quędam Opuscula transtuli, quoniam priorum temporũ gesta priores, immò maiores nostri transferentes, nos in huiuscemodi opere præuenerunt, quemadmodum & longè præstantiùs transcenderunt. Igitur post Chronographiam tripertitam, quam te hortante transtulimus, & alia quędam breuissima Opuscula, quę ad petitum diuersorum patrum & fratrum nostrorum interpretati sumus, ad manus nostras venire contigit Apologiam quarti IOANNIS Romani Pontificis pro HONORIO Papa à calumniatoribus impetito, quòd vnã Domini nostri IESU CHRISTI tantum scripserit volũtatem. Quę vide-

4 *Anastasij Epistola*

licet Apologia satis hunc, vt reor, excusabilem reddit, licet huic sexta sancta Synodus quasi hæretico anathema dixerit, & in Dei solius iam iudicio positum reprobationis telo cõfoderit: cùm hæreticus non ex erroris tantùm deceptione, quantùm ex electione non recta & contentiosa pertinacia generetur. Quis autẽ erit, qui nobis interim dicat, vtrum ipse pro certo dictauerit Epistolam, de qua illum anathematizandi fomitem calumniatores susceperunt: cùm & ex scriptoris vel indiscipline, vel in Pontificem odio quid contingere tale potuerit? Quamuis non ignoremus, docente sancto Maximo in Epistola sua, quam Marino scripsit Presbytero, sanctissimum hãc scripsisse IOANNEM Abbatem. Esto, & ipse dictator extitit: quis hinc illum interrogauit? quis intentionem inuestigauit? quis hunc corrigere voluit, & ille percontanti, aut emendare conanti restitit, vel contentionibus seruiens resultauit? præsertim cùm in Euangelio illo, quo dicitur, *Nolite iudicare, & non iudicabimini*, & cetera, nihil aliud præcipi magnis etiam magistris Ecclesie videtur, nisi vt ea facta, quæ dubiũ est quo animo

Luc 6.17.

lo, quo dicitur, *Nolite iudicare, & non iudicabimini*, & cetera, nihil aliud præcipi magnis etiam magistris Ecclesie videtur, nisi vt ea facta, quæ dubiũ est quo animo

fiant, in meliorem partem interprete-
mur. Sunt quippe quædam facta me-
dia, quæ ignoramus quo animo fiant,
cùm bono & malo fieri possint, de qui-
bus temerarium est iudicare, maximè vt
condemnemus. Denique duo sunt, in
quibus temerarium iudicium cauere de-
bemus, cùm incertum est quo animo
quicquam factum sit, vel cùm incertum
est qualis futurus sit, qui nunc vel malus
vel bonus apparet. Quantum autem te-
merarium sit iudicium præcauendum,
apertè Dominus indicat, qui de Sodo-
mitis more nostro loquitur, dicens: *De- Gen. 18.*
scendam, & videbo, virum clamorem, qui ve- 21.
nit ad me, opere compleuerint, an non est ita, vt
sciam. Et rursus per Moysen, *Ne maledicas Leuit. 19.*
surdo, ait, nec coram cæco ponas offendiculum. 14.
Quòd eisdem penè verbis Apostolus
monet, *Vnusquisque, inquiring, nostram Rom. 14.*
pro se rationē reddet Deo. Non ergo amplius in- 13.
uicem iudicemus, sed hoc iudicate magis, ne po-
natis offendiculum fratri, vel scandalum. Quis
autem magis surdus, vel mutus dicendus
est, quàm is, cui, cùm exanimis & dislo-
lutus iacet in sepulcro, nec auris patet
ad obiecta solemnitè audiendum, nec
os aperitur ad obiecta rationabiliter re-

6 *Anastasijs Epistola*

fellendum. Verùm de huiusmodi iudi-
 cijs sufficiunt quæ venerabilis ANASTA-
 SIVS Apostolicæ Sedis Præsul ad ANA-
 STASIVM Imperatorem scribens, sacræ
 Scripturæ auctoritatis pondere grauida
 docet. Sed ne videamur tam sanctam,
 tamque reuerendam Synodum accusa-
 re, vel temere reprehendere, licere nobis
 opinamur de illa sentire, quæ sanctos Pa-
 tres nostros de Chalcedonensi magna
 Synodo sensisse non ignoramus. Quo-
 rum vnus, sanctus videlicet Papa GRE-
 GORIUS, vsque ad prolationem tantum-
 modo canonum hanc suscipiendam fore
 signauit. Beatus autem æquè Papa GE-
 LASIVS in tomo de anathematis vinculo
 qualiter eadem Synodus recipienda sit,
 luculentis exemplis, & nonnullis diui-
 nis testimonijs innuit, vbi horum cir-
 cumstantiam tali deliberatione conclu-
 dit. Hæc, inquit, & huiusmodi exem-
 pla nos edocent, & testimonia diuina
 confirmant, nō omnia passim à quocun-
 que dicta, vel vbi cūmque scripta indif-
 ferenter accipere, sed retentis bonis quæ
 noceant refutare. Nam & hanc quoque
 sanctam Synodum canonica quædam
 Capitula promulgasse, Græcorum scri-

pta testantur, quæ tamen penè omnia, quia Sedes Apostolica non approbavit, tota Latinitas reprobavit. Sed quid de hac sola dicimus? cùm & secundam vniuersalem Synodum, quæ primò Constantinopoli celebrata est, in causa primatus Ecclesiarum, Sedes Apostolica non admittat: quin & omnes Synodos sic recipiendas decernat, vt Chalcedonensem Synodum admittendam fore prædictus sanctus Gelasius Papa describat, pro fidei scilicet communiõne, & veritate Catholica & Apostolica, pro qua hanc fieri Sedes Apostolica delegavit, factamque firmavit? Verùm, si omnia exaggerare volumus, quæ in HONORII Papæ excusationem colligere possumus, faciliùs charta nobis quàm sermo deficiet, & interpretandi propositum ad dictationis profectò vertemus eloquium. Vnum tamen dicemus, quod reticere proculdubiò non debemus, quia talis est dictus Honorius, qualis est & pronunciat: quòd si talis non fuit, cui sit præfixa sententia, profectò non erit: quoniam sicut scriptum est, *Homo videt in facie, Deus autem in corde.* 1. Reg 16.
7.

SED ecce, dum prolixius Præfatio ad

A iiij

8 *Anastasy Epistola*

te nostra dirigitur, ab interpretandi studio procul abscessimus: ostendere gestientes, quòd in Apostolicæ Sedis petra, quantum ad fidem pertinet, nec etiam per Honorium inuentum sit unquam serpentis, id est virulentæ sectæ, vestigium. Sume igitur iam memoratam IOANNIS Papæ pro HONORIO Apologiam: sume etiam & pro eodem ipso Apologiam ex Epistola MAXIMI Monachi, & reuera Philosophi, Christi que Dei nostri Martyris, missa Marino Presbytero, difflorata. Ipse quippe beatissimus Maximus non solum in iam dicta, sed & in ea quam scripsit ad Abbatem THALASSIVM Epistola, iam nominatum defendit Honorium. Verùm etiam in Epistola sua dogmatica, quam ad PETRVM scripsit illustrem, magnum hunc & diuinum appellat. Ex qua scilicet Epistola de eodem Papa Honorio, & Hierosolymitano Sophronio, de quo in translatis à nobis scriptis sæpè memoriam fecimus, atque de Pyrrho Constantinopolitano hæretico Patriarcha, difflorata quædam atque translata en tibi asserimus. Præterea interpretati sumus ex Epistola eiusdem sancti Maximi ad Marinum

Ad Joannem Diaconem. 9

scripta Presbyterum circumstantiam de Spiritus sancti processione, vbi frustra causari contra nos innuit Græcos, cum nos non causam vel principium Filium dicamus Spiritus sancti, vt autumant; sed vnitatem substantiæ Patris ac Filij non nescientes, sicut procedit ex patre, ita eum procedere fateamur ex filio, missionem nimirum processionem intelligentes: piè interpretans, vtriusque linguæ gnaros ad pacem erudiens, dum scilicet & nos & Græcos edocet secundum quiddam procedere, & secundum quiddam non procedere Spiritum sanctum ex Filio: difficultatē exprimendi de alterius in alterius linguæ proprietatē significans. Siquidem & huiusmodi pia interpretatione sanctus olim ATHANASIVS Orientales & Occidentales super substantiæ vel personæ nomine dissidentes vniuit, dum vnum idemque vtrósque corde credere, sensuque retinere perdocuit: licet ob linguæ varietatem aliter atque aliter ore confiterentur, & importunis contentionibus deseruissent. Transtulimus etiam quasdam Epistolas THEODORI Papæ successoris prædicti Papæ IOANNIS, iuxta quod ordo

poscebat, scriptas ad Paulum successorem Pyrrhi, & consecratores eius: quorum, scilicet Ioannis ac Theodori, eximiorū Sedis Apostolicæ Præsulum, stylus Epistolarum Latina redolet eloquentia: ex quo liquidò constat, non Græcè illas, sed Latinè fuisse dictatas. Vnde notandum, quòd nonnulla, quæ Latinè fuerunt edita, Latinitas funditus mole obliuionis obruta deplorasset, nisi ex Græcorum pòst fonte librorum hæc hausta sitibundo pectore resumpsisset, sicut Epistolam beati Papæ FELICIS in PETRVM sententiam proferentem Antiochenum damnationis. Quinimmò sicut & ipsum quoque CLEMENTEM, quem Rufinus nostræ linguæ redditum, restiturū, & redeuntem ad Gaudentium scribens inuuit: & quòd Latinè scriptus fuerit & amissus, rursusque receptus, signanter ostendit. Excerpti nihilominus, & tibi ecce translata præsentò, quandam narrationis circumstantiam ex Epistola sancti Maximi ad Thalassium scriptam Abbatem, quid Constantinopoli Legati Romani gesserint, gratiâ imitandæ constantiæ in causa maximæ pietatis ad redargutionem pusillanimatorum, & agno-

Ad Ioannem Diaconem. 11

scendæ potestatis Apostolicæ Sedis, contra eos qui ab ipsa quid violenter extorquere nituntur. Porrò ecce nihilominus exhibeo tibi exilij gesta sancti Papæ MARTINI, quæ ad petitum venerabilis Martini Episcopi Narniensis edideram: vnà cum Hypomnestico declarante breuiter gesta sanctorum Maximi Philosophi, & vtriusque Anastasij, nec non & Theodori, ac Euprepj, & aliorum.

S. MAXIMI MARTYRIS
DE IOANNIS PAPAE
Epistola Testimonium,

EX DISPUTATIONE MAXIMI
eiusdem cum Pyrrho Patriarcha.

PYRRHVS. Quid de Honorio ad respondendum habes, qui apertè antecessori meo vnam voluntatem Domini nostri Iesu Christi esse tradidit? MAXIMVS. Quis fuerit fide & auctoritate dignus epistola huius interpretis, qui eam ex persona Honorij scripsit adhuc supersit, & qui totum Occidentem cum aliis virtutibus, tum dogmatibus fidei Christianæ illustravit; an ij qui Constantinopoli quæ ex corde erant loquebantur? PYRRHVS. Qui hanc composuit. MAXIMVS. Is igitur ipse, cum ad diuum Constantinum Imperatorem ex persona rursus sancti Papæ Ioannis de hac epistola scriberet, dixit: Vnam voluntatem diximus in Domino, non diuinitatis eius & humanitatis, sed humanitatis solius. Cum enim Sergius scripsisset, quòd quidam duas voluntates in Christo contrarias dicerent; diximus, Christum non duas voluntates contrarias habuisse, carnis inquam & spiritus, sicut nos habemus post peccatum: sed vnam tantum, quæ naturaliter humanitatem eius signabat, &c.

IOANNIS

PAPÆ ROMANI

AD CONSTANTINVM

Imperatorem filium

Heraclij,

APOLOGIA PRO

HONORIO PAPA,

*Propter unam in Christo voluntatem,
cuius aiunt eum calumniatores
mentionem fecisse.*

DOMINVS, qui dixit de tenebris lucem splendescere, qui eripuit nos de potestate tenebrarum in admirabile lumen suum, lumen veritatis, & veritas luminis, in quo complacuit omnem plenitudinem diuinitatis habitare, & per eum reconciliare omnia, in ipso pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in cœlis sunt, siue quæ in terris, propter eminent-

tem magnitudinem diuitiarum bonitatis suæ in faciem Ecclesiæ suæ respiciens, vestram præcognitam sibi & prædestinatam benignitatem ad fidei nunc integritatem vocare dignatus est : itavt omni fallaci caligine procul amota, per vos victricem faciat veritatem. **Q**uantum enim ex diuersis suggestionibus, quæ ad nos cateruatim venerunt, quinimmò & ex ipso quoque auditu didicimus, omnes Occidentales partes scandalizatæ turbantur, fratre nostro Pyrrho Patriarcha per literas suas huc atque illuc transmissas noua quædam & præter regulam fidei prædicante, & ad proprium sensum quasi sanctæ memoriæ **HONORIVM** Papam decessorem nostrum attrahere festinante, quod à mēte catholici Patris erat penitus alienum. Igitur vt vestra benignitas causam totam rei discere possit, subtilissima veritate quæ ante breuis intercapedinem temporis gesta sunt, enarrabo. **SERGIVS** reuerendæ memoriæ Patriarcha prædicto sanctę recordationis Romanæ vrbis Pontifici significauit, quòd quidam in Redemptore nostro domino **IESV CHRISTO** duas contrarias dicerent voluntates, quo præ-

fatus Papa comperto, rescripsit ei, quia Saluator noster sicut esset monadicus vnus, ita & valde mirabiliter super omne genus hominum conceptus & natus esset. Et sancta quoque ipsius incarnata dispensatione docebat, quia Redemptor noster sicut esset Deus perfectus, ita esset & homo perfectus: vt quam primus homo per præuaricationem amisit, sine aliquo peccato natus primæ imaginis nobilem originem renouaret. Natus ergo est secundus Adam nullum habens nascendo vel cum hominibus conuersando peccatum. etenim verbū caro factum in similitudine carnis peccati, omnia nostra suscepit, nullum reatus vitium ferens ex traduce præuaricationis exortum. Similitudinem ergo intelligimus, non carnis eius, sed peccati. Etenim carnem Dominus veram suscepit ex intemerata & beata Virgine Dei genitrice, consubstantialis nobis effectus. Ergo similitudinem carnis peccati sanctus dicit Apostolus, quam similem nobis peccatoribus sine peccato cum anima rationali suscepit. & idcirco vnā voluntatem secundum primam formationē Adæ naturalē humanitatis suæ Dominus noster IESVS

CHRISTVS habere dignatus est, non duas contrarias quemadmodum nunc nos habere dignoscimur, qui de peccato sumus Adæ geniti: quoniam corruptibilis per transgressionem primus homo effectus, & Creatori suo subdi contemnens, sensit carnem, quæ prius erat sibi subiecta, nihilominus repugnantem, & peccato suo totum genus humanum fecit obnoxium: sicut dicit Apostolus, *Re-*

Rom. 5. 54. *gnauit mors ab Adam vsq; ad Moysen, etiam in eos qui non peccauerunt in similitudinem præuaricationis Adæ. Quapropter & nos qui*

per præuaricationem & peccatum illius nascimur, duas contrarias habere voluntates dignoscimur: duas autè dico, mentis & carnis inuicem reluctantes, sicut

Gal. 5. 17. *idem beatus docet Apostolus, Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. Hæc autem inuicem aduersantur, ut non quæcumque vultis, illa faciatis. Et*

hoc omne humanum patitur genus sub peccato constitutum, quoniam nemo est mundus ab hoc peccato præuaricationis, nec infans, sicut scriptum est, cuius est vnus diei vita super terram. Et quemadmodum Spiritus sanctus per Dauid ait,

Ps. 5. 7. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis*

delictis peperit me mater mea. Sicut enim in ^{1. Cor. 15.}
 Adam omnes peccauerunt, secundum Apo- ^{22.}
 stolum, ita in Christo omnes iustificabun-
 tur. Et sicut per unum hominem peccatores ^{Rom. 5. 19.}
 constituti sunt multi, ita & per unum ho-
 minem iusti constituentur multi. Ergo v-
 nus & solus est sine peccato mediator
 Dei & hominum homo Christus Iesus,
 qui in mortuis liber conceptus & natus
 est. In dispensatione itaque sanctæ car-
 nis suæ duas nunquam habuit contrarias
 voluntates, nec repugnauit volutati men-
 tis eius voluntas carnis ipsius. Neque
 enim habuit quodcumque peccatum,
 qui venit dimittere peccatum mundi,
 quemadmodum & ipse dixit: *Quis ex vo-* ^{Ioan. 8. 46}
bis arguet me de peccato? & aliàs taliter ait,
Veni princeps mundi huius, & in me inuenit ^{Ioan. 14.}
nil. Vnde scientes, quòd nullum in eo, ^{30.}
 cùm nasceretur & conuersaretur, esset
 omnino peccatum, decenter dicimus, &
 veraciter confitemur, vnam voluntatem
 in sanctæ ipsius dispensationis humani-
 rate, & non duas contrarias mentis &
 carnis prædicamus, secundum quod qui-
 dam hæretici velut in puro homine deli-
 rare noscuntur.

SECUNDVM hunc igitur modum

B

iamdictus decessor noster prænominato Sergio Patriarchæ percontanti scripsisse dinoscitur, quia in Salvatore nostro duæ voluntates contrariæ, id est, in membris ipsius penitus non consistunt, quoniam nihil vitij traxit ex præuaricatione primi hominis. In nobis enim, non in *Rom. 7. 18* eo, coaptatur quod scriptum est, *Scio enim quia non habitat in me*, id est in carne *ib. 19. 20.* mea, *bonum*. Et iterum, *Non quod volo bonum hoc ago, sed quod nolo malum hoc facio. Si autem quod nolo malum illud facio, non iam ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* & post hæc, *Video enim aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Hinc ergo hæ duæ contrariæ voluntates mentis & carnis, quas Apostolus docet, in nostro nequaquam Salvatore fuerunt, eo quòd hic luctaminis stimulus ex præuaricatione protoplasti sumpsit initium: quoniam à Redemptore nostro natura suscepta est, non criminis culpa. Sed ne quis nonnunquam minus intelligens reprehendat, quam obrem de humana tantùm natura, & non etiam de diuina natura docere sciatur. etenim Christus in duabus naturis in

vna persona vnitis cognoscitur, adoratur, & colitur Deus & homo perfectus. Debet qui super hoc ambigit scire, quoniã ad hoc facta est responsio ad iamdicti Patriarchæ interrogationẽ. Præterea & hoc fieri solet, vt scilicet vbi est vulnus, ibi medicinale occurrat auxiliũ. Nam & beatus Apostolus hoc sæpè fecisse dinoscitur, se secundum auditorum consuetudinem præparans: & aliquando quidem de suprema natura docens, de humana penitus tacet: aliquando verò de humana dispensatione disputans, mysterium diuinitatis eius non tangit. Etenim ipse hîc quidem de diuina natura ait, *CHRISTVS Dei virtus, & Dei sapientia.* 1. Cor. 1. alibi autem de incarnatione eius ita dixit: *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus; & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.* Sapientia autem & stultitia, virtus & infirmitas, contrariæ ad invicem absque dubietate ponuntur. Ergo contraria sibi docet beatus Apostolus? absit. sed audientibus semet con- figurat sapienter, secundum tempus docens, vt prouida nutrix paruulis quidem lac præbens, perfectis autem solidum tribuens cibum. Quid ergo est quod ait,

20 *Ioannis IV. Papæ Epistola*

*Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus;
& quod stultum est Dei, sapientius est homini-
bus?* Hoc totum capitulum de dispensa-
tione Christi, non de superna natura il-
lius docere videtur: volens ostendere,
quia Deus homo factus animam habuit
& corpus humanum, quod stultum asse-
rit & infirmum. Sapientia enim huma-
na diuinæ collata stultitia est: fortitudo
verò carnis cum Dei virtute comparata,
infirmitas est. Quia profecto condita hu-
mana sapientia cum conditrice sapientia
comparata, stultitia est. Igitur conne-
ctentes utraque, & Christum Dei virtu-
tem & Dei sapientiam secundum diui-
nitatem, naturam diuinitatis eius confi-
temur: & secundum eius sanctæ carnis
dispensationem, quod stultum & quod
infirmum est Dei, naturam humanitatis
veraciter prædicamus, quoniam hoc in-
firmum & stultum, fortius & sapientius
est omnibus hominibus. Omnes enim
homines, sicut etiam superius dictum
est, sub peccato præuaricationis nascun-
tur. Dominus autem noster **I E S V S**
C H R I S T V S absque peccato existens, &
nullum secum vitium ferens vetustatis,
non solum fortior, sed & sapientior est

omnibus hominibus, quamuis infirmum nostrum & stultum solâ misericordiâ suscipere sit dignatus. Qui verò ex peccato primi hominis nati sunt, filij iræ ac tenebrarum à sanctæ Scripturæ magisterio nominantur. At verò Christus, cum lux vera sit, sedentes in tenebris & umbra mortis illuminare dignatus est. Quid enim doceat Apostolus scribens ad Ephesios audiamus. *Et vos, inquit, cum Ephes. 2. 2. mortui essetis delictis & peccatis vestris, in 2. 3. quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius, secundum principem potestatis aëris spiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentie, in quibus & nos aliquando conuersati sumus, in desideriis carnis, facientes voluntates carnis & cogitationum, & eramus naturâ filij iræ, sicut & ceteri.* Ecce istæ sunt duæ voluntates contrariæ, mentis scilicet & carnis, quæ in Salvatore nostro modis omnibus non fuere. Nos has ex peccato progenitoris Adæ, qui & se, & omne humanum genus obnoxium fecit, habere dinoscimur, ut aliquando quidem, carnis aculeus menti resistere appareat, aliquando verò voluntas mentis voluntati carnis contradicere satagat: ut taliter cum Apostolo gementes confi-

Rom. 7.25 teamur, *Mente quidem serui legi dei, carne
verò legi peccati.* Dominus autem noster
vnam voluntatem humanitatis natura-
lem suscipere dignatus est, quam in pro-
pria carne potestatiuè vt omnium Do-
minus circumferebat, eo quòd omnia
seruiant Deo: nullum profecto habens
vel afferens ex præuaricatione pecca-
tum, quoniam solus sine peccato & cri-
mine præuaricationis est natus.

PRÆDICTVS ergo decessor meus do-
cens de mysterio incarnationis Christi
dicebat, non fuisse in eo, sicut in nobis
peccatoribus, mentis & carnis contra-
rias voluntates: quod quidam ad pro-
prium sensum conuertentes, diuinitatis
eius & humanitatis vnam eum volunta-
tem docuisse suspicati sunt. quod veri-
tati omnimodis est contrarium. Verum-
tamen vellem, vt interroganti respon-
derent, secundum quam naturam dicant
Christi Dei vnam voluntatem. Si se-
cundum diuinam tantùm, de humanita-
te ipsius quid respondebunt? quoniam
& homo perfectus est, vt non cum Ma-
nichæo condemnentur. Porrò si secun-
dum humanitatem Christi dixerint,
quòd hæc voluntas Deus esset perfe-

ctus, obseruent ne fortè cum Photino & Hebione iudicentur. Iam verò si ex vtráque natura vnã voluntatem esse dixerint, non solùm naturales voluntates, sed & ipsas naturas confundent; vt nec hoc, nec illud, id est diuina & humana, intelligi possit. Sicut enim vtrásque naturas in adunatione vnus Christi, vt impius Nestorius, non partimur; ita differentiam naturarum penitus non negamus, sed neque confundimus, quoniam vtrásque naturas cum adunatione vnus personæ Christi Dei inenarrabili consonantia confitemur. Quia enim vnã voluntatem dicunt diuinitatis Christi & humanitatis, & vnã simul operationem; quid aliud, nisi quia & vnã naturam Christi Dei secundum Eutychianam & Seuerianam diuisionem operari noscuntur? Denique orthodoxi Patres, qui in toto mundo claruerunt, sicut vtrásque naturas, ita & voluntates ac operationes Christi docere concordiprædicatione monstrantur. Comperimus autem, quòd Charta quædam mandata sit, in qua Sacerdotes subscribere coacti sunt contra tomum beatæ memoriæ Papæ Leonis, & Chalcedonensium

24 *Joannis IV. Papæ Epistola*

Synodum: in qua Charta quædam sint per nouitatem composita, quæ dogma Ecclesiasticum refutare omnino dinoscitur. Inspiret ergo diuina clementia Christianissimæ pietati vestræ, & cum sitis custodes immaculatæ fidei nostræ, vos ad compunctionem incitet, quo eos, qui nouis sunt adinventionibus corrumpendi, imperatoriis sanctionibus arceatis, & prædictam Chartam, quæ in scandalum properat fidei, & locis publicis est suspensa, præcipiatis depositam scindi. Omnes enim, qui in Occidentalibus partibus hoc audierunt, sed & populi qui sunt Regiæ vestræ vrbis, cognita prædictæ Chartæ cōcinnatione, corde perculsi sunt. Erit enim per auctoritatem vestram & Apostolicam perfectionem prædicta Charta, quæ contra Chalcedonensem Synodum est composita, nunc & in omni tempore otiosa, & cunctis virtutibus irrita. Perfectio verò fidei quemadmodum vsque in præsens refulsit, oramus, vt & per vos, sicut etiam per piæ memoriæ CONSTANTINVM, diuino auxilio in robore suo permaneat. Propter quod Christianissimi & Christi fidei custodes, donate hoc munus in pri-

mordiis vestris Ecclesiæ matri vestræ, cuius estis post Deum opitulatores, vt fidem Sponsi eius serpentina calliditas non audeat violare. Hoc in primordiis salutare sacrificium afferte Domino Deo nostro, & ab eius Ecclesia omnis nouitatis nebulam radio pietatis vestræ dispergite : quatinus Dominus Deus noster vicaria ope omnes, quæ contra vos sunt, conterat nationes, quæque pacem & inepugnabilem Deum repellunt. Quatinus vobis ea quæ sunt Dei curantibus, Deus quæ vestra sunt benignus dignetur perficere. Propter quod etiam mentis inclinato genu tota mecum Ecclesia supplicat, vt ab integritate immaculatæ fidei nostræ, quam sancti Apostoli nobis tradiderunt, & sanctissimi Patres doctrinis luculentissimis consignauère, nouæ confusionis turbinem amouere dignetur. Quatinus Deus & Dominus noster, cuius fides immaculata custoditur, misericordias suas merito vobis & copiosissimè largiatur, qui est omnipotens & Dominus sempiternus. Creator omnium ad vestrum benignè respiciat imperium, & gentes, quæ in sua feritate confidunt, inexpugnabili suo potentatu prosternat.

DIFFLORATIO
 EX EPISTOLA
 S. MAXIMI AD MARINVM
 PRESBYTERVM,

*APOLOGIAM INTER CETERA
 PRO HONORIO FACIENTIS.*

HONORIVM etiam Ro-
 manum Papam non
 diffiteri reor naturali-
 ter in Christo volun-
 tatum dualitatem, in
 Epistola quam scripsit
 ad Sergium, eo quòd vnã dixerit vo-
 luntatem; sed potiùs confiteri, & hanc
 fortassis etiam constabilire. Nam hoc
 non in reprobationem dixit humanæ
 Saluatoris & naturalis voluntatis: sed
 quòd nullatenus conceptionem eius,
 quæ fuit sine semine, vel incorruptam
 natiuitatem præcesserit voluntas carnis,
 vel cogitatio vitiosa. Sola námque vo-
 luntas diuina atque paterna, per Filium
 vnigenitum per semet operantem, pro-

priam incarnationem, sanctique Spiritus
conventionem hanc operata est. & quòd
hunc sensum sectetur hinc est manife-
stum. Cùm enim dixisset, quia propter
ineffabilem vnitatem humanæ ac diui-
næ naturæ, & Deus dicitur pati, & hu-
manitas de cœlo cum diuinitate descen-
disse: & hoc modo ostendisset eorum
quæ naturaliter insunt vtrique naturæ
vnius Christi & Dei Filij per commuta-
tionem summam redditionem, subin-
fert. Vnde, inquit, & vnã voluntate
fatemur Domini IESV CHRISTI, cc
quomodo ait, Quia profecto à diuinitate cc
assumpta est natura nostra, non culpa. cc
id est, non à peccato, propemodum cum
magno effatus Athanasio, qui hæc con-
tra Apolinarium impium scribit: Natus cc
est ex muliere, de prima plasmatione ho- cc
minis formam sibi erigens in ostensione cc
carnis absque carnalibus voluntatibus, cc
& humanis cogitationibus in imagine cc
nouitatis. Voluntas enim sola diuinitatis
est, quoniam natura tota diuinitatis
est. Denique Verbi propter nos secun-
dum carnem natiuitatis super nos pro-
gressio facta est. Non enim carnis vitio-
sa præcessit voluntas vel cogitatio, sicut

in nobis aspicitur, propter generis desiderium, quod à deceptione primi parentis obtinuit: sed voluntas diuinitatis sola per filium, qui secundum beneplacitum Patris, & cooperationem Spiritus sancti, propriam, vt dixi, per se operatus est incorporationem, gerens in se, & per se nouiter inuentum naturæ modum natiuitatis, & sine semine suam ipsius patrans conceptionem ex sancta Dei genitrice sempérque Virgine Maria. Hac ergo ineffabili natiuitatis eius inspecta ratione, ille quidem voluntatem solam in eo diuinitatis dixit, hic vero voluntatē vnā Domini IESV CHRISTI. Quia profectò, inquit, à diuinitate assumpta est
 » natura nostra, nō culpa, absq; carnalibus
 » voluntatibus, & humanis cogitationibus, vt sacratissimus Athanasius ait. Non tamen perhibuit eum tanquam hominem, quia est quoque naturā Deus, non habere humanam voluntatem & naturalem, quemadmodum & diuinam atque paternam. Id ipsum autem etiam in
 » subsequētib; innuit, asserens, sine
 » peccato conceptus est de Spiritu sancto,
 » & sancta immaculata sempérque Virgine Dei genitrice Maria, & sine conta-

gione ex ea secundum carnem natus est. ^{cc}
Diuinam quoque Scripturam in laudem & vituperationem profert carnis memoriam facere: non aliam, absit, natura & substantia Domini carnem, quàm nostram commonens intelligendam: qui etiam hanc sciebat assumptam ex nostra substantia, id est ex congenitæ nobis semper Virginis & Dei matris sanctis visceribus: sed alienam à vitio, & nullatenus legem præuaricationis habentem, sicut nos, in membris repugnantem spiritus legi. Non enim assumpta est, ait, à Salvatore caro à peccato corrupta, quæ repugnaret legi mentis eius. Cuius enim sementationem, quæ per peccatum efficitur, non præcessit generationis lex, huius omnino nec in membris est, sed lex diuinæ iustitiæ ad imaginationem nobis ostensa, & eam quoque, quæ ex præuaricatione naturæ illata est, perfectè demolitur. Venit enim sine peccato quærere & saluare quod perierat, id est naturam humani generis quæ peccauerat. Alia enim lex in membris eius, aut voluntas diuersa vel aduersa, non fuit in Salvatore. Hinc ostendit, non quòd non habuerit humanam vo-

luntatem & naturalem, (non enim hoc dixisse videtur) sed quòd sicut homo neque secundum corpus per membra quamlibet habeat præter naturæ leges operationem: neque rursus secundum animam voluntatis contrarium, vel sine ratione motum; veluti nos: quia & super legem natus est humanæ naturæ. Expressius autem & in subsequentiis comprobatur, quòd sermo sibi esset tantum, vitiatam & non naturalem à Salvatore determinandi voluntatem, & quòd in naturali ac humana ad paternam ac divinam coaptaretur quidem, sed nullam haberet ad illam ex repugnatione diversitatem. Normam autem dans nobis seipsum, quod propriè suum erat, voluntariè subiiciebat; commendabat verò paternum. Quatinus & nos imitati, quod nostrum est reprobato, quod divinum est omni studio expleamus, dicitur

Ioan. 6. 38 cens ita: Licet enim scriptum sit, *Non*
» veni facere voluntatem meam, sed eius qui
Marc. 14. *misit me Patris. Et, Non quod ego volo, sed*
36. *quod tu Pater, non sunt hæc diversæ vo-*
» luntatis, id est, contrariæ ac repugnan-
» tis, sed dispensationis humanitatis as-
» sumptæ, quæ sua compassibiliter fecit

quæ nostra sunt. Ista enim propter nos ^{cc}
dicebat, quibus dedit exemplum pieta- ^{cc}
tis magister, vt sequamur vestigia eius, ^{cc}
& non suam vnusquisque nostrum, sed ^{cc}
Domini potius in omnibus præferat vo- ^{cc}
luntatem. Non ergo interemptionem, ^{cc}
vt dixi, naturalis & humanæ voluntatis,
sed vitiosæ, ac eius quæ est extra natu-
ram, facit: & totum fateamur ab omni
peccato Deum liberum esse, testatur,
qui secundum nos propter nos incarna-
tus est. Et vt compendio dicam, per
vnam voluntatem, solam eius secundum
carnem natiuitatem eum diuinam præ-
cessisse voluntatem indicare coniicio.
Per id verò quod ait, non esse voluntatis
eius diuersitatem, contrarium vel repu-
gnans quid non eum habere perhibet,
sed conueniens & prorsus vnitum ex to-
to. Vnde cum nostram quidem naturam
de diuinitatis voluntate dicit assum-
ptam, vnus mentionem facit. Illud au-
tem quod introducit, *Non veni facere vo-* Ioan. 6. 38.
luntatem meam, in medium verbo præpo-
nit omisso numero. Non sunt, inquit,
hæc diuersæ voluntatis, id est contrariæ
atque aduersaricis. Ex quo duas secun-
dum naturam existere in Salvatore vo-

luntates manifestè colligitur. Si enim contrariam non habuit, naturalem habuit tanquam homo. Quod enim non est contrarium, naturale profectò est. Et nemo contradicit. Nihil quippe in natura, vel in his, quæ sunt secundum naturam, est omninò contrarium. Timor ergo est opinari, quod in eius propriè non est sermonibus scriptum, & moliri aduersarios propriæ opinionis tanquam non bonæ ad velamentum illius viri literas faciendum: secundum vtrúmque has præter illius intentionem falsò referentes. Aduocatum quippe habet rationis sermonem omnem calumniatoris abigentem incursum. Et ego quidem sic se illius habere sensum existimo, ab omni suspitione purgatum. Certiorem autem mihi hunc sanctissimus fecit Presbyter, dominus videlicet ANASTASIUS Abbas à seniori Roma reuersus, vir scilicet incomparabilis, virtutèque diuina & prudentia venustatus: qui asserens, quòd multum sermonem mouerit ad sacratissimos magnæ illius Ecclesiæ viros, propter Epistolam, quæ ab eo fuerat ad Sergium scripta, percontans cuius rei gratiâ, vel qualiter in ea inserta fuerit

fuerit vna voluntas, & inuenit hæsitantes in hoc, & rationem reddentes. Insuper & cum, qui hanc per iussionem eius Latinis dictauerit dictionibus, dominum videlicet Abbatem IOANNEM sanctissimum symponum, affirmantem, quòd nullomodo mentionem in ea per numerum fecerit vnus omnimodis voluntatis: licet hoc nunc sit fictum ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati sunt: verum nec quamlibet exinanitionem vel abolitionem naturalis secundum humanitatem Saluatoris voluntatis, sed eius quæ nostra est, & reprobata, perfectam deiectionem & interemptionem. Iuxta quod & in inuicem eorum quæ vnus generis sunt efficitur bellum. Ostendere volens, ab omni esse peccato mundam assumptam carnem, secundum sacratissimorum eloquiorum, & paternarum doctrinarum traditionem. & apparet qualiter huiusmodi sermones concinentes sint cum his, quæ modo sunt ab exiguitate mea recitata, & veluti astipulatores factæ pro HONORIO defensionis. Ego, cum hæc ille ratiocinando respondisset, miratus sum, oppidò cognoscens subti-

34 *S. Maximi Epist. ad Mar. Presb.*
liratem ipsorum, & obstupui quodam-
modo super astutia eorum, qui pro vno
frustra omnia gerere impiè audent, &
volunt, sicut eis ab olim moris, & nunc
est, furtius & falsis narrationibus, eos,
qui contra se magnanimiter agonizant,
taliter, quin & absque omni ratione ad se
ipsum attrahere, & sensum fraudare, qui
se nullatenus sequitur. Necessario ergo
& hoc cum didicissem, significavi tibi
domino, honorabilis Pater, quatinus
per omnia munitus, habeas qualiter in-
sequaris aduersariorum phalanges: ver-
bòque indefessè iaciens, & fide poten-
ter superans, gloriámque hinc Vnige-
niti in præconium habens, & diadema
huius communionem per gratiam &
ynitatem.

DIFFLORATIO
EX EPISTOLA
 EIVSDEM S. MAXIMI
 SCRIPTA AD PETRUM
 Illustrem,

*Vbi Pyrrhi & sancti Sophronij Hiero-
 solymitani Episcopi, atque Papæ Ho-
 norij mentionem facit, ita post aliqua
 prosequutus.*

VESTRIS laudabilibus syl-
 labis dignatus es significare
 indigno seruo tuo propter
 Abbatem Pyrrhum. *Et post
 pauca.* Et futurum profectò
 esset, vt hac fortè pro causa ad redargu-
 tionem illius & omnium, qui secundum
 illum impiam nouitatem sectantur in-
 differenter, ad diuinitus conseruanda
 tua & famosissima vestigia properarem.
 Quatinus scirent omnes, qui secundum
 vos pietatis sunt amatores, illorum vna

cum omni prorsus inscitia, impietatis quoque superfluam abundantiam. Sed timui ne purarer extra sacra quicquam agere iura, præter voluntatem hoc faciens sanctissimæ Sedis Apostolicorum virorum, qui vniuersam plenitudinem, Catholicæ Ecclesiæ benè ducunt, & ordinatè secundum diuinam legem deducunt. Quoniam hac diuina videlicet lege consistunt cælestia & terrestria, & oportet ab ea nequaquam exorbitare, sed quæ sunt diuina secundum Deum agere illos, qui sanctè secundum vos vivere proposuerint: quatinus & Deum gestorum habeant curatorem, & sine successu receptionem. Quoniam, famosissime domine, peior his est, quod & antea intimaui, etiam ab antiquis hæreticis noua fides & expositio. Hanc enim multis quibus perdurauit annis in Episcopatu ad manifestationem reprobæ mentis suæ, (nam Deus & ad nequitia propalationem sæpè nouit longanimitè sustinere: non vt hanc ampliolem per inducias reddat, sed vt hanc ampliolem factam iustiùs puniat) decessor quidem eius impiè in vtero aluit, iste verò magis impiè genuit. & rursus posteriores hq-

rum in contemptum excolunt diuinitatis. *Et paulo post.* Et quod adhuc deterior illis est mos, & veluti speciale omnium peruersorum hæreticorum indicium, quia & suæ ipsius impietatis obnoxios, describunt innoxios. Sophronium quippe, qui prudenter diuina perdocuit & prædicauit Ecclesiæ Catholicæ dogmata, se in errorem mouisse hac illacque suffurrant. *Et post paucillum.* Diuinus enim Sophronius, ut ipsi testamini, laudabilissimi, in Afrorum regione mecum & cum omnibus peregrinis Monachis moras agebat, cum ipsi peruersitates illas fabricarent aduersus omnes. *Et post pusilla.* Et erat quidem domus omnium per diuinam concordiam & vnanimitatem in vnum Dei fauente gratia in vniuersitate, quæ sub sole consistit, pacifica & tranquilla fide munitis Ecclesiis. Hi verò, qui horum inuidebant consonantiæ, ac in Christum Deum confessioni, veluti quandam caliginosam nubem, & stridentem vel grauem fluctum maris ac barbarorum, nemine hos mouente, quàm solo dæmone turbationis amico, qui genus humanum ad simultatem concitauit, repente contra veram Christia-

norum fidem nouam excogitauerunt
 ecthesim. Deinde sententias pro ea, &
 compositiones iniustas. Dein actiones
 monumentorum. Deinde Synodos la-
 trocinales, & concursus Episcoporum
 non voto conuenientium, sed violentia
 contractorum, non exhortatione pro-
 perantium, sed ex fuga barbarorum per-
 egrè proficiscentium. Dein iussiones &
 minas huc atque illuc aduersus pios
 transmissas. Nam eum, qui tunc impe-
 rabat, sophisticè muneribus in seruitu-
 tem redigentes. *Et post pauca.* Ex proprio
 nomine viro ecthesin producere persua-
 serunt. *Paulo post.* Fit autem horum ini-
 micus pariter & defensor, an potius asse-
 rendum fautor & accusator horum pu-
 blicans argumentum : & innotescens
 quòd ipse nequaquam ex se fuerit mo-
 tus, sed ab illis coactus, impiissimam fe-
 cerit ecthesim in scriptis pro se ipso hæc
 dicens, & rationem reddens Ioanni san-
 ctæ memoriæ quondam Papæ senioris
 Romæ. *Et post pauxillum.* Conuincunt
 autem seipfos, quòd isti valde manife-
 stè fortissimi hanc fecerint, & nullate-
 nus ille. Neque enim quodlibet super
 hoc habuit studium, vt pote ad alia cir-

cumlatus. *Post breuia.* De quibus omnibus miseri nec sensus Apostolicæ facti sunt sedis, & quod est risu, immò, vt magis propriè dicamus, lamento dignissimum, vt potè illorum demonstratiuum audaciæ, nec aduersus ipsam Apostolicam Sedem mentiri temerè pigritati sunt: sed quasi illius effecti consilij, & veluti quodam ab ea recepto decreto, in suis contextis pro impia eðthesi actionibus secum magnum HONORIVM acceperunt, suæ præsumptionis ostentationem ad alios facientes viri in causa pietatis maximam eminentiam. Quis itaque, ô famosissime, & qualis Sophronius hæc & tam atrociter & per tantum temporis facere his falsiloquis persuasit? quæ hos non rogauit Ecclesia? quis pius & orthodoxus non supplicauit Antistes, cessare illos à propria hæresi clamando & obtestando? Siquidem vltima sua expirabat sacer Archadius, & spiritum Deo tradebat, sed nec vsque ad horam illam eos rogare cessauit. *Et post pauca.* Quid autem & diuinus HONORIVS, quid verò & post illum Seuerinus senex, quid denique & is, qui post hunc extitit, sacer Ioannes? Porro is qui nunc præsidet

beatissimus Papa, omisit quicquam supplicationi conueniens? Nónne Oriens totus & Occidens lacrymas, lamenta, obsecrationes, deprecationes ex æquo tam Deo per orationes, quàm his per Epistolas afferebant? Sed Deus quidem horum profecto beatorum virorum fidem admisit, & pro ea vicissitudinem in sæcula conseruauit. Illi autem Domini contemnentes inducias, ad conuersionem hos benignè cohortantes, & horum egregiorum facta per tot tempora supplicatione torpentes, suæ nequaquam passi sunt caelestem fidem præferre. *Post aliqua.* Diuinus ergo magnúsque Sophronius tunc Alexandriam veniens, mox ex prima lectione (dederat enim etiam ipsi Cyrus ad retractandum illa nouem impietatis capitula) lugubre quiddam & ingens vociferatus, fontes emittebat lacrymarum, illū feruidè obsecrans, supplicans, exostulans, in pauiamento ipsius vestigijs prouolutus, quo nihil horum super ambonem contra Catholicam Dei Ecclesiam prædicaret, quippe cùm hæc liquidò impij essent Apolinarij dogmata. *Et paulo post.* Taliter viri, ô mihi præ omnibus reueren-

dum caput, diuina Deo perosis insultationibus, & inuicem scenicis quodammodo illusionibus lacerabant, & sacratissimum Sophronium tam miserabiliter lamentatum, utpote contritionem more cuiusdam secundi Hieremiæ Catholicæ deflentem Ecclesiæ, tantumque diuinorum lapsum benè valdè & compatiensimè dogmatum deplorantem, nullatenus consolati sunt. *Et post nonnulla.* Si enim Romana Sedes non solum reprobum Pyrrhum, sed & malè sentientem & malè credentem non nescit, perspicuum profectò est, quia omnis, qui eos, qui Pyrrhum reprobauerunt, anathematizat, Sedem Romanam, id est Catholicam Ecclesiam anathematizat. Omitto enim dicere, quia utique & se ipsum, qui talis est, si duntaxat Sedi Romanæ communicat, Catholicæque Dei Ecclesiæ. Obsecro igitur, benedictè domine mi, præcipere omnibus, ne Pyrrhum sanctissimum vel almificum nominent. Neque enim tale quid sacra regula eum vocari permittit. A cuncta enim cecidit sanctitate, qui nimirum ab Ecclesia Catholica sponte prosiliit. Non enim fas est illum ex quacumque laude

cognominari, qui iam olim damnatus est & abiectus ab Apostolica Sede Romanæ urbis, ob externæ sensum opinionis, donec ab ea recipiatur conuersus ad ipsam, immò ad Dominum Deum nostrum perpiam confessionem, & orthodoxam fidem, qua sanctificationem recipiat, sanctumque vocabulum. Itaque si vult hæreticus neque esse, neque audiri, non isti aut illi satisfaciat, superfluum quippe hoc & irrationabile est. quia sicut vno contra eum scandalizato omnes scandalizati sunt, ita quoque vno satisfacto, omnes proculdubio satisfiunt. Festinet pro omnibus Sedi Romanæ satisfacere. Hac enim satisfacta, communiter vbi-que omnes pium hunc & orthodoxum prædicabunt. Nam frustra solummodò loquirur, qui mihi similes suadendos ac surripiendos putat, & non satisfacit & implorat sanctissimæ Romanorum Ecclesiæ beatissimum Papam, id est Apostolicam Sedem, quæ ab ipso incarnato Dei Verbo, sed & omnibus sanctis Synodis, secundum sacros canones & terminos, vniuersarum, quæ in toto terrarum orbe sunt, sanctarum Dei Ecclesiarum in omnibus & per omnia percepit

& habet imperium, auctoritatem & potestatem ligandi, atque soluendi. Cum hoc enim ligat & soluit etiam in cœlo Verbum, quod cœlestibus virtutibus principatur. Si enim alios quidem satisfaciendos ducit, & beatissimum Romanum Papam nequaquam implorat, simile quiddam agit ei, qui fortè homicidij, vel alterius cuiusdam criminis redarguitur, & infontem se non ei, qui secundum leges iudicandi iura fortitus est, exhibere festinat: sed tantum inutiliter & sine lucro aliis & priuatis hominibus munditiam monstrare sui satagit actus, qui nullam habeant se soluendi à crimine potestatem. Quapropter, benedite mi domine, adhuc magis extende præceptionem, quæ benè vobis & secundum placitum Dei visa fuisse dinoscitur, quo nemini licentiam habeat iste quicquam loqui & obloqui dogmatis causa. Sed liquidò discite voluntatem huius abundantius inuestigantes, si velit annuere penitus veritati: & si hoc agere studuerit, & ad id secundum rationem accelerat, hortamini eum suggestionem conuenienter facere ad beatissimum Papam Romanum: quatinus sic per illius

diuinam præceptionem, regulariter quæ circa ipsum sunt & decentissimè moderetur ad gloriam Dei, & vestræ laudem sublimitatis.

EXCERPTVM EX EPISTOLA
S. MAXIMI DE PROCESSIONE
Spiritus sancti,

*Scripta ad Marinum Presbyterum
Cyprium.*

NON in tot huius sanctissimi Papæ Synodica, quot scripsistis, capitulis Constantinopolitani reprehenderunt, sed in duobus tantum. Quorum alterum est de diuinitatis ratione, quia dixit, aiunt, procedere etiam ex Filio Spiritum sanctum. Alterum verò de diuina incarnatione, quoniam scripsit, inquit, absque originali & actuali peccato Dominum esse. Et in priore quidem consonantia protulerunt testimonia Latinorum Patrum, necnon & Cyrilli Alexandrini de

facro ipsius opere, quod in sanctum Euangelistam fecit Ioannem. ex quibus non causam Spiritus sancti filium se facere monstraerunt. Vnam enim norunt causam Filij ac Spiritus esse Patrem: alterius quidem secundum generationem, alterius verò secundum emissionem: sed vt hunc per eum prodire insinuarent, & hac substantiæ communionem & indissimilitudinem demonstrarent. In posteriori autem non est opus omnino defensione. Quæ enim in hoc sit altercatio, quamuis ita calumniatoribus ob suam peruersitatem videatur? Verùm profecuti sunt, dicentes, quòd nec in mente habuerit peccatum, secundum quod primus vitiatus fuisse apparet Adam, nec actionem mali & operationem. Ergo isti quidem hæc, de quibus non rationabiliter impetiti sunt: illi autem, de quibus & valde iustè, nullam nunc vsque fecerunt apologiam, quia nec abiectioem eorum, quæ ab eis introducta sunt. Porrò, secundum iussionem vestram, rogavi Romanos interpretari propria dicta, causâ furtiuas aduersantium surreptiones effugiendi. Verumtamen more obtinente ita faciendi

46 *S. Maximi Ep. ad Mar. Presb.*

atque mittendi, nescio vtrum consen-
tiant. Alias autem nec valent in aliena
dictione ac voce sensum suum, sicut in
propria vel alumna, subtili exprimere di-
ligentia, vel etiam quemadmodum nos
in nostra nostrum.

SYNODICA
SANCTISSIMI
 THEODORI PAPÆ,
 AD PAVLVM PATRIARCHAM
 Constantinopoli-
 tanum.

SYNODICAS fraternitatis vestræ literas datas per Georgium Presbyterum & Petrum Diaconum nos suscepisse significamus. quarum percurrentes textum, inuenimus eam inter spem & metum, quemadmodum inter fidum gemini litoris portum confidentem pariter & fluctuantem, & non frustra. Nam sacerdotium graue onus est, quod scilicet aliorum vitæ cura fatigat, 2. Cor. II. iuxta quod scriptum est, *Quis infirmatur, 29.*

& ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego
 non uror? Et quanto metu sacerdotalis
 mens concutitur, ne fortè per silentium
 vel immoderatum eloquium maculetur,
 tanto spe & maxima propriæ fortitudi-
 nis penna ad altitudinem subleuatur,
 quando de subiectorum profectu gratu-
 latur. Scriptum est enim: *Vbi plurimæ se-*
getes, ibi manifesta fortitudo bouum. Hinc
 Prou. 14. 4. » econtrà metus reuerberat. Scriptum
 ibid. 6. 1. namque est, *Fili mi, si sponderis pro ami-*
 & seqq. *co tuo, defixisti apud extraneum manum tuam.*
 » *Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis*
 » *sermonibus. Fac ergo quod dico, fili mi, &*
 » *temetipsum libera, quia incidisti in manum pro-*
 » *ximi tui. Discurre, festina, suscita amicum*
 » *tuum: ne dederis somnum oculis tuis, nec dor-*
 » *mitent palpebre tue. Erüere quasi damula de*
 » *manu, & quasi auis de insidiis aucupis. Au-*
 diuimus, dilectissime frater, per timo-
 rem periculum nostrum, audiamus per
 spem repromissum consolationum sola-
 Num. 18. 20. *tium. Ego sum, inquit Deus, pars heredi-*
 Psal. 131. 9 *tatis tue. Et iterum: Sacerdotes tui induant*
iustitiam. Timor autem concutit, cùm
 Iuc. 12. 48 *aliàs dicitur: Cui multùm creditur, multum*
 Sap. 6. 7. *abeo exigetur. Et iterum: Potentes potenter*
tormenta patientur. Et rursus spes nos
 refouet,

Ad Paulum Patriarcham Const. 49

refouet, vbi ait: *Labia Sacerdotis custodiens Mal. 2.7.*
scientiam, & legem exquirent ex ore eius, quoniam Angelus Domini exercituum est. Inter
tot ergo procellas atque tranquillos fluctus æstuaræ profundum, quid aliud est nisi in portu asperrimi litoris nauimentis nostræ tempestatibus concuti? Sed quia maiorem fiduciam ex longanimitate Dei Evangeliorum habere cognoscimus, spe gaudentes huiusmodi æstum nullo modo formidamus. Nos ergo quid nisi dispensatores vnius pastoris sumus? Ipso enim pascente pascimus, & regente regimus, quoniam omnes sub eodem pastore cum ouibus ipsius oues pascuæ sumus. Neque enim nostris viribus, sed Dei gratiæ deputamus quod sumus. Tantum restat, vt cum diuino auxilio petendo, quærendo, pulsando, fide & opere donum gratiæ irreprehensibiliter exhibere possimus, quo conculcatis vitiis virtutum repromissa præmia percipere mereamur. Superbia, quæ est initium omnis peccati, longè à Sacerdotum mentibus fiat. Auaritia rursus, quæ est idolorum seruitus, atque omnium malorum radix, abscisa, & à turbine pulueris sui procul amota destruat.

D

quæ excæcat etiam oculos sapientum. Dilectionem igitur omnium virtutum matrem, sine qua nihil perficitur, & in qua omnes virtutes pacis completæ vinculo indissolubiliter continentur, fide recta & spe certa studio indefinente teneamus. Et quoniam fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis vestræ limpida fidei fluentia vos de fontibus Saluatoris hausisse, & sicut prædicamus prædicare, & quemadmodum credimus credere, & sicuti docemus indiminutè docere manifestarunt. His ergo ita se habentibus, cum ea quæ à Pyrrho aduersus Apostolicam fidem nostram ad subuersionem Synodaliū decretorū prolata sunt, tam per dogma Sedis Apostolicæ, quod expositum est à prædecessore nostro, quàm per iussione filij nostri mansuetissimi Principis destructa sint: quamobrem fraternitas tua à publicis locis Chartam, quæ suspensa pridemque cassata fuerat, non abstulit: quæ scilicet scandalum sanctis Dei Ecclesiis non modicum intulit. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit in salutem. Si deiciendum ergo eiusdem Pyrrhi conamen fraternitas vestra

Ad Paulum Patriarcham Const. 51

ducit, qua pro causa prædictam Chartam de pariete non deposuit? Nemo quippe quod abominatur colit. Si autem, quod absit, huiusmodi scriptum amplectitur, cuius rei gratia nobis hoc per propria Synodica sua minimè patefecit? Neutrū enim sine horum alterius dejectione indemniter stare potest. Nam si recta fides, quæ à tot Conciliis roborata est, ab Heraclio & Pyrrho cum quadam additione & emendatione corrigitur: ergo fides à Patribus subtiliter examinata commoueri cognoscitur, & mortui vacua spe beatitudinis deciderunt, quod auertat Deus à fidelium cordibus. Hi enim qui defuncti sunt minimè perierunt. Pretiosa namque in conspectu Domini mors Sanctorum eius. Et qui viuunt in hac fide, mundi effecti sunt: Patrūque dogma signata fide verum & pium firmiter est posteris traditum. Restat igitur, quod contra fidem promulgatum est, irritum fiat, & cum auctore proprio destruat. Porro, mirati sumus quia Episcopi, qui fraternitatem tuam consecrauerunt, sanctissimum illum in literis suis dixerunt. Sed & quia propter vulgarem turbationē & odium

52 *Synodica Theodori Papæ*

Ecclesiæ hunc Constantinopolitanæ abrenunciassè significauerunt. Propter quod etiam in ambiguitate positi, quæ à fraternitate vestra scripta sunt iudicaueramus ad modicum quid differre, donec iam dictus Pyrrhus ab Episcopatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ pelleretur. Nam turbatio & odium populi Episcopatus gradum nescit auferre. Canonica enim vindicta super eo debuerat prouenire, quo fraternitatis tuæ consecratio irreprehensibilis & firma consistat. Scri-

Rom. 7. 2.

Ephes. 5.
32.

ptum est enim, *Si vir eius mortuus fuerit, soluta est à lege viri. Si autem vir eius uiuit, adultera uocabitur si fuerit cum alio viro. Erunt enim duo in carne una. Mysterium autem hoc magnum est, ait Apostolus; Ego autem dico in Christo & Ecclesia.* Etenim licet indigni simus, locum tamen eius in Ecclesiis adimplemus. Viuente itaque prædicto Pyrrho, & nondum naturâ vel culpâ extincto, ne forte fieret schisma oportuerat præcaueri. Vt ergo fraternitatis vestræ sacerdotalis robustior ordo permaneat, oportet debitum aduersus eum colligi Episcoporum ex propinquioribus locis conuentum. Præcepimus enim super hoc etiam carissimis filiis nostris

Ad Paulum Patriarcham Const. 53

Serico Archidiacono, & Martino Diacono, & Apocrisario, quibus & locum nostrum ad huius rei deliberationem credimus: quatinus cum fraternitate vestra prædicti Pyrrhi culpa regulariter exquiratur. Non enim præsentia eius necessaria est, ubi excessus eius, & scripta veritati repugnantia præsto sunt, ut cum de his diiudicatur, modis omnibus condemnetur. Primò quidem, quoniam Heraclium, qui anathematizauit inuiolabilem orthodoxorum Patrum fidem, diuersis laudibus extulit, & sophisticam iussionem ipsius, in qua quasi symbolum fidei composuit, subscribendo firmavit, furtiuisque surreptionibus quosdam Sacerdotes apud se singulatim prædictam Chartam roborare coegit, & in publicis locis suspendere ad destructionem Chalcedonensis Concilij audaci transgressione præsumpsit. Vnde non modicum dissensionis scandalum Ecclesiis Dei disseminauit, & obtestatione conuentus à decessore nostro corrigi parui pendit. His igitur & aliis in Synodo fraternitatis vestræ requisitis, canonicæ hunc executioni summittite, ut sacerdotali ordine & Episcopali legilla-

54 *Synodica Theodori Papæ*
tione, ac regulariter eo sacerdotio denu-
dato, non solùm fides illibata perman-
neat, sed & fraternitatis vestræ gradus
Episcopalis firmior conferuetur. At ve-
rò, si diligenter fraternitas vestra, dum
consiliatur, perspexerit fautores iam di-
cti Pyrrhi circumstrepere, & senseritis
crebrò, insolèter presenti negotio quod
diffiniendum est impedimentum per di-
lationem afferre, vt proprium com-
pleant quandòque consilium, vobis
contradicientes, nisi iuxta votum suum
quicquam proueniat. & si ob hoc frater-
nitatem vestram obnoxiam facere, vel
etiam schisma de eadem persona tem-
ptauerint, possibile est vt abscidatur
etiam in huiusmodi capitulo talis versu-
tiarum ipsorum intentio, & obtineatur
iussio à Domino nostro & filio Christia-
nissimi Principis, quoniam de hoc eni-
xiùs eum per literas nostras poposci-
mus, vt scilicet sæpè dictum Pyrrhum
ad hanc Romanam urbem iubeat mitti,
quatinus conuentu Synodico à nobis
effecto, pro sua temeritate iudicetur. Sic
enim & fraternitatis vestræ Episcopalis
dignitas omni futuro contrariorum
schismati firmior apparere valebit, &

Ad Paulum Patriarcham Const. 55

scandalum nouitatis ab orthodoxa fide
pulsū necabitur, atque Dei Ecclesia
continua paci donabitur. Deleri nam-
que ab Ecclesia Dei scandala debent, &
extirpari. Multa enim possunt oriri dis-
sensionis zizania contra promotionem
fraternitatis tuæ, nisi canonica falce ne-
proficiant radicitus rescindantur. Si qui-
dem cum patitur vnum membrum, com-
patiuntur reliqua corporis membra. Absit
ergo, vt schismata & dissensiones pro-
ueniant, secundum quod & mansuetis-
simum dominum & filium nostrum
Principem per literas nostras petuimus,
quo ab Episcopatu fraternitatis vestræ
omnia quæ nuper exorta sunt scandala
recidantur, & nos quidem veluti frater-
na viscera condolentibus prouidentia
nostræ medelam afferentes appareamus.
Verumtamen prædictam Chartam, quæ
contra orthodoxam fidem & Chalcedo-
nense Concilium sophisticè probatur
exposita, cunctis viribus irritam esse de-
liberamus, & vinculo anathematis refu-
tatam, atque vt à nobis & ab omnibus or-
thodoxis Episcopis abominatam respui-
mus. Sufficit namque nobis fides, quam
sancti Apostoli prædicauerunt, Conci-

D iiij

lia firmauerunt, & sancti Patres consignauerunt, per quam renati & docti facti sumus, quàmque docemus, nullum augmentum in Symbolo fidei, quod à Synodis est firmatum, recipientes. Anathema his qui addunt, anathema qui demunt sancto mathemati, id est symbolo, quod in Concilio Nicæno definitum, Constantinopolique firmatum, & in Ephesino primo, atque Chalcedone, à sanctis & orthodoxis Patribus, qui in Catholica fide floruerunt, gratiâ sancti est Spiritus stabilitum. Hæc & his similia concordia sensu fraternitas vestra prædicando nobiscum ore & opere confiteatur. Similiter autem anathematizantes omnes hæreses & auctores earum, vt id ipsum dicamus omnes, sicut scriptum est, & schismata nullomodo germinent in Ecclesiis Dei, quæ spirituali iam & bis acuto sententiæ gladio sunt recisa. Porrò præsentem literarum latorem fraternitati vestræ in omnibus commendamus, quoniam & mores eius exigunt, vt eum vobis nos commendare debeamus: quia manifestè vestram nobis præsentiam exhibere venerabilitas eius atque perfectio morum dinoscitur.

EXEMPLAR PROPOSITIONIS
TRANSMISSÆ CONSTAN-
tinopolim

A THEODORO SANCTISSIMO
Papa Romano.

DOMINVS ac saluator noster in Euangeliis Apostolis suis ita dixit, *Quicumque soluerit* Mat. 5. 19 *unum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum.* Sed & alia Scriptura dicit, *Ne transferas terminos æternos, quos posuerunt* Prou. 22. *patres tui.* His ergo sic se habentibus, ad 28. notitiam fraternitatis vestræ deducimus, quia Pyrrhus, qui quondam Ecclesiæ Constantinopoleos Episcopatum surripuit, & instar lupi sub prætextu pastoris latirabat, contra orthodoxam fidem cornu bellico erecto, quædam nouitatis fignamenta composuit, & Chartis à se dictatis, quosdam furtiuus ac surreptitiis modis subscribere compulit Sacerdotes: versutè gerens, vt hæreticum præsumptionis suæ dogma surreptis aliorum

58 *Propositio a Theodoro Papa Rom.*
subscriptionibus stabiliret, & veluti nouum mathema contra colendum, nobisque traditum à sanctis Patribus Symbolum componere conaretur. Et quoniam in Chalcedonensi Concilio anathema positum est his, qui addiderint, vel dempserint quid in fide, quæ à tot patribus est roborata: huius rei gratiâ dilectionem vestram præmunire considerauimus, vt his quæ à prædicto Pyrrho aduersus Apostolicam fidem præsumpta sunt reprobatis, eandem fidem sicut & fisci fumus retineatis, quam ex ipso lacte vberum sanctæ Ecclesiæ simul suxistis, vniuersa temerariæ nouitatis deliraméta destruentes. Nos enim tam per alias literas, quàm per decretum præsentis propositionis, omnia quæ contra orthodoxam & Apostolicam fidem nostram ab eiusdem Pyrrhi noua & temeraria vanitate introducta sunt abominantes, simulque cum Charta, quæ proposita, & in publicis locis ab eo suspensa est, anathematizantes, volumus omnes illa sapere, id est tenere, quæ sancti Apostoli traderunt, & Patres qui in orthodoxa fide floruerunt, posteris tradita per sancta quinque Concilia firmauerunt.

THEODORI SANCTISSIMI
 PAPÆ AD EPISCOPOS QUI
 consecrauerunt Paulum Patriar-
 cham Constantinopolitanum
 propter Pyrrhum ex Patriarcha.

LITERAS fraternitatis ve-
 stræ, per quas nobis de pro-
 motione PAULI fratris &
 Coepiscopi nostri signifi-
 castis, suscepimus: & gau-
 si quidem super huius sumus ordinatio-
 ne. Sed futura mœstitia huic videlicet
 successura, propter zizania, quæ nascitu-
 ra fore sperantur, animum nostrum val-
 de concussit, nisi diligentissima manu &
 cautissimâ cura priusquàm crescant, &
 dominicam messem suffocent, extirpen-
 tur. Debuerat igitur Pyrrhus, qui san-
 ctis Dei Ecclesiis scandalum seminavit,
 canonicæ prius animaduersioni summit-
 ti, & tum prælatus frater noster Paulus
 sacrari: ne fortè tempore aliquo de eie-
 ctione sua quamquam se putet querimo-
 niam obiecturum, quòd odium sustinere-

60 *Theodori Papæ ad Episcopos*
rit populare, & vi pulsus libellum dede-
rit, & suam Ecclesiam refutauerit, sicut
nobis fraternitas vestra per literas suas si-
gnificauit. Facile quippè mutantur ho-
mines, & quidem aliquando ex odio ad
dilectionem assurgunt, aliquando verò
à dilectione in odium dilabuntur. Qua
ergo pro causa, quæ dissimulari futura
sunt prouido non contemplantur obtu-
tu? ne fortè proueniens scandalum va-
riis simultatibus Ecclesiam Dei discin-
dat. Sunt capitula, quibus prædictus Pyr-
rhus canonicè potest ab omni sacerdo-
tali ordine pelli. Primùm quidem, quia
Heraclium, qui anathematizauit Catho-
licam fidem & Patres orthodoxè sen-
tientes, in literis suis laudibus extulit, &
per surreptionem, per quosdam Sacer-
dotes qui subscripserant, sophisticam
quoque Chartam aduersus Apostoli-
cam fidem confirmare præsumpsit, & in
publicis locis suspendere festinauit, qua-
si nouam fidem & symbolum fuscitans
contra sanctam Chalcedonensem Syno-
dum: poenam minimè veritus æterni iu-
dicij, & anathema quod positum est in
eadem Chalcedonensium Synodo, quo
nemo vnquam sancto mathemati, id est

Qui Paulum Patr. consecrauerunt. 61
 colendo Symbolo, quicquam addere vel
 minuere audere pertemptet. Prædictus
 autem Pyrrhus nec protestatione con-
 uentus à prauitate sua recedere passus
 est. Ideò ergo iam memoratam Chartam
 abominantes, & omnia quæ crebrò di-
 ctus Pyrrhus contra fidem molitus est,
 anathematizantes, quin etiam nunc ite-
 rum atque iterum anathematizamus: il-
 la tantum amplectentes, quæ sancti nobis
 Patres in synodis tradiderunt; nihil fi-
 dei addentes, nec auferentes. Et idcirco
 quæ in personam prædicti Pyrrhi diffi-
 nierimus, in literis quas ad iam memo-
 ratum fratrem & Coepiscopum nostrum
 misimus agnoscetis. Vt igitur scandalum
 minimè futuro tempore generetur, se-
 cundum præfixum modum diligenter
 sacra providentia extinguere curet. Et
 res quidem ipsa nos magis ad tribulatio-
 nem prouocauit, & nascitura zizania cõ-
 iecturis probabilibus informauit, quo-
 niam per literas vestras prædictum Pyr-
 rhum sanctissimum nominastis. Si enim
 alia taceamus, & nihil omninò peccauit
 aut in religionem, aut in doctrinam fi-
 dei, & nec vna culpa eum damnauit;
 quamobrem de propria est eiectus Ec-

62 *Theodori Papæ ad Episcopos*
clesia? Sed fortasse quis dixerit, genera-
le hoc odium fecit. Sed vulgaris tumultus
ius sacerdotij auferre non potest, nec
odium sacro quemquam ordine denu-
dare. Manifestæ quippe sunt canonicæ
causæ, quæ iura sacerdotij recidere pos-
sunt. Nisi enim naturæ causa Præsul ex-
tinguatur, Ecclesiam eius alius non po-
test irreprehensibiliter apprehendere. Et
hæc quidem non contradicentes ordi-
nationi prædicti fratris nostri Pauli scri-
bimus, sed vulnus latens & absconsum-
medente manu adaperimus, ne in vita-
lia viscera serpere possit, omnem im-
munditiam fœtidæ putredinis medici-
naliter exhaurientes, & quæ possunt
feri diligentiam prouidæ incisionis pene-
trantes, non vt hæc fiant optantes. Nam
sæpedictum fratrem nostrum in visceri-
bus mentis nostræ complectimur & fo-
uemus: sed ne schismata fiant fraterna
prouidentia & affectione dilectionis ter-
remur: quatinus Episcopatus eius ma-
nus impositio nullomodo maculetur.
Denique interemptis & suffocatis schif-
matibus, & fides quoque orthodoxa,
quæ tot spiritualibus paradisi florum
odoribus, per agricolas Christi Dei no-

Qui Paulum Patr. consecrauerunt. 63
stri, sanctos videlicet Apostolos, eluxit,
nullatenus aliquibus zizaniorum spinis
poterit fauciari.

COMMEMORATIO
QVIV LEGATI ROMANI
Constantinopoli
gesserint,

*Ex Epistola sancti Maximi scripta ad
Abbatem Thalassium.*

IN his & huiusmodi esse te,
Pater, sciens, & sola quæ il-
lius sunt præ omnibus in ge-
neratione nostra omni stu-
dio procurare cognoscens:
oportere ratus sum virtutem innotescere
tibi eorum, quæ modo ab vrbe mihi fe-
licissima scripta sunt à quibusdam reue-
rendis viris, & tecum ex toto corde dili-
gentibus Deum, causa dogmatum ca-
tholicæ sanctæ ac Apostolicæ ipsius Ec-
clesiæ. Significauerunt enim quòd mul-

ta huius rei gratia & prolixa quædam in ea facta sit motio, id est in regia vrbe à sacratis illius Ecclesiasticis viris: & priùs quidem, sed præcipuè per idem tempus, quando illic missos in causa promotionis Papæ cum delatis decretis Apocrisarios susceperunt. Tunc enim, tunc post plurimos sermones, quos ad eos causâ consecrationis mouerunt, nouissimè ad effectum eius, atque ad ipsius desiderij completionem, protulerunt eis dogmaticam Chartam nunc ab eis expositam, asserentes, Non aliter vobis in capitulo, pro quo tantum transigentes nauigium huc venistis, fauorem præstabimus, nisi priùs vos suafuros ei qui sacrandus est profiteamini, huic Chartæ suscribere, & dogmatibus quæ in ea continentur exceptis dilationibus consentire. At illi eorum quæ prætendebantur sibi virtute comperta, & quòd hac pro causa tanto tempore manere viduam Ecclesiarum principem matrem & urbem coegissent, hanc profectò per huiusmodi suum volentes obtinere commentum. Dum scilicet vsque ad eam quoque irrationabiliter extendendam fore nouitatem propriam putauerint, vt id pro quo studebant

Ad Abbatem Thalassium. 65

bant assequerentur, tranquillè rationem
prosecuti sunt, & quasi condescenden-
tes dixerunt: Nos quidem super hoc au-
ctoritatem præbere non possumus. mi-
nisterium quippe nobis est creditum,
non professionem faciendi præceptum.
Illud autem vobis certum reddimus,
quòd referamus omnia quæ à vobis præ-
tenta sunt, & Chartam ipsam ostenda-
mus ei qui consecrandus est. & si iudica-
uerit hanc bene habere, rogabimus an-
notare huic propriam subscriptionem.
Nunc autem ne velitis insperatè pro-
pterea nobis impedimento fieri, & vim
inferre protelando, & nos hîc retinen-
do. Neque enim est qui cuilibet, ma-
ximè que in causa fidei, vim possit infer-
re. In hac enim & nimis infirmus fortis
valde consistit, & valde mitis bellator
summus inuenitur: verbòque diuino
confortans animam, maximis etiam in-
uentionibus magis durus quàm dissolu-
tus quodam modo reperitur. Quanto
magis Romanorum Ecclesiæ & Clero,
quæ ab olim huc vsque, vt pote senior
cunctarum quæ sub sole sunt Ecclesia-
rum, omnibus præest. hoc certè cano-
nicè tam à Conciliis & Apostolis, quàm

E

ab horum summo principatu consecuta, & in sortem adepta. nullis omninò propter Pontificatus prouectionem scriptis, aut Synodicarum editionibus chartarum subiecta, sicut etiam in his omnes ex æquo ei secundum ius sacerdotale subiecti consistunt. Hæc itaque cum taliter nihil reueriti, sed cum omni sacra decentique fiducia stabiles illi & firmæ reuera & immobilis petrae ministri, maximæ videlicet & Apostolicæ, quæ illic est, Ecclesiæ, ad regis urbis clericos disputassent, hos sedasse apparuerunt, & vt humiliter ac modestè sentirent prudenter egerunt, sinceritatem & orthodoxiam propriæ fidei ab ipso eis initio cognitam facientes. Illi autem ipsorum admirantes pietatem, huiusmodi factum duxerunt meritò recompensandum. & à prætendenda Charta cessantes, iussionem in effectum ob Episcopatum se suo perducere studio promiserunt. Quam factam accipientes Deo amabiles Apocrisiarij gratulantes remearunt ad propria. Huius autem Chartæ, diuinitus honorate Pater, exemplar & mihi quoque transmissum est. Exposita verò ab eis fuerat causa ta;

Ad Abbatem Thalassium. 67

tendarum in Christo Deo, id est in sub-
stantiis eius, ex quibus videlicet & in
quibus est & creditur, naturalium ope-
rationum; & ne de cetero in eo siue vna
siue duæ penitus prædicarentur. Fate-
batur autem solummodò confitendum
esse, ex vno eodémque Dei Verbo in-
carnato Deo decibilia & humana pro-
cessisse, & in vnum eundémque refe-
renda.

E ij

BEATISSIMO
AC
CELEBERRIMO
MARTINO
SANCTÆ NARNIENSIS
• ECCLESIAE PRÆSVLI,

ANASTASIVS EXIGVVS
Apostolica sedis Bibliothecarius
in Domino salutem.

VIA cum Episcopatus apice Præpositura sanctitati tuę, ob meritum summæ religionis, beati Martini Monasterij penes Urbem positi est à summis Pontificibus delegata; hortari me visa est, quatinus quæ apud Græcos reperissem ex his quæ beato Papæ MARTINO pro fide ac rectis dogmatibus acciderunt, in Latinum con-

uerterem styllum : quamuis alius sit Martinus, cuius cerneris Cœnobio piè præfesse, & alius, cuius affectus ad liquidum accidentia nosse. Ille quippe Turonicus, iste verò Romanus fuit Antistes. Parui ergo exhortationibus tuis, Pater venerabilis, non tam scientiâ, quàm obedientiâ. Scio namque, dicente Samuele, meliorem esse obedientiam quàm sacrificium, & auscultare magis quàm offerre holocausta : quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle adquiescere. Igitur malui imperitiâ, quàm peccare idololatriâ. Verùm huius operis media in aliis implicitus ipse non transtuli, sed ab alio petito meo interpretata postmodum in quibusdam correxi. Quia verò quædam ex Actis beati Maximi monachi, ac discipulorum eius, huic operi connexa & continuata reperi, & ipsa quoque, si vita comes fuerit, transferre Deo prædumminimè recusabo, sanctissime ac reuerentissime Pater. Data Indictione VIII. tempore domni IOANNIS VIII. Papæ.

HVIUS SANE INITIVM OPERIS IVXTA
SENSVS DVNTAXAT VIRTVTVM
ITA SE HABET.

*Vnice nate, Deus, Verbum Patris omnipotentis,
Qui sola pietate volens homo factus haberi,
Et genus humanum patiens in carne piasti,
Auxiliare tegens, saluos fac, erue semper
Tu famulos ubicumque tuos à crimine peste,
Virginis egregia precibus genitricis arande,
Et duodenorum Procerum simul atque piorum,
Cunctorum sine sine decus, via, vita tuorum.*

Ex his quæ à THEODORO Spudeo sanctæ Sophiæ scripta sunt sanctis Theodoro & Euprepio germanis fratribus, & regiis pistorum principibus constitutis in exilio Cherfonis, super his quæ iniquè gesta sunt ab aduersariis in sanctum & Apostolicum, nouum re vera Confessorem & Martyrè Christi Dei nostri, MARTINVM Papam Romanum, priusquam ille in exilium mitteretur, cum vi raperetur propter verbum veritatis de Apostolica Sede.

THEOD. POSTQVAM reuersus est in excubitu cum sudoribus quos nouit Deus, potui ei

scribere ac innotescere omnia quæ de ipso diffamabantur. Cum quibus intuli & alia quædam, quæ implorarent eum vt nullatenus superaretur à nequam secta impiorum virorum, reuerens & tremens, ac præ oculis habens naufragium Sergij Cypriorum insulæ Archiepiscopi.

RESCRIBIT ERGO ITA.

MARTINVS THEODORO
SINCERA AFFECTIONE
DILECTO FRATRI.

QVONIAM agnoui vt potui ea quæ in scriptis à vobis significata sunt, in paucis verbis exequar. Cùm exirem ab Ecclesia, quæ vocatur Constantiniana, in qua exercitus mecum armis constrinxerat, in præsentia Exarchi, ac Theodori Cubicularij, seu Cleri, clara voce dixerunt: Anathema habeat quisquis dixerit vel crediderit, quia MARTINVS vsque ad vnum apicem fidem mutauit, aut mutaturus est: & anathema habeant qui in orthodoxa fide sua vsque ad mortem non permanserint. His auditis, Calliopas cœpit ratio-

E iij

nem reddere, aliam fidem præter quam nos tenemus non esse, neque aliter se credere. Sed hoc propter eos, qui audiebant, non propter fidem dicebat. Et scire te volo, dilectissime frater, de fide quam significasti, necnon & falsis calumniis, quas aduersus veritatem proponunt: quia opitulantis nobis orationibus vestris, ac omnium fidelium Christianorum, qui vobiscum sunt, & viuens & moriens salutis nostræ fidem defendam, & quemadmodum beatus Paulus Apostolus docet, mihi viuere Christus est, & mori lucrum. De falsis autem accusationibus, quas nouiter hæretici faciunt, abiicientes veritatem Christi Dei, qualem omninò poterunt hominibus veritatem loqui, qui Dei veritati resistunt? Tibi igitur reddo rationem, dilectissime frater, per eum qui iudicaturus est mundum istum per ignem, qui & reddet vniciúque secundum opus suum. Ego aliquando ad Saracenos nec literas misi, nec quem dicunt Tomum qualiter credere debeant, aut pecunias vnquam transmisi, exceptis duntaxat quibusdam illuc venientibus seruis Dei causâ eleemosynæ, quibus & modicum quid præbuimus minimè ad Saracenos transf-

missum. Porrò, de Domina nostra gloriosa semper Virgine Maria, quæ Deum & Dominum nostrum IESVM CHRISTVM peperit, quam omnes sancti & Catholici patres Dei genitricem appellant, utpote quæ Deum hominem genuit, falsum contra me, immò cõtra suas ipsorum animas iniqui viri testificati sunt. Nam quisquis beatam super omnem creaturam & naturam humanam, absque eo qui genitus est ex ea, venerabilem semp̄que Virginem, matrem videlicet Domini nostri non honorat atque adorat, anathema sit & in præsentis sæculo, & in futuro. Sed homines occasiones quærentes scandala obiiciunt ad scandalizandos multos.

SVBSCRIPTIO, Deus te incolumem custodiat, amantissime fili.

SVSCEPTIS his, gratias egi Deo, com- THEOD.
periens fortitudinem propositi sanctissimi viri. Anxiabar autem, volens discere qualiter sublatus fuerit à sede sua, & non poteram. Quotquot enim super hoc veram responsionem interrogabam, nemo mihi dabat, sed aliter atq; aliter. Vnde me necessitas cõpulit innotescere super hoc, & obsecrare illum, quo ab ipso discerem veritatẽ. *Scribit ergo ad hæc iterum Sanctus,*

MARTINVS THEODORO.

NOSCERE voluit cara vestra dilectio, qualiter de Sede sancti Petri Apostoli, sicut vnus passer solitarius ab ædificio raptus fuerim. Et miror quia super hoc me inquirere voluisti, cum prædixerit Dominus noster de nequam temporibus istis

- Mat. 24.* Discipulis suis: *Quia in diebus illis erit tribulatio, qualis non fuit ab origine mundi vsque nunc. & nisi quia abbreviati sunt dies illi, non posset sustinere omnis caro. Sed qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Hoc in paucis de Antichristo dicitur. Nam & sanctus Paulus secundū datam sibi gratiā spiritus prænūciauit dies istos Timotheo
- 1. Tim. 4.* discipulo suo, dicens: *In nouissimis diebus*
- 1. & 2. c.* *discedent homines à fide, & à veritate auditum*
- 3. & 4.* *auertent, seipso amantes, auari, & cætera.*
- Et crede mihi, desiderantissime fili mi, non videndum tempus aliud, nisi manifestè hoc, in quo sint initia dolorum, quemadmodum Dominus prædixit aduentum Antichristi. Et mihi breuiter dicere necessarium visum est, antequam in toto mundo præualeat iudicium, & finem cursus tradam, hoc mihi expedire arbitratus, quo aliis mala mihi præparantibus exultem potius quàm fleam. Igitur, vt scias

qualiter sublatus & ductus sum à Roma-
na vrbe, nil falsum audies accidentium.
Omnia præsciui per totum tempus, quæ
meditabantur, & sumpto meipso cum
omni Clero meo, priuatim mansi in Ec-
clesia Saluatoris nostri IESV CHRISTI,
quæ cognominatur Constantiniana,
quæ prima in toto mundo constructa
& stabilita est à beatæ memoriæ Con-
stantino Imperatore, & est iuxta Epi-
scopium. Illic enim omnes nos seor-
sum morabamur à die Sabbati, quan-
do Calliopas cum Rauennati exerci-
tu, & Theodoro cubiculario, introiuit
ciuitatem. Misi ergo in obuiam eius
quosdam ex Clero. quibus susceptis
in Palatio, æstimauit & me cum eis esse.
Cùm autem quæsisset, & non inuenisset,
dixit primis Cleri: Quia nos eum volui-
mus adorare. sed cras, quod est Domi-
nica dies, obuij ei erimus, & salutabimus
eum, quia hodie non suffecimus. Porro,
Dominico die datis Missis in prædicta
sancta Dei Ecclesia, suspicatus ille tur-
bam multam colligi propter diem, nun-
ciauit hoc: Quia multum fatigati sumus
ex itinere, & non possumus occurrere
hodie, sed cras omnimodis occurremus.

» & adorabimus sanctitatem vestram. Ego
 verò ipse grauius infirmus eram ab
 Octobrio mense vsque ad prædictum
 tempus, id est vsque ad sextodecimo Ka-
 lendas Iulias. Ergo feria secunda dilu-
 culo mittit Chartularium suum, & quos-
 » dam ex obsequio suo, dicens, Quia ar-
 » ma præparasti, & armatos habes intus,
 » & multitudinem lapidum collegisti ad
 » repugnandum: & hoc necessarium non
 » est, nec aliquid tale fieri permittas. Cùm-
 que præsens audissem hæc, necessarium
 magis non habui, qualiter hos certos
 redderem, quàm mittere illos giraturos
 per totum Episcopium, & si arma vel la-
 pidem vidissent, ipsi testimonium perhi-
 berent. Cùm autem issent, & nihil inue-
 nissent, subintuli eis per verba, quòd
 numquam aliquando aliter, sed semper
 per complexionem & fallacem accusa-
 tionem incederent aduersus nos, cùm
 & in aduentu infamis Olympij vani cu-
 iusdam hominis cum armis me hunc po-
 tuisse repellere faterentur. Ego itaque
 ante altare Ecclesiæ lectulum meum ha-
 bebam in quo iacebam. & nondum
 transacta media hora, ecce exercitus
 cum eis veniens in Ecclesiam, obumbra-

ti omnes tenentes lanceas & spathas suas, quin & arcus suos paratos vnâ cum scutis suis. & facta sunt illic quæ nec dicenda sunt. Quemadmodum namque in hiemali tempore vento validè flante folia ex arboribus concussa cadunt, ita percutiebantur armis candelæ sanctæ Ecclesiæ, & retunsæ excutiebantur in pavementum. & audiebatur sonitus qui in eadem fiebat Ecclesia, veluti tonitrus quidam horribilis tam ex pressura armorum, quàm ex multitudine candelarum ab eis fractarum. Quibus confestim introeuntibus, iussio à Calliopa porrecta est Presbyteris & Diaconibus, in qua humilitatis meæ abiectio continebatur, quòd irregulariter & sine lege Episcoporum subripuissem, & non essem in Apostolica Sede dignus institui, sed omnimodis in hanc regiam urbem transmitti, subrogato in loco meo Episcopo. quod necdum aliquando factum est, & spero quòd nec aliquando fieri habet: quia in absentia Pontificis Archidiaconus & Archipresbyter, & Primicerius locum præsentant Pontificis. Dum ergo hæc mouentur, quæ de fide gesta fuerant iam manifestaui vobis. Quòd autem

præparati non fuerimus ad repugnandum, melius iudicavi decies mori, quàm vnus cuiuscúmque sanguinem in terram fundi. Quod quidem & sine periculo hoc gestum est, non paucis, quæ non placuerunt Deo malis effectis. Eadem itaque hora dedi meipsum ad exhibendum Imperatori, & non resistendum. Porrò acclamantibus mihi, vt veritatem dicam, quibusdam ex Clero ne facerem hoc, nulli eorum accommodaui aurem, ne subitò fierent homicidia.

» Sed dixi illis: Sinite mecum venire ex
 » Clero, qui necessarij mihi sunt, Episcopos
 » videlicet, Presbyteros, & Diaconos,
 » & absolutè qui mihi videntur. Respondit
 » Calliopus: Quotquot voluerint venire,
 » cum bono veniant. Nos cuiquam
 » necessitatem non facimus. Respondi
 » ego: Clerus in potestate mea est. Exclamantes
 » autem quidam ex sacerdotibus dicebant:
 » Cum ipso viuimus, & cum ipso morimur.
 » Post hæc cœpit dicere per se Calliopus,
 » & qui cum ipso erant: Veni nobiscum ad
 » Palatium. Nec hoc facere recusauimus,
 » sed exiui cum eis in Palatium eadem
 » secunda feria. Et tertia feria venit ad me
 » omnis Clerus, & multi erant

qui se parauerant ad nauigandum mecum. qui etiam res suas iam immiserant in ea quæ vocabantur leuamenta. & alij quoque nonnulli præparabantur clerici & laici, qui festinabāt peruenire ad nos. Eadem ergo nocte, quæ illucescit in feria quarta, quæ erat tertio decimò Kalendaras Iulias, circa horam quasi sextam noctis, tulerunt me de Palatio, retrusis omnibus qui mecum in Palatio erant, vsque ad res diuersas, quæ mihi in via & hîc erant necessaria: & non nisi cum sex puerulis & vno cauculo eduxerunt nos ex vrbe. & cùm immisissent nos in vnum eorum quæ dicebantur leuamenta, circa horam plus minus quartam diei ad portum peruenimus. In ea sane hora, qua egressi sumus ab vrbe Roma, statim vt erant obseratæ portæ, iterum eas obserauerunt, & sic remanserunt, ne exirent à ciuitate aliqui, & venirent ad nos in portu, donec illinc nauigassemus. Vnde necessitas nobis effecta est, vt omnium eorum res, qui in leuamenta missi fuerant, in prædicto portu dimitteremus; & mox eadem die moueremur. Et peruenimus Kalendaras Iulias Mesenam, in qua erat nauis, id est carcer meus. Non

autem Mesenæ tantum, sed & in Calabria. & non tantum in Calabria, quæ subdita est magnæ vrbi Romanorum, sed & in plurimis Insularum, in quibus nos vel tribus mensibus peccata impedierunt, nullam compassionem adeptus sum: excepto duntaxat in insula Naxia, quoniam ibi annum fecimus, merui lauari duobus vel tribus balneis, & apud urbem mansi in hospitio quodam. Et ecce quadraginta & septem dies sunt hodie, ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me, & effluxi & refrigui totus, quoniã ventris fluor & in naui & in terra vsq; ad præsentem horam requiem mihi omnino non dedit. & in ipsa quoq; necessitatis meæ hora cùm gustaturus sum, totus conquassatus corpore, ea quæ necessaria sunt percipere ad cõfortandã naturam non habeo, quia quod habeo tædet me sumere, cùm id habeam penitus in fastidiũ. Sed credo in virtutem Dei qui omnia conspicit, quia cùm de præsentis vita subductus fuero, exquirentur de his omnibus hi qui me persequuntur, vt saltem sic ad pœnitentiam ducti, ab iniquitate sua conuertantur. **SUBSCRIP-
PTIO.** Incolumem te custodiat Deus, fidelidulcissime.

COM-

COMMEMORATIO

eorum, quæ seueriter, & sine Dei respectu acta sunt à veritatis aduersariis in sanctum & Apostolicum nouum reuera Confessorem & Martyrem MARTINVM Papam Romæ, per Epistolam cuiusdam Christianissimi, directam his qui sunt in Occidente, seu Romæ, & in Africa, orthodoxis Patribus.

FFLIXIONVM mærores & lacrymas, communemque sine cessatione ac mœstissimam vocem, quæ in dolore ex imo cordis prolata est, puto autem quæ & profertur Deo ab his qui sunt Romæ, adhuc autem & in omni loco dominationis eius degentibus sanctis famulis Dei & fidelibus populis, ex quo facta est persecutio aduersus sanctissimum Patrem nostrum, Deo beatissimum & fidelem Sacerdotum principem & Apostolicum vniuersalem Pa-

E

pam, ac per hoc aduersus Catholicam Ecclesiam: puto autem hæcenus hunc eundem mœrorem retineri in vobis, & multam sollicitudinem habere vos, scire quomodo peractum est contra eum, quando exulatus est & persecutione pulsus à Roma nauigio vsque Byzantium. Hæc in mente habens ego humilis & peccator famulus vester, quædam quidem exteriùs sollicitudine multa addiscens; plurimorum autem propriè contemplator factus indignus ministerij beatissimi & pretiosi sacerdotis nostri, iudicavi litteris reminisci, & nota facere, clarâque constituere vobis benedictis, atque per vos omnibus fidelibus & zelum habentibus culturæ diuinæ: quatenus cognoscentes cum cordis mœstitudine mecum illum propheticum sermonem proferatis, *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die & nocte contritiones Catholicæ Ecclesiæ & omnium Christianorum, immò perditionem, propter ea quæ acta sunt in beatum & Deo plenum ducem veritatis & prædicatorem? Verumtamen Deo gloria, qui dedit ei virtutem & sufferentiam stabilem*

Mier. 9.1.

in tentationibus quæ superuenerunt ei à contrariis virtutibus & viris, in expugnando & viriliter dimicando pro cultu Dei, inrefragabiliter & spe firma vsque ad mortem ponens animam suam, vtpote imitator eius qui eum constituit athletam Dominus eius ad informationem pro veritate dimicare. Ea equidem, quæ inibi Romæ gesta sunt in beatum & adamantinum spiritualem patrem, sacerdotumque principem domnum Martinum, & vos scitis: qualibus periculis luctatus est, videns gladios vibratos & acutos confertos adinuicem; tentos à pluribus militibus paratum habentibus inficere enses, & commutare à vita beatum, in circuitu altaris astantibus, & in toto templo Catholicæ Ecclesiæ Romæ, quæ cognominatur Constantiniana, in qua sacerdotio fungens recubabat in foribus & grabato ipse beatus æger. & quomodo contritus animis, & artubus constrictus, impulsus & expulsus, raptus & extractus ex Apostolico throno, in quo Deus eum constituit loco, inspectorem sui Apostolum, & prædicatorem orthodoxum veritatis. Sed verè iste non fecit pretiosorem animam suam se, sed posuit

Joan. 10.
II.

eam usque ad mortem, imitans sicut dictum est Dominum suum dicentem: *Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis,* quo saluaret ubique errantem & perditam plebem ab insurgentibus nostris temporibus hæreticis. Traditus igitur Romæ de Catholica Ecclesia sancti Ioannis, à potentibus huius sæculi his qui hoc erant ministerio digni ministri, atque custodibus, depositus est ad portum, & coniectus est in lembo, & navigantibus, sicut scitis, euntibusque iuxta Auidum, in insulam que vocatur Naxos, non concesserunt beato illi Apostolico viro custodes penitus contingere terram, dolentibus prorsus pedibus eius, cum ipsi per loca conferrent, & omnino quiescerent. Hi autem, qui per loca erant Sacerdotes, & ceteri fideles regionis ipsius, dirigebant munera beato illi causâ utilitatis eius, non parvæ multotiens quantitatis. quas quidem directas species & quantitates custodes bestiales continuò coram eo diripiebant, impropetiosa & amara plurima congerentes in eum. Eos autem, qui munuscula detulissent, iniuriis & verberibus afficientes dimittebant, dicentes ad eos: *Quoniam*

quicumque diligitis istum, inimici estis
reipublicæ. Nunquid nam hoc solum ei
non valebat inferre dolorem incompara-
bilem super infirmitatem quæ eum
agrè deprimebat? Exinde igitur præmit-
tentes ab Auido quendam, custodes qui
retinebant eum nunciauerunt in Byzan-
tio aduentum & captionem eius, profe-
rentes aduersus eum plurima mala, hæ-
reticum & rebellem, Deique aduersa-
rium proclamantes, & subuertentem
vniuersam terram Romanorum. Cùm-
que tandem peruenisset Byzantium bea-
tus ille septimodecimo die Septembrij
mensis, in portum iuxta Euphemiam
prope Arcadianon, reliquerunt eum à
mane ministri vsque in horam decimam
recubantem in grabato navis, eratque
sicut scriptum est, spectaculum omnibus
Angelis & hominibus. Accedebant
enim varij homines, quos propter fera-
les mores lupaces dixerim, & subrogati
vt conicio talia contra sanctum Papam
agebant, qualia Christianis dici non
oportet. Morantibus nobis in litore, to-
ta die eram incedens dolore plenus &
amaritudine, eo quòd viderem talem
sanctum virum ita deiectum: non solum

autem, sed & talia eloquia à quibusdam
 Ethnicis prolata contra eum, nihil aliud
 quarebam, nisi vt auferretur anima mea
 à me. De hinc circa solis occasum venit
 quidam scriba nomine Sagoleua cum
 multis excubitoribus: & auferentes de
 lembo posuerūt in gestatorio, duxerunt-
 que in custodiam excubitorij, quæ co-
 gnominatur Prande aria. & fecit eum
 in clausum sub multa custodia, præci-
 piens excubiti custodibus, vt nullus pe-
 nitus sciret ciuitatis, quia est in eodem
 excubitu. Fecit ergo sanctus idem Apo-
 stolicus clausus, & sine participatione
 penitus sermonis alicuius, nonaginta
 tres dies. In ipsa verò nonagesima tertia
 die, quæ est dies Parasceue, mane tulerunt
 eum de custodia, constituendum in
 cella Sacellarij, iubentes pridie conueni-
 re omnem Senatam, quod & factum est.
 Iusserunt autem eum introducendum,
 & introduxerunt in portatoria sella: erat
 enim penitus æger, præcipuè autem illis
 diebus præ nauigatione & afflictione cu-
 stodiæ per tot dies effectæ. Intendens
 autem in eum primus, qui præfidebat
 Sacellarius cum reliquis principibus à
 longe, iussit eum surgere à ferculo, &

stare. Aientibus quibusdam ministro-
rum non valere cum stare, turbatus præ
multa ira Sacellarius exclamauit, cum
eo autem & quidam de custodia, surgere
eum & astare censuræ subnixum hinc
inde. quod & factum est. Sacellarius au-
tem inquit ad eum : Dic miser, quid tibi ce
mali intulit Imperator? Tulit à te ali- ce
quid? oppressit te vi? Ille autem tacebat. ce
Tunc ait ad eum Sacellarius imperatiua
voce: Non respondes? ecce nunc in- ce
gredientur accusatores tui. Et continuo ce
cum sermone introducti sunt plurimi
accusatorum contra eum. Omnes au-
tem erant mendacij filij, & discipuli eo-
rum, qui Dominum nostrum IESVM
CHRISTVM necauerunt. Contradice-
bant verò sancto viro, quemadmodum
præmoniti fuerant. Erant enim voces
eorum præmeditata & præparata. In
quibus quidam eorum paulò ante inter-
rogati vt testimonium perhiberent, ten-
tabant dicere veritatem, sicut mos est. &
continuo turbati qui prætendebant cer-
tamen hoc, incipiebant validis minis in-
crepare eos, donec suaderent eis profer-
re quæ erant conuenientia in mortem
beati & iusti viri. Contemplatus sanctus

Papa introeuntes testificari, subridens
 dixit: Isti sunt testes? sic habet ordo?
 Erant enim primi ingredienti nomino
 quidem milites, lupaces autem & bestia-
 les sententia: & quidam eorum qui
 erant Olympij, cum quibus erat & An-
 dreas, qui fuerat eius notarius. Erant
 autem inter accusatores infelices Imeri-
 tus & Therinus, & reliqui numero quasi
 viginti, primores milites & reliqui accu-
 santes. Iurabant autem ad sancta Euan-
 gelia, & sic testificabantur. Primicerius
 sanè omnium accusantium erat Doro-
 theus Patricius Ciliciæ, qui iurans dixit,
 quoniam quinquaginta capita si habe-
 ret, non oporteret eum viuere, eo quòd
 solus subuertit & perdidit vniuersum
 Occidentem, & deleuit, & re vera vnus
 consilij fuit cum Olympio, & inimicus
 homicida Imperatoris & Romanæ vr-
 banitatis. Videns ergo iustus vir intro-
 euntes eos & iurantes sine parcitate te-
 stificatores, compassus perditioni ani-
 marum eorum, ait ad eos qui præside-
 bant Principes: Obsecro vos per Deum,
 nolite præparare eos iurare, sed absque
 sacramento dicant quæcùmque volunt,
 vósque facite quæcùmque vultis. Et

quid opus est etiam iurando perdere illos animas suas? Ingresso equidem vno testium, & dicente, quoniam coniurationes fecit cum Olympio, & milites præparavit ut iurarent: interrogatus Deo pretiosus vir, si hæc ita se haberent, respondit: Si vultis audire veritatem, dico vobis sequentia. & cœpit dicere. Quando factus est Typus, & directus Romam ab Imperatore. Et hoc tantum dicente beato illo, aliud quid non concessum est loqui. Sed continuo ante omnes incipiens cum clamore Troilus inquit: Non inferas nobis hîc de fide, de duellio nunc scrutaris, quoniam & Romani, & nos Christiani sumus & orthodoxi. Et respondit idem vir iustus. Vtinam! Verumtamen inuenieris me in illa die tremendi examinis testem etiam in hoc. Denuò inter accusantes testes, ait ad eum Præfectus Troilus. Qualis homo es tu, quoniam cernens audiens talia contra nitentem effodiendum Olympium, non prohibuisti eum, sed e contra consensisti ei? Ad quem continuo dixit ipse beatus Apostolicus Papa: Dic domine Troile, quando sicut scitis etiam vos, & nos audivimus, Georgius à Ma-

„ gistratibus, qui erat ex Monachis, in-
 „ gressus est huc in urbem à castris, & talia
 „ verba locutus est, fecitque res tales; vbi
 „ eras tu, & qui sunt tecum, quoniam non
 „ restitistis ei, sed e contra concionatus est
 „ vobis, & quos voluit Palatij exulauit &
 „ prohibuit? Iterúmque sub Valentino,
 „ cum præcepto Imperatoris indurus est
 „ purpurâ, & confedit ei, quò ieratis vos?
 „ non eratis hîc? cur ergo non prohibui-
 „ stis eum dicentes, Non attingas res non
 „ opportunas tibi? nõne omnes e contra
 „ conuenistis ei? Quomodo habebam ego
 „ tali viro aduersus stare, habenti præci-
 „ puè brachium vniuersæ militiæ Italicæ?
 „ an potiùs ego illum feci Exarchum? Ve-
 „ rumtamen denuò obsecro vos per Do-
 „ minum, quodcúmque vultis & definitis
 „ fieri in me, citiùs explete. Nouit enim
 „ Deus, maxima mihi dona tribuistis, qua-
 „ cúmque me clade iugulaueritis. Percon-
 „ tatus autem quendam de ministranti-
 „ bus, Sagolebam videlicet, Sacellarius,
 „ si sunt foris alij aliqui, qui debeant resti-
 „ ficari? respondit, Scriba: Sunt, domine,
 „ plurimi alij. Deficientes autem hi qui
 „ præsidebant, sancto & venerabili astan-
 „ te viro in conspectu eorum, & potissi-

num Spiritu eum sancto firmante, dixerunt sufficere testes. Erat quippe interpretres eorum, quæ à Sancto dicebantur, verborum Innocentius Consul filius Thomæ, qui erat ab Africa. & cùm interpretaretur ea quæ à beato viro dicebantur, non ferebat, videns ignita iacula sancti Spiritus à Deo honorabili viro contra eos prolata, ait ad Innocentium cum furore, Cur nobis interpretaris quæ dicit? noli dicere quæ dicit. Surgens ergo continuò Sacellarius cum plurimis qui confederant ei, ingressus est nuntiare Imperatori quæque ipse voluit. Eduxerunt autem sanctum Apostolicum virum de cella iudicij, magis autem ex aula Caiphæ, in gestatorio sedili sedentem, & statuerunt eum in medio atrij quod erat ante cellam Sacellarij, & Imperialis stabuli, quò consueuerat omnis populus conuenire, & expectare Sacellarij ingressum. Circumdederunt eum excubitores, eratque omnibus spectaculum formidabile turbis. Post paululum ergo, iusserunt inferri eum in solarium expositionis, vt esset ibi, quatenus prospiceret Imperator per cancellos triclinij sui ea quæ futura erant fieri. Erat ita-

que multitudo populorum vsque ad hippodromium conferta conuenientium illic. Statuerunt ergo reuerentissimum virum in medio solarij dispositionis, præsentia totius Senatus subnixum hinc & inde. Facta est ergo constipatio subitò non minima & exiens ab Imperatore Sacellarius apertis ianuis triclinij in solarium, diuidere vniuersum populum iussit. Veniensque ad sanctum ac venerabilem virum MARTINVM Apostolicum, dixit ad eum: Vide quomodo Deus te duxit, & tradidit in manus nostras. Tu nitebaris contra Imperatorem, quid tibi spei erat? Ecce dereliquisti Deum, & dereliquit te Deus. Et continuò exclamans Sacellarius quendam astantium excubitorum tonsorem, præcepit sine mora auferre psachnion summi & Apostolici atque præcipui pastoris omnium Christianorum, qui orthodoxam sanctorum Patrum & Synodorum confessionem, hoc est fidem confirmavit, & noui erroris exortos auctores, nouos videlicet hæreticos, cum impiis dogmatibus eorum canonicè & synodicè anathematizauit. Cùm ergò incidisset psachnion beati viri excubitor, & corrigiam

campagiorum eius, statim tradidit eum
Sacellarius Præfecto vr̄bis, dicens: Tolle
eum, domine Præfecte, & continuo
membratim incide illum. Cum his au-
tem omnibus iussit astantibus anathema-
tizare eum. quod & fecerunt. Non res-
ponderunt autem huiuscemodi voci vi-
ginti virorum animæ. Sed omnes qui-
que hoc ipsum videbant, & sciebant
quia est Deus in cœlo conspector eorum
quæ fiebant, dimisso vultu cum multa
mœstitudine recedebant tribulati. Su-
scipientes ergo eum carnifices, exuerunt
exteriùs eius pallium sacerdotalis stolæ,
& scindentes alas tunicæ, quæ erat inte-
riùs à summo vsque deorsum, circum-
posuerunt ferrea vincula in sanctam eius
ceruicem, & per omne corpus eius tra-
hentes eum vi, non concesserunt penitus
ei alicubi residere, & animam refocilla-
re, sed à Palatio duxerunt eum publican-
tes & dehonestantes per medium ciui-
tatis ad Prætorium, & gladius coram eo.
Erat autem dolor magnus beato illi, &
inenarrabilis. oppidò enim erat fessus &
infirmus, præ tantis incommodis, futurus
relinquere animam à pressura passio-
num, & tenuitate corporis. Attamen

gaudens spe confortabatur in Domino: & quo magis cum afflictione & vi trahebatur, eo sereno obtutu ductus cum multa constantia animæ iustus, cum vno solummodo indumento à summo discisso in duas partes, & sine cinctorio sequebatur, adeò vt interiora eius quodammodo nuda panderentur, & multifaria quidem continuò populorum conspectis quæ fiebant, gemebant, vt veritatem dicam, & lacrymabantur. Pauci autem ministrorum Satanæ gaudebant, & subsannabant, & capita transeuntes sicut scriptum est mouebant, dicentes: Vbi est Deus eius, & vbi fides eius, & vbi doctrina ipsius? Qui cum venisset in Prætorium dehonestatus, & à carnificibus vinculatus cum gladiis, coniecerunt eum in vnum carcerum cum homicidis, & post vnam quasi horam tulerunt eum inde, & transposuerunt in eam quæ dicitur Diomedis custodia in prætorio Præfecti. Tanta autem instantia & vi trahebant eum vinculis nexum, vt dilaniarentur crura & poplites eius, & sanguis efflueret per ascensum scalæ eiusdem custodiæ. Sunt enim scopulosi & asperi valde, ac penitus in altum porrecti gradus. Erat

autem ipse beatus presentis vitæ proximus iam carere, suppliciis animâ deficiente etiam ante gladium, cum iam non valeret conscendere cum se trahentibus. Introducentes ergo eum quomodo-cumque in custodiam decidentem sapiens & surgentem, posuerunt in scamno indutum calibus & catenis. Tunc enim, quando traditus est à Caipha Pilato ut crucifigeretur, hoc est à Præfecto, continuo cum exuerent eum carnifices, grauius algoribus vexabatur. erat enim intolerabilis hiems. Imposuerunt ei grauissima ferri pondera, & nullus aderat ei hominum eius proprius, excepto vno solummodo Clerico adolescente: qui-que commanens ei in custodia, & superstitans, lamentabatur magistrum, sicuti Petrus. Erat etiam conuinctus magister custodiæ eidem beato, quoniam sic erat mos, ut futurus pati per gladium conuinctus magistro custodiæ. Erant ergo duæ mulieres, genitrix & nata, prænominate custodiæ clauis tenentes, quæque aspicientes importabilem dolorem Sancti illius, qui inter tot pœnarum genera, quæ aderant, algore quatiebatur durissimo; motæ compassionibus quærebant

aliquam exhibere misericordiã cum eo,
 & contegere eum, sed non audebãt pro-
 pter conuinctum & custodientẽ carnifi-
 cem. Putabant enim actutum venturam
 censuram vt trucidaretur. Post quasdam
 verò horas, cùm vocassent quidã ab imo
 ex ordine militari magistrum vigiliæ
 carnificum, descendente eo, vna mulie-
 rum ergastulorum illorum pietatis visce-
 re ducta, accedens amplectensque bella-
 torem Christi, & Apostolicum patrem,
 portansque reclinavit eum in proprio
 thoro suo, contegens vtiliter & inuol-
 uens. Mansit autem vsque ad vesperum
 sine voce. Vespere autem facto, misit ad
 eum Gregorius Præfectus Eunuchus ex-
 cubiculariis maiorem domus suæ, cum
 paruis cibariis, qui refecit eum, dicens,
 ” Ne deficias in tribulationibus, confidi-
 ” mus in Deum, non moriêris. In quo ma-
 ” gis aggrauatus ille beatus ingemuit. Ab-
 ” stulerunt autem ferrea vincula conti-
 nuò ab eo. Sequenti verò die abiens Im-
 perator in Patriarchium visendi gratiã
 Paulum Patriarcham, (proximus enim
 erat morti) narrauit ei quæ consummata
 sunt in sanctissimum virum. Ingemiscens
 verò Paulus, & conuersus ad parietem
 dixit;

dixit: Hei mihi! & hoc ad abundantiam iudiciorum meorum actum est. Percontatus autē ab Imperatore quamobrem hoc dixerit, respondit: Numquidnam, domine, non est mirabile talia pati Pontifices? Tunc attentius adiuravit Imperatorem sufficere ei in his quæ passus est, nihilque amplius sustinere. Vnde audiens beatus ille ac Apostolicus vir, quod non suscepit quod expectabat, non gratum habuit tale promissum, sed penitus mœstus effectus est. Festinabat enim explere bonum certamen, & abire ad eum quem desiderabat. Interea defuncto Paulo, & Pyrrho residere nitente, atque quibusdam Ecclesiæ contradicentibus, & prohibentibus, libellumque eius publicantibus in Palatio, asserentibusque quoniam & à beatissimo Paulo anathematizatus est: Pyrrhus reprobatus est Sacerdotio propter libellum quem fecerat Romæ. & multa commotione facta, post dies octo defuncto Paulo, dirigitur ab Imperatore ad Diomedis custodiam ad magnanimum Papam Demosthenes rescriptor & collaborator Saccellarij, & Libellifius cum eo. Intranses verò, dixerunt ad eum: Dominator no-

ster eximius Imperator misit nos ad te,
 dicens: Ecce in quanta gloria prius con-
 sistens, in qualem ordinem teipsum du-
 xisti. nemo tibi fecit hoc, sed tu ipse tibi-
 metipso. Ipse autem nihil aliud respon-
 dit, nisi solum hoc. Gloria & gratiarum
 actio per omnia soli immortalis Regi. Di-
 cit ad eum Demosthenes rescriptor: Si-
 gnificavit tibi dominator, dic nobis ea
 quæ de Pyrrho expatriarcha hinc & Ro-
 mæ subsequenter gesta sunt. Pro qua
 causa abiit Romam? iussus, an proprio
 proposito? Respondens sanctus Papa di-
 xit: Proprio proposito. Ait Demosthe-
 nes: Libellum illum quomodo fecit?
 compellente aliquo? Respondit sanctus
 vir, nemine, sed propria propositione.
 Demosthenes inquit: Veniente Pyrrho
 Romam, quomodo suscepit eum sanctus
 vir Theodorus decessor tuus Papa? ut
 Episcopum? Respondit æquanimis Pa-
 pa, & quomodo non? qui prius quàm ve-
 niret Pyrrhus Romam, manifestè scripsit
 huc, hoc est beatus Theodorus ad Pau-
 lum, utpote ad eum, qui indecens fece-
 rit, & alterius thronum inuaserit. Dein-
 de autem sponte sua eodem Pyrrho ve-
 niente Romam ad vestigia beati Petri,

quomodo non haberet eum suscipere
præcessor meus, & honorare, ut pote Epi-
scopum? Respondens Demosthenes di-
xit: Verè veritas sic se habet. Vnde au-
tem sumebat ea quæ ad vsum sui corpo-
ris erant necessaria? Dicit beatus, Mani-
festè de Patriarchio Romano. Ait con-
certator, *Qualis panis dabatur ei?* Re-
spondit honorabilis vir: Vos domini
mei, nescitis Ecclesiam Romanam? Di-
co enim vobis, quia quisquis venit illuc
miserabilis homo hospitari, omnia ad
vsum præbentur ei, & nullum immu-
nem suis donis sanctus Petrus repellit
venientium illuc: sed panis mundissimus
& vina diuersa dantur non solùm ei, sed
& hominibus eius pertinentia. Si ergo in-
miserabilibus hominibus hæc fiunt, qui
venit etiam honorabilis sicut Episcopus,
qualem sumptum habet suscipere? Dicit
ad eum Demosthenes: Nos didicimus,
quia vi fecit libellum Pyrrhus Romæ, &
quia lignea vincula sustinuit, & multa
dolendo passus est. Respondit vir ille
beatus, & dixit: Nihil tale factum est.
Nam nisi quia formidine aliqui tenen-
tur, non possunt fortè loqui veritatem.
Hic sunt Constantinopoli plurimi, qui

tunc erant Romæ, & sciunt quæ ibi gesta sunt. Ex quibus interim superest Plato Patricius, qui tunc Exarchus erat, quique direxit homines suos tunc ad Pyrrhum Romam. percontamini eum de his si mentior. Verumtamen, quid volumus plurima quærere? Ecce in manibus vestris retinetis me, & quodcûmque vultis consummate in me, Deo indulgente in vestra est potestate. Vtique si membratim inciditis carnes meas, sicuti Præfecto iussistis cûm me traderetis, non communico Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Ecce hîc sum, examine me, & tentate, & inuenietis experimento gratiam Dei, & fidelium seruatorum eius. Iterum Pyrrhus in medium venit, qui totiens anathematizatus & nudatus est diuino honore. Stupefactus autem Demosthenes Rescriptor, & admirans super hac voce æquanimis Papæ audaciam atque constantiam pro Christo in morte sua, equidem ad hoc positus erat calix passionis. Similiter & hi qui consequentes erant ei stupentes, accepto libellario seriatim cuncta dicta à beato viro, conscribentes recesserunt. Fecit ergo reuerentissimus Papa in eodem Diomedis

ergastulo octoginta quinque dies post primas nonaginta tres, hoc est omnes simul CLXXVIII. Venit igitur Sagoleba Scriba, dicens, quia iussus sum auferre te hinc, & transferre in domum meam, & post dies duos dirigere te quò iusserit mihi Sacellarius. Interrogante autem Papa quò ducendus esset, vel in quem locum, noluit ei dicere. Rogabat ergo Sanctus ille, vt fineretur in eadem custodia, quò usque exularetur, & ad horam auferretur de custodia. & nec hoc concessum est ei. Sed circa occasum solis dicit venerabilis Papa his qui erant in ergastulo. Accedite fratres, vale faciamus, quia ecce nunc aderit qui auferat me hinc. Et hæc dicente eo, hauserunt singuli calicem. Et surgens sereno vultu cum multa constantia atque gratiarum actione, dicit ad vnum concurrentium sibi dilectum, qui erat ibi: Veni, domine frater, & da mihi pacem. Erant porro præcordia fratris illius, sicut mihi ipse referebat in illa hora, qualia vt coniicio discipuli illius contemplantis Dominum in cruce. Non valens ergo, vt aiebat, cohibere seipsum, vocante eum beato ad osculum, irrugit frater vt leo. Cum eo autem

inibi præsentes omnes lamentabantur
terribili lamento. Anxiatus in hoc vir
beatus flagitabat omnes ne ita facerent,
sereno obrutu dicens, Et impositis vene-
rabilibus manibus super verticem eius
subridens ait: Bona sunt hæc, domine fra-
ter, hæc sunt opportuna, & te oportet ita
facere? hæc sunt pacis? cum econtra
nunc debeas gaudere super me. Ad quem
illico cum contritione cordis respondit
» frater, Deus nouit, famule Christi. Læ-
» tor in gloria, qua dignatus est Christus
» Deus noster propter nomen suum hæc te
» omnia pati. sed lamentor omnium per-
ditionem. Salutantes ergo omnes eum,
recesserunt. Veniens igitur continuò
scriba, & auferens eum, intulit in domum
suam. Dictum est ergo, quia in Cherso-
nam exulatur. & post dies aliquot cogno-
uimus, quia illuc clanculò nauigio trans-
uectus est ipse sanctissimus Apostolicus
vir. Veniens ergo illuc, post dies aliquot
scripsit Epistolam in Byzantium ad quen-
dam sibi carissimum, ex illis videlicet, qui
hunc propter Dominum, & ob rectam fi-
dem eius amabant. Cum esset in magna
tribulatione & exilio idem sæpèdictus pa-
ter noster sanctissimus constitutus, postu-

lans aliquarum specierum subsidia, propter multas & frequentes, grauésque ægrimonias corporales, angustiásque omnimodas regionis illius, eo quòd nihil ibi inueniretur, præcipuè triticum, quod quidem illic nominabatur, non autem inueniebatur. Vnde cum iureiurando scripsit, quia nauicula illò veniente, & parum tritici habente ad commutationem salis, vix potuerit emere ex eo vnum tritici modium quatuor solidis, cum multis & hoc precibus. Diuersas autem angustias scripsit sancta eius anima pati se ibi. non solum corporalibus angustiiis, sed etiam habitantium & dominantium ibi malis oppressus, itaut penitus contritus male peius moreretur, suafione videlicet dominantium in Byzantio. Quamobrem quaeso vos ego humilis & peccator famulus vester, à Deo honorabiles Patres, vt quemadmodum ego visa mihi & audita diligentissimè declaravi vobis, hoc est imminentes temptationes beatissimo Papæ propter rectam confessionem in Christo Domino, & propter anathematismum in nouos factum hæreticos: quanquam ex multis parua tamen quæ potui dirigero scripsi. Ita & vos zelum habentibus cultu

ræ Dei, explicare eadem, & hortamini
 imitari eum, & traditiones sanctorum
 Patrum retinere secundum imitationem
 eius, & non communicare omninò con-
 traria sentientibus. Obscrantes etiam
 pro me indigno famulo qui scripsi, quo-
 cum eo & vobiscum inueniam misericor-
 diam à Christo Deo nostro in secula, amé.
 Obiit autem idem sanctissimus ter beatus
 Apostolicus MARTINVS Papa, recens re-
 uera Confessor & Martyr Christi Dei no-
 stri in eadem exultatione Cherfonæ, iuxta
 eiusdem ad Dominum Deum petiti-
 onem, quã obtulit ei cum lacrymis, exiens
 de nauis, & calcans terram illam, id est vt
 in ea finiret vitam, bonum certamen cer-
 tans, cursum martyrij consummans, & bo-
 nam fidem seruans, mense Septembrio,
 die sextadecima, in qua felicissimæ Mar-
 tyris & fidem custodientis orthodoxam
 Euphemix, pretiosissima & beatissima se-
 cundum anni circulum celebratur me-
 moria, indictione quartadecima. Positus
 est autem in tumulis Sanctorum extra
 muros Chersonitarum ciuitatis quasi sta-
 dio vno, in pretiosissimo & reuerentissi-
 mo templo sanctissimæ & præ omnibus
 Sanctis colendæ, castissimæ & immacula-

te, perbenedictæque gloriosissimæ & excellentissimæ omnium creaturarum, gratiâ plenissimæ, gaudium facientis & tribuentis Dominæ nostræ, propriè naturâ & veritate solius Dei genitricis, semper virginis Mariæ, quæ cognominatur Blachernes: factus typus imitabilis omnibus, qui benè vivere & decertare elegerint & voluerint, pro ea, quæ verissimè est, veritas. Cuius virginis, cuiusque Confessoris intercessionibus, Christus verus Deus & Saluator noster, qui ineffabiliter & sine semine ex ea processit propter genus humanum, custodiat & conseruet nos, & omnes fideliter audientes, omnemque populum quem adquisiuit in sinceritatem fidei & conuersationem, in pace & dilectione perfecta, & omni iustitia usque in finem. Cui est cum Deo patre & Spiritu sancto in Deitate vna substantia, æquus honor, virtus eadem, sine tempore regnum, semper principium, sceptrum iuge, gloria perpes, maiestas similis, per infinita secula, Amen.

HABET AVTEM SE PRÆDICTA EPISTOLA EIVSDEM SANCTISSIMI ET APOSTOLICI PAPÆ SIC.

INDICAMVS germanæ caritati vestræ,

domine frater, quia postquam egressi sumus ex eo quod Ieron dicitur à Constantinopoli, nauigantes sancta quinta feria Cœnæ Domini, pertransiuimus Pharam, per diuersa loca transmeantes Idibus Maiis, & Chersonem peruenimus. Ergo gerulus harum, qui præsentem vobis tradidit Epistolam, post triginta dies post nos à partibus Byzantij venit Chersonem. Et gauisi sumus super aduentum ipsius, æstimantes quòd expensæ missæ nobis ab Italia essent in terram hanc, quæ deberent nos eo veniente consolari. Et cùm interrogassemus, cognouimus ab eo, quòd nihil huc detulerit ab Italia. & miratus sum, & glorificaui Deum meum etiam in hoc, quoniam sicut scit tribulationes nostras dispensat, maximè cùm fames in hac terra & necessitas talis esset, vt panis in ea tantùm nominetur, non tamen penitus videatur. Quoniam nisi mittantur nobis ex partibus illis sumptus, vel à partibus Ponti, hîc viuere omninò nequimus. Spiritus enim promptus est, caro verò infirma, vt etiam ipse nosti. Neque enim dispensatio quæuis potest in hac terra vllatenus inueniri in solatium saltem modici sumptus. Si ergo, vt dictum est, transmissis

sum fuerit illinc frumentum, & vinum, aut oleum, & alia quædam quoquo modo, festina prout potueris mittere nobis. Neque enim huiuscemodi mala, vt reor, ostendi Sanctis, qui ibidem sunt, vel his qui sunt Ecclesiæ illius, vt vsque ad eò mandatum Domini paruipenderent: præfertim cum Apostolus Philippè sibus scripsit, gratias agens eis, quòd & Thessalonicam & semel & bis in vsum sibi miserint. vbi & subdit: *Habeo autem omnia, & abundo.* philip. 4.
Si enim peregrinos illic, id est Romæ, ita 18. reficit sanctus Petrus, quid dicemus de nobis, qui proprij serui eius sumus, & saltem ad momentum ministrauimus ei, & in tali exilio & afflictione consistimus? Cognitionem autem feci ad dilectionem vestram quarumdam specierũ, quæ comparari debent illic. & horum quæso te more solito curam habeto, vt nosti, ad emendum & mittendum nobis propter multas necessitates nostras, & frequentes infirmitates.

EXEMPLAR ALTERIUS EPISTOLÆ.

OMNE desiderium habemus semper literis nostris caritatem vestram consolandi, & releuandi vos à sollicitudine quæ

vobis de nobis est. Vobiscum verò & omnes Sanctos & fratres nostros, qui curam nostri propter Dominum gerunt. Ecce & in præsentiarum scribo vobis quæ coarctant nos. Veritatem dico in nomine Christi Dei nostri. Remoti enim ex omni mundana turbatione, & depositi à peccatis nostris, ecce & ipsâ vitâ caruimus. Siquidem hi, qui in hac regione habitant, omnes gentiles existunt, & gentiles mores acceperunt hi, qui hîc habitare noscuntur, nullam caritatem prorsus habentes, quam iugiter hominum natura & inter ipsos quoque barbaros crebra compassione demonstrat. Nouit itaque Deus, nisi ex nauiculis, quæ veniunt ex partibus Romanix, vt hi qui hîc sunt nuncupant, partes videlicet Græcorum Ponticas partes vocantes. Nam nec semel de regione ista vsque ad vnum trimisium frumentum potui comparare: sed nec alterius cuiuscumque generis speciem, nisi, vt prædictum est, ex nauiculis quæ huc rarò veniunt, vt sale onustæ recedant. Sic potuimus emere tres vel quatuor modios nomismate, vsque ad præsentem Septembrium mensem. Vsque nunc verò non potuimus de nouis geniminibus emere, nisi vno nomis-

mate modios quatuor. Miratus sum autem, & adhuc miror indiscretionem & compassionem omnium qui quondam mihi pertinebant, & amicorum meorum ac propinquorum, quia sic funditus infelicitatis meæ obliti sunt, & nec scire volunt ut inuenio, siue sim super terram, siue non sim. Miratus quoque multo magis sum in eos, qui sunt sanctissimæ Apostoli Petri Ecclesiæ, quoniam tantam derunt operam de corpore ac membro suo, id est super dilectione nostra, ad reddendos nos sine sollicitudine, saltem super corporali usu, quotidianoque sumptu. Nam etsi aurum Ecclesia sancti Petri non habet, frumento tamen & vino, & aliis necessariis expensa non caret per gratiam Dei, ut modicæ saltem exhibitionis curam gessissent. Qualem putas conscientiam habemus exhibendi ante tribunal Christi accusantibus omnibus tunc & rationem reddentibus hominibus, qui ex eodem luto & massa consistunt? Quæ formido est, quæ cecidit super homines ad mandata Dei minimò facienda, aut timor ubi non est timor? An subtractione usque ad eò nos spiritus maligni operiunt? An ita inimicus omni ple-

nitudini Ecclesiæ apparui, & aduersarius
 illis? Verumtamen Deus, qui omnes vult
 saluos fieri, & ad agnitionem veritatis
 venire, per intercessionem sancti Petri
 stabiliat corda eorum in orthodoxa fide,
 & confirmet contra omnem hæreticum,
 & aduersariam Ecclesiæ nostræ perso-
 nam, & immobiles custodiat, præcipue
 pastorem qui eis nunc præesse monstra-
 tur. quo in nullo profus decedentes, vel
 declinantes, aut dimittentes eorum, quæ
 in conspectu Domini & sanctorum An-
 gelorum eius in scriptis professi sunt, vs-
 que ad pusillum quippiam, vnà cum hu-
 militate mea coronam percipiant iusti-
 tiæ orthodoxæ fidei de manu Domini &
 Saluatoris nostri Iesu Christi. De humi-
 li namque hoc corpore meo & ipsi Do-
 mino cura erit, vt sibi gubernare placet,
 siue in tribulationibus indefinentibus, si-
 ue in modico refrigerio. Dominus enim
 propè est, & quid sollicitus sum? Spero
 quippe in miserationes eius, quòd non
 tardet modo finire meum quò iusserit
 cursum. Omnes vestrates propter Do-
 minum salutate, & omnes, qui pro Dei
 amore meis compassi sunt vinculis. Deus
 excelsus potenti manu sua protegat vos

ab omni temptatione , & saluet in regnum suum.

EN ERGO QUÆ SCRIPTA SVNT A BEATISSIMO APOSTOLICO AD CA-
RISSIMVM SVVM.

IGITVR saltem nunc, quando à sanctitate ipsius commoniti sumus, festinemus singuli qui diligimus Dominum, & habemus æmulationem erga sanctos eius, qui vsque ad mortem in fide Catholica permanserunt. & saltem ex parte reficiamus eum, & compatiatur ei, ministrantes illi ex his quæ Dominus unicuique nostrum donauit, vt & communicatores in Domino claritatis eius efficiamur. Non autem hæc aio, quoniam sumus Sacerdos noster fuit, sed quia inuentum Christo Deo pro salute animarum nostrarum in Ecclesia vestra sacrificium obtulit, & tantum illuminauit populum Confessor & prædicator veritatis effectus. Æstimo sanè, quòd certificari etiam irrationabilia debuerint animalia, (quanto magis vos rationabiles & sensati?) quòd omnia, quæ in eum facta sunt, ob rectam fidem eius effecta sint, & hæreticorum abdicationem. Et hoc

non aliunde, nisi quia pertinaciter aduersarij perdurantes nullomodo flecti, vel ad lucem veritatis conuerti, sed & validioribus afflictionibus & tribulationibus afficiebant, à custodia in custodiam, ab exilio in exilium, eos qui circa monachum Anastasium erant, qui a tempore multo hic propter Christum de loco in locum tractus afflictus est. Simili modo & domnum Maximum, & discipulum eius. Numquid & isti rebelles sunt? Ceterùm, de Pyrrho sciendum est, quoniam postquam certi facti sunt à ter beato Apostolico, ac Platone, quòd spontè fecerit libellum suum, locauerunt eum in throno isto. quanquam Deus statim iusto iudicio suo deleuerit eum de libro uiuentium. Similiter autem & nouus Praeful, ut comperimus, Pyrrhum & praedecessores eius, beatos patres & sanctos uocauit. Ut ergo scientes, dilecti, quia terribilem iudicem habemus, qui venturus est iudicare cogitationes & actus nostros, & exquirere rectam fidem suam, sapientiam fortem & stabilem, sicuti suscepimus, in Domino teneamus cum patientia multa. Sanctos quoque patres nostros, saltem ut vnum ex egenis, singuli

guli secundum vires reficiamus, & con-
solemur tribulationes eorum. Et hæc
quidem de sanctissimo & famulo Christi
Dei nostri Apostolico dicta sint. De ce-
tero verò necessarium duxi, etiam de di-
uinitus honoratis & illustratis patribus
nostris & concertatoribus eius dilectio-
ni vestræ significare.

H

RELATIO FACTÆ
 MOTIONIS INTER DOMNUM
 Maximum Monachum, &
 focium eius,

CORAM PRINCIPIBUS
in Secretario.

DIE qua dominus MAXIMVS,
 & is qui cum eo erat, penes
 hanc Regiam urbem appli-
 cuerunt, circa occasum solis,
 venientes duo mandatores
 vnà cum decem excubitoribus tulerunt
 eos è naui nudos & discalceatos, & sepa-
 ratos eos abinuicem custodierunt in di-
 uersis excubitibus. Et post dies aliquot
 adducūt eos in palatium, & introducunt
 fenem in locum, in quem Senatus colle-
 ctus est, & alia multa turba: & exhibent
 eum in medium sedentium Principum.
 & dicit ei Sacellarius cum ira multa &

Cum Principibus in Secretario. II5
furore : Christianus es ? Et dicit : Gratia
Christi Dei vniuersorū Christianus sum.
Et dicit ille : Non est verum. Respondit
Dei seruus : Tu dicis, sed Deus scit esse
me Christianum. Et quomodo, inquit,
si Christianus es, odio habes Imperato-
rem ? Respondens Dei seruus, ait. Et vn-
de hoc claret ? Odium quippe mentis est
occultus affectus, quemadmodum &
dilectio. Et dicit ei : Ex his quæ fecisti
cunctis factum est manifestum, quòd
odio habeas Imperatorem & Rempu-
blicam eius. Tu enim solus Ægyptum
& Alexandriam, & Pentapolim, & Afri-
cam Saracenis tradidisti. Et quæ est, in-
fit, horum approbatio ? Et falsò inducunt
Ioannem, qui fuerat Sacellarius PETRI
quondam Prætoris Numidiæ prouinciæ
Africæ, dicentem : Quia ante viginti
duos annos auus dominatoris iussit bea-
tæ memoriæ Petro exercitum sumere,
& pergere in Ægyptum contra Sarace-
nos : & scripsit tibi tanquam ad seruum
Dei loquens, certitudinem habens in te,
vt poteris in homine sancto, si des ei confi-
lium abire. Et rescripsisti ei, dicens : Nil
tale facere, quoniam non bene placitum
est coram Deo, vt imperio HERACLII &

H ij

generis eius cooperetur Respublica Romanorum. Dicit seruus Dei: Si veritatem loquitur, utique habet & Petri ad me, & meam ad ipsum Epistolam, quæ deferantur, & subiaceo pœnis à legibus constitutis. Et dicit: Ego non habeo Epistolam, sed nec noui si omninò scripserit tibi. Verùm hæc in castris per illud tempus omnes loquebantur. Et dicit ad eum Dei seruus: Si exercitus totus hoc fatebatur, quomodo tu solus super hoc me accusas? Vidisti me aliquando, vel ego te? At ille: Numquam. Tunc Dei seruus ad Senatum conuersus dixit: Si iustum est tales adducere calumniatores, vel testes, iudicate. *In quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini, & in qua mensura metiemini metietur de vobis*, ait omnium Dominus. Et post hunc adducunt Sergium Magudam dicentem: Ante annos nouem beatus Abba THOMAS veniens Româ dicit mihi: Papa THEODORVS misit me ad Gregorium Patricium, ut dicerem ei, ne quisquam timeret. Seruus enim Dei Abba MAXIMVS vidit visionem, quòd in cœlis ad Orientem & Occidentem chori essent Angelorum. Hi verò qui erant in Occidente vocem

Matth. 7. 2.

emittebant, dicentes: GREGORI Augu-
ste tu vincas. & magis sonuit vox Occi-
dentalium, quàm Orientalium voces. Et
tunc clamabat Sacellarius: Misit te
Deus, vt incendaris in hac vrbe. Dicit
Dei seruus: Gratias ago Deo, qui emun-
dat me à spontaneis malis meis per sup-
plicium non spontaneum. Verumtamen
væ mundo ab scandalis. Necessitas enim
est, vt veniant scandala. væ autem per
quem scandalum venit. Verè non oport-
tebat vt talia dicerentur in præsentia
Christianorum, nec impunitos manere
illos, qui talia fingunt ad placendum ho-
minibus, qui hodie sunt, & cras non
sunt. Hæc vt iste diceret dum Grego-
rius adiuueret oportebat, qui & notam
illi facere debuit suam circa eum deuo-
tionem. Iustum autem esset, si & vobis
quoque videtur, vt accusator, qui hunc
præcessit, cogeretur abire, ducturus Pe-
trum Patricium, & iste Abbatem Tho-
mam, & ille beatum Papam Theodo-
rum. Et tunc præsentia cunctorum di-
cerem Patricio Petro: Dic domine Pa-
trici, scripsisti mihi aliquando super his
quæ dixit Sacellarius tuus, aut ego tibi?
Et cum adqueuisset, sub supplicio fie-

rem. Similiter & beato Papæ: Dic domine, ego tibi aliquando somnium enarraui? Et eum conuicisset me, illius esset crimen, non meum, qui videram. Res enim non voluntaria est somnium. Porro sola quæ sunt voluntaria punit lex, si duntaxat sibi fuerint aduersata. Tunc dicit ei Troilus: Iocaris Abba? nescis ybi sis? Qui respondens ait: Non iocor, sed lugeo vitam meam hætenus conseruatam, vt huiuscemodi experimentum præstigiorum percipiam. Et dicit dominus Epiphanius: Deus nouit, benè facit, deludens eos si vera non sunt. Post quem, Sacellarius iterum cum ira dixit ad eum: Absolutè omnes mentiuntur, & tu solus verum dicis? Et respondens seruus Dei, audito verbo cum lacrymis ait: Potestatem habetis, permittente Deo, & viuificandi, & mortificandi. Verumtamen, si isti veritatem dicunt, & Satanas naturâ Deus est. Si autem non est, sicut nec est, nec isti veritatem dixerunt. Denique nec merear cum Christianis videre aduentum supersubstantialis Dei, factoris videlicet, conditoris, & creatoris, & prouisoris, ac iudicis, & saluatoris vniuersorum, si somnium tale

aut vidi, aut alio referente audiui, excepta hora hac à domno Sergio dilecto imperij. Dein tertium calumniatorem proponunt, Theodorum filium Ioannis dudum candidati, cognomento Chila, qui gener est nunc domni Platonis Patricij, dicentem: Quia collocutione inter nos Romæ facta de imperio, detraxit quod dicebatur, mutiens & subsannationes faciens. Ad quem seruus Dei dixit: Numquam disputavi tecum, nisi semel cum sanctissimo Presbytero domno Theocharisto & archifratre propter Primicerium, iussus per litteras super hoc. Quòd si repertus fuero mentiens, recipiam. Et post hunc quartum adducunt Gregorium filium Photini, dicentem: Quia perrexi Romam ad cellulam Abbatris Maximi. & me dicente quia & sacerdos est Imperator, dixit Abbas Anastasius discipulus eius: Non sit dignus fore sacerdos. Et statim dicit ad eum seruus Dei: Time Deum, domne Gregori, nil tale in huiuscemodi disputatione conseruus meus locutus est. Et cum se met projecisset in terram, Senatui dixit: Sustinete seruum vestrum, & omnia dico vobis sicuti dicta sunt: & arguat me si

mentitus fuero. Hic dominus meus Gregorius veniens Romam dignatus est venire ad cellulam serui vestri. Quo viso, sicuti moris est mihi, proieci meipsum in terram, & adorauit eum, & osculatus sum. & dixi ei post sessionem: Quæ causa est desiderabilis aduentus domini mei? At ille, Bonus, inquit, & à Deo confortatus dominator noster, sollicitudinem habens pacis sanctarum Dei Ecclesiarum, iussionem fecit ad diuinitus honoratum Papam, missa etiam oblatione ad sanctum Petrum, hortatus est eum, quò se Præsuli Constantinopolitano vniret, quæ mitti per mediocritatem meam dignatum est pium eius imperium. & dixi: Gloria Deo, qui fecit te dignum huiusmodi ministerio. Verumtamen sub quo fieri modo vnitatem à Deo coronata eius iussu tranquillitas, si nosti? Et dixisti: Sub typo. Et dixi: Impossibile, vtopinor, est hoc. Non enim patiuntur Romani auferri vnà cum impuris hæreticorum vocibus sanctorum Patrum luciferas voces, vel simul cum mendacio veritatem extinguere, aut cum tenebris lumen pariter dissipari. Nil nobis quod adoretur erit, si diuinitus osten-

forum fuit verborum ablatio. Et dixisti: Non ablationem sacrarum typus efficit vocum: sed taciturnitatem, vt dispensem pacem. Et dixi: Est apud diuinam Scripturam taciturnitas etiam demptio. Deus enim per Dauid dixit, *Non sunt lo- psal. 18. 37*
quele neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. Ergo nisi dicantur & audiantur sermones qui de Deo sunt, nec omninò sunt secundum Scripturam. Et dixisti: Ne mittas me in siluas, ego sancto contentus sum symbolo. Et quomodo, dixi, potes sancto esse contentus symbolo, suscipiens typum? Et quid lædet suscipere typum, & dicere symbolum? asseruisti. Aio, Quoniam euidenter obtruncat symbolum typus. Et dixisti: Quomodo propter Dominum? Recitemus, dixi, symbolum, & scito qualiter obtruncetur à typo. Et cœpisti dicere: Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & inuisibilium. Attende, dixi, paululum, & disce qualiter apud Nicæam conuenientium fides negetur. Factor enim non esset Deus voluntate ac operatione naturali priuatus, si volens & non coactus fecit cœlum & terram, si

Psal. 134.
6.

veritatem profert Daud in spiritu, dicens: *Omnia quaecumque voluit Dominus fecit, in caelo & in terra, in mari & in omnibus abyssis.* Si autem dispensationis gratia vna cum credulitate nequam salutaris demittitur fides, separatio Dei fit omnimoda. sed non vnitas est huiusmodi species eius quæ dicitur dispensatio. Si quidem cras nefandi Iudæi dicent: Dispensemus in alterutros pacem & vniamur, & amputemus nos quidem circumcisionem, vos verò baptismum, & non iam inuicem impugnemus. Hoc & Arriani aliquando prætenderunt in scriptis sub Magno Constantino dicentes: Auferamus dictum vnus substantiæ, & alterius substantiæ, & vniantur Ecclesiæ. & non id admiserunt dei feri patres nostri, sed elegerunt potius persecutionem pati & mori, quàm tacere vocem comprobantem vnã Patris, & Filij, & Spiritus sancti supersubstantialem deitatem. & hæc conhibente his qui hæc prætendebant Magno Constantino, sicut à multis refertur, qui ea quæ tunc gesta sunt studiosè scripserunt. & nullus Imperatorum potuit mediis vocibus suadere deiloquis patribus, vt conuenirent in ea

quæ ipsi sectabantur : sed expressis vocibus ac propriis, & dogmati quod quærebatur congruis vsi sunt: dicentes liquido, quoniam sacerdotum est quærere ac definire de salutaribus Ecclesiæ Catholicæ dogmatibus. Et dixisti : Ergo non est omnis Christianus Imperator etiam Sacerdos? Et dixi, Non est. Neque enim astat altari, neque post sanctificationem panis exaltat eum, dicens: Sancta sanctis. Neque baptizat, neque chrismatismis confectionem patrat, neque facit Episcopos, vel Presbyteros, aut Diaconos. neque linit Ecclesias, neque indicia Sacerdotij fert, super humerale scilicet & Euangelium, quemadmodum Imperij coronam & purpuram. Et dixisti : Et quomodo Scriptura Regem & Sacerdotem dicit esse Melchisedech? Et dixi: Vnius naturâ Regis cunctorum Dei, naturâ etiam ob salutem nostram Pontificis facti, vnus erat typus Melchisedech. Quod si secundum ordinem Melchisedech, alium dicis esse Regem & Sacerdotem; & reliqua præsume dicere, id est sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habentem. & aduerte quod

ex hoc oriri valeat malum. Alius quippe talis reperietur Deus incarnatus secundum ordinem Melchisedech, & non secundum ordinem Aaron salutem nostram perficiens. Verumtamen, quid volumus per multa discurrere? Inter sacras oblationes supra sanctam mensam post Pontifices, & Sacerdotes, & Diaconos, omnemque sacratum ordinem, cum laicis Imperatores memorantur, dicente Diacone: Et eorum, qui in fide dormierunt, laicorum, Constantini, Constantis, & ceterorum. Sic autem & viuorum memoriam facit Imperatorum post sacratos omnes. Hæc eo dicente, clamat Mennas: Hæc dicens scidisti Ecclesiam. Et dicit ad eum: Si is qui dicit ea quæ sanctarum sunt Scripturarum, atque sanctorum Patrum, scindit Ecclesiam, qui adimit sanctorum dogmata, quid monstrabitur Ecclesiæ faciens, sine quibus nec dici ipsam Ecclesiam est possibile? Et conuersus Sacellarius dixit hominibus Exarchi cum clamore: Dicite Exarcho: huiusmodi hominem debebas dimittere viuere vbi præes? Et cum eduxissent eum foras, intromittunt discipulum. A quo cum exegissent, vt diceret

Cum Principibus in Secretario. 125
contra magistrum, quòd tribulauerit
Pyrrhum: respondit quieta voce quæ ve-
ritatis erant, quia nemo honorauit Pyr-
rhum vt honorauit magister meus, &
iubetis clamare. Quia verò passus non
est à decenti monachos reuerenda voce
diuertere, iubetur percuti ab his qui asta-
bant. & pugnis summissum semimor-
tuum reddiderunt. Quibus dimissis ad
carceres, venit ad senem Mennas, dicens
in præsentia Principum. Misit te Deus,
& duxit te huc, vt recipias quæcumque
in alios fecisti, seducens omnes in Ori-
genis dogmata. Ad quem seruus Dei co-
ram omnibus dixit: Anathema Origeni,
& dogmatibus eius, & omni consenta-
neo eius. Et dicit Epiphanius Patricius:
Destructa est, domne Abba Menna, que-
rimonia, quæ à te aduersus eum illata
est, quoniam & si esset Origenianista, ex
quo anathematizauit eum, ab huiusce-
modi sese liberauit querela. Interim
ergo tale dictum super eo vltius non
admittam. Et inductus est vnusquisque
ipforum in locum, in quo custodiebatur.
Et eadem die circa tactum lucernæ,
Troilus Patricius, & Sergius Eucratas,
qui erat super Imperatoriam mensam,

venerunt ad seruum Dei senem, & sedentes iusserunt etiam illi sedere. & dixerunt ad eum. Dic nobis, domne Abba, motionem dogmatum, quæ inter te & Pyrrhum Romæ & in Africa facta est: & quibus ei verbis persuaseris anathematizare proprium dogma, & tuo pacisci. Et enarrauit eis omnia per ordinem quæcumque retinere memoria valuit. Addidit autem & hoc, dicens: Ego dogma proprium non habeo, sed commune Catholicæ Ecclesiæ. Neque enim moui vocem quamlibet, vt proprium meum dicatur dogma. Et post totam narrationem dicunt ei. Non communicas throno Constantinopolitano? Et dixit, Non communico. Quamobrem non communicas? dixerunt. Respondit: Quia sancta quatuor Concilia eiecerunt per illa nouem Capitula, quæ facta sunt Alexandria, & per ecthesin, quæ in hac vrbe à Sergio patrata est, & per typum, qui nuper, id est per sextam est indiotionem expositus. & quia quæ per illa dogmatizauerunt, per ecthesin damnauerunt, & quæ dogmatizauerunt per ecthesin, per typum irrita statuerunt, & deposuerunt semetipsos totiens. Illi igitur,

qui à seipsis damnati sunt, & à Romanis
atque à Synodo, quæ post hæc per octa-
uam indictionem facta est, sunt depositi,
& sacerdotio denudati, qualia celebrant
rogo mysteria? Aut qualis spiritus ad ea
quæ à talibus celebrantur, aduenit? Et
dicunt ei: Ergone tu solus saluaris, &
omnes peribunt? Et dixit. Neminem
damnauerunt tres pueri non adorantes
iconam, cùm hanc omnes homines ado-
rarent. Non enim intendebant ea quæ
aliorum erant, sed intendebant quatinus
ipsi non deciderent à vera pietate. Sic &
Daniel missus in lacum leonum non
damnauit quenquam eorum qui non
adorauerant Deum secundum Darij
sanctionem. sed quod suum erat inten-
dit, & elegit mori, & non cadere à Deo,
& à sua conscientia flagellari in præuari-
catione eorum, quæ legalia sunt naturâ.
Mihique Deus non det damnare quen-
quam, vel dicere quòd solus ego saluer.
Quantum autè valeo, eligo mori, quàm
terrorem habere in conscientia, quod in
fide, quæ in Deum est, per quemlibet
errauerim modum. Dicunt ei: Et quid
facies, cùm Romani vniti Byzantiis fue-
rint? Ecce enim heri venerunt Apocri-

siarj Romani, & cras Dominico die communicabunt Patriarchæ. ac per hoc omnibus manifestum fit, quòd tu subuerteris Romanos. Denique te illinc ablato, mox consenserunt his qui hinc sunt. Et dixit ad eos: Hi, qui venere, præiudicium quoquomodo Sedi Romanæ, quamuis communicent, eo quòd non detulerint ad Patriarcham epistolam, non faciunt. & non credo aliquando quòd Romani vniantur istis, nisi confessi fuerint Dominum nostrum & Deum secundum vtrumque eorum, ex quibus est, & quæ est esse, & natura voluntarium, & operatorium habere salutis nostræ. Et dicunt: Quòd si connexi fuerint his Romani, quid facies? Et dixit: Spiritus sanctus etiam angelos anathematizat præter id quod prædicatum est quid innouantes. Et aiunt: Vtique necessitas est voluntates dici in Christo, & operationes. Respondit: Omnis necessitas est, si dumtaxat piè reuera sapere volumus. Nihil enim eorum quæ sunt sine operatione naturali subsistit. Sancti namque Patres manifestè dicunt, non esse, nec sciri, sine substantiali operatione, quæ hanc substantialiter characterizet. quomodo

modo esse Christum, aut agnosci Deum natura veraciter & hominē est possibile? Amisso quippe secundum sanctos Patres fremibili leo, non iam leo, & latrabili canis, non iam canis; & aliud quodcumque perditō quod se naturaliter commendabat, non ulterius est quod erat. Et dicunt ei: Nouimus verē quōd ita sit. verumtamen ne contristes Imperatorem, qui propter pacem tantummodo fecit typum, non in ademptionem cuiusquam eorum quæ in Christo intelliguntur, sed ad pacem silentium vocum quæ faciebant dissensionem, dispensans. Et proiciens se Dei seruus in terram cum lacrymis dixit: Non debuerat contristari benignus & pius dominus aduersus humilitatem meam. non enim possum contristare Deum, tacens quæ ipse nos loqui & confiteri præcepit. Si enim secundum sacratissimum Apostolum ipse est, qui posuit in Ecclesia primo Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, perspicuum est quōd ipse sit qui per istos locutus est. Per totam ergo sanctam Scripturam, tam scilicet vetus quam nouum testamentum, sanctosque Doctores, ac Synodos, edocemur voluntatis

& operationis tam in diuinitate, quàm in humanitate, incarnatum Deum esse capacem. In nullo enim eorum, quibus vt Deus scitur, vel eorum quibus vt homo naturâ cognoscitur, excepto dumtaxat peccato, est imperfectus. Si autem perfectus est in vtróque, sicut in nullo ex ambobus est minoratus; manifestè totum ipsius adulterat sacramentum, qui non confitetur eum esse quod est, cum existentibus sibi omnibus naturalibus idiomatibus, ex quibus, & in quibus, & quæ esse probatur. Et cum paululum tacuissent, & ad inuicem innuissent, aiunt: Vnde potes ostendere, quòd sanctas Synodos abiiciant hi, qui sunt throni Constantinopoleos? Qui dicit eis: Iam partim ostensum est per ea, quæ Romæ locutus sum ad dominum Gregorium à secretis. Et nunc, si placet dominatori vt hoc ostendatur, iubeat dari licentiam indigno seruo vestro, & facio notitiam librorum, quoniam mei ablati sunt. & cunctis hoc manifestum facio sine qualibet prauitate verborum. Et deinde cum alia multa dicta fuissent, in scripturales, ac naturales, & artificiales conuersi sunt exercitationes & theorias, quibus

delectati hilariores effecti sunt, & cœperunt dicere: Nouit Dominus, profecimus, & ex hoc vobis molestiam non ingeremus. Porro, domnus Sergius dixit eis: Sæpè veni ad cellulam tuam in Bellas, & audiui doctrinam tuam, & Deus auxiliabitur tibi, ne sollicitus sis. In vno verò solummodo contristas omnes, quia videlicet multos facis separari à communionem huius Ecclesiæ. Est aliquis qui asserat, ait Dei seruus, quòd dixerim, Ne communices Ecclesiæ Byzantium? Respondit domnus Sergius: Hoc ipsum, inquit, quo ipse non comunicas. magna est apud omnes proculdubiò vox non comunicandi. Et Dei seruus: Nil, ait, certius est quàm conscientia, quæ accusat: & nil eo, cui hæc testimonium perhibet, maiorem habet fiduciam. Ceterùm, cùm audisset domnus Troilus, quòd typus anathematizaretur in toto Occidente, dicit ad seruum Dei: Bonum est, quia pij dominatoris nostri opinio iniuriis laceratur? Respondit seruus Dei: Deus ignoscat his, qui dominatori facere typum persuaserunt, & his qui permiserunt. At ille: Qui, ait, sunt, qui persuaserunt, & qui sunt qui permiserunt?

Respondit; Hi qui erant Ecclesiæ suaserunt, & Principes permiserunt. Et ecce sordes à fontibus in insontem & omnium hæresi purum excussa est. Sed consilium date, vt faciat quod fecit præ memoria quondam auus eius. Ille quippe sentiens, quòd in vituperium eius in Occidente quidam prorumperent, per Epistolam liberum se fecit ab Ecclesiæ querimonia, scribens: Ecthesis, inquit, non est mea, neque enim ego vel dictaui, vel iussi vt fieret. Sed cùm hanc Sergius Patriarcha composuisset ante quinque annos, prius quàm ab Oriente repedassent, deprecatus est me, cùm ad hanc felicem peruenissem urbem, vt nomine meo poneretur cum subscriptione. & susceperim deprecationem illius. Nunc verò cognoscens, quòd quidam super ea alteri carentur, cunctis facio manifestum, quia non est mea. Hanc fecit iussionem ad beatum Ioannem Papam, condemnantem ecthesin in his quæ scripserat tunc ad Pyrrhum. Et ex eo tempore vbiq; Sergij esse dicitur ecthesis. Hoc faciat & is qui piè in nobis imperat, & permanebit omninò intemerata ab omni reprehensione opinio eius. Tunc mouentes

capita siluerunt, hoc tantum dicentes: Omnia difficilia, & perplexa. His itaque & aliis diuersis edictis, adorati & adorantes, cum omni hilaritate discesserunt. Et rursus alio sabbato adduxerunt eos in Palatium, & introducunt primò discipulum senis, conuenientibus etiam tunc duobus pariter Patriarchis. Et ducunt Constantinum & Mennam senis accusatores, exigentes à discipulo, quo adquiesceret his quæ à se dicerentur. Ast discipulus cum fiducia omni ad Senatum intrepidè dixit: Constantinum introducitis in secretarium Palatij? Hic neque Presbyter est, neque Monachus, sed Tribunus thymelicus. innotuit Afris atque Romanis, quales mulierculas pascens illinc venerit. Nam & omnes didicerunt versutias eius, quas exercuit vt lateret, modò quòd sorores suæ fuerint dicens, modò quòd ne communicarent Ecclesie Constantinopolitanæ tulerit eas, affirmans, ne videlicet polluerentur hæretica communione. Verùm etsi rursus sibi defecerint epulæ, & inuenerit locum se non agnoscentè, eadem facit turpis lucrigratiâ, & sordidæ voluptatis. Ingensque confusio est saltem loqui cum eo his, qui

religiosè viuere volunt. Deinde interrogatus si typum anathematizasset, intrepidè dixit: Non solùm anathematizaui, sed & libellum feci. Ergone, aiunt ei Principes, confiteris te malè fecisse? At ille: Non tribuat Deus, vt quod benè & secundum ritum Ecclesiæ feci, dicam factum fuisse non benè. Et super multis interrogatus, cùm respondisset secundum quod sibi largitus est Deus, educitur de secretario. Et introducunt fenem, & dicit ad eum dominus Troilus. Dic Abba, vide, dic veritatem, & miserebitur tui dominator. Nam si ad legalem inquisitionem venerimus, & inuenerit saltem vnum verum ex his, de quibus accusaris, lex occidet te. Et dixit: Iam dixi, & iterum dico. Si vnum tantummodo ex his quæ dicitis est verum, & satanas Deus est. Si verò non est Deus, sed apostata; & ea super quibus accusor falsa sunt, & minimè subsistentia. Verumtamen quicquid iubetis facere, facite. Deum colens non iniuriam patior. Et dicit ei: Non anathematizasti typum? Respondit: Multoties dixi, quia anathematizaui. Et dicit ei: Typum anathematizasti, Imperatorem anathematizasti. Respondit Dei

seruus: Ego, inquit, Imperatorem non anathematizavi, sed Chartam alienam ab Ecclesiastica fide. Et dicit ei: Vbianathematizatus est à Romana synodo? Respondit: In Ecclesia Saluatoris, & in Dei genitricis. Tunc dicit ad eum Præfectus: Communicas Ecclesiæ huic, an non comunicas? Respondit, & dixit: Non comunico. Dicit ei: Quare? Respondit: Quoniam foras eiecit Synodos. At ille: Si foras, inquit, eiecit Synodos, quomodo in diptychis recitantur? Et dicit: Et qui profectus est nominum, cum dogmata sint eiecta? Et potes, ait, hoc ostendere? Et dixit. Si accepero licentiam, & iusseritis, ostendetur hoc oppido facile. Et tacentibus omnibus, dicit ei Sacellarius: Quare diligis Romanos, & Græcos odio habes? Respondens autem Dei seruus ait: Præceptum habemus, ne quemquam odio habeamus. Diligo Romanos ut vnâ mecum habentes fidem: Græcos autem, ut eadem qua ego linguâ loquentes. Et iterum dicit ei Sacellarius: Quot annorum dicis esse te ipsum? Respondit, septuaginta quinque. Et dicit ei, Quot annos habet tecum discipulus tuus? Respondit, triginta septem. Tunc vnus

clericorum exclamavit. Retribuit tibi Deus quæcumque fecisti beato Pyrrho. Ad quem nihil omnino respondit. Cùm autem tanta in secretario dicta fuissent, nullus penitus Patriarcharum quicquam effatus est. Cùmque sermo de Synodo Romana motus extitisset, clamat Demosthenes: Non est firma Synodus eo, qui hanc celebravit, deposito. Ad quod servus Dei: Non, inquit, depositus est, sed expulsus. Nam quæ sub gestorum serie synodica & canonica facta est actio continens eius diligenti relatione depositionem? Verumtamen etiamsi canonicè depositus extitisset, non faceret hoc præiudiciùm his, quæ orthodoxè secundum sacras regulas sunt firmata: quibus etiam quæ scripta sunt à sanctæ memoriæ Papa Theodoro congruunt. Et dicit his auditis dominus Troilus: Nescis quid dicas Abba. Quod factum est, factum est.

HÆC sunt, quantum memoria retinet, quæ mota & dicta sunt, & tali ea quæ in illos gesta fuere terminata sunt sine dimisso quoque sancto sene à secreto in carcerem. Postera verò die, quæ fuit Dominica, concilio facto, hi qui erant Ecclesiæ persuaserunt piissimo Imperatori, hoc eos

amaro & inhumano exilio condemnandos, & ab inuicem diuidendos. Sanctum quidem senem penes Byzohen castrum Thracæ prouinciæ. porrò discipulum eius apud Perberim, quod extèrius nec passu pedis Romanorum habet Imperium, nudos, sine prouisione, sine causa, atque omni ad viuendum occasione carentes, non appropinquantes mari, ne haberent ex misericordibus uisitationem. & ita sunt nudi, & sine alimentis, solam habentes spem Dei. & hoc omnes Christianos rogantes atque clamantes: Orate propter Dominum, ut consummet Deus misericordiam suam cum humilitate nostra, & doceat nos. Nam & ipsi qui cum eo nauigant efferi experimentum accipiunt maris, uentis quidem & fluctibus scapha concussa, sed stabili penitus permanente. Permittit quippe magnis eos temptari procellis, eorum erga se probans affectum, quatinus uoce grandi exclaiment, *Domine, salua nos, perimus*, discant. *Matt. 8.* que omnia illi soli adscribere, quæ suæ *25.* noscuntur esse salutis. & ne confidentes sint in se, tranquillitatèmq; consequantur magnam, uentis sedatis & fluctibus, & in medium eos luporum dat, & per

angustam portam intrare, & per artam
 incedere semitam iubet. & famem, ac si-
 tim & nuditatem, & vincula & carceres,
 & abductiones & verbera, & crucem &
 clauos, & acetum & fel, & sputa & ala-
 pas, & colaphos & ludibria proponit, &
 passionem, & mortes multimodas. quo-
 rum finis splendidissima est resurrectio,
 ferens secum pacem his qui propter il-
 lum persecutionē sunt passi, & ascensum
 in caelos, & ascensum ad paternum & su-
 per substantialem thronum, & sortem que
 est super omnem principatum, & potesta-
 tem, & virtutem, & dominationem, &
 omne nomen quod nominatur, siue in
 hoc sæculo, siue in futuro. Cuius partici-
 pes efficiamur omnes, orationibus & in-
 tercessionibus superlaudabilis & præ om-
 nibus venerabilis & gloriosæ, propriè ac
 natura Dei genitricis, sempérque Virgi-
 nis Mariæ, sanctorumque Apostolorum,
 Prophetarum, ac Martyrum. Amen.

ITEM EIVSDEM SANCTI ABBATIS
 MAXIMI AD ANASTASIVM
 MONACHVM DISCIPVLVM
 SVVM.

HERI, quod fuit octauadecima mensis

sis dies, qua solemnitas agebatur sanctæ
mediæ Pentecostes, Patriarcha significa-
uit mihi dicens: Cuius Ecclesiæ es? Con-
stantinopolitanæ, Romanæ, Antioche-
næ, Alexandrinæ, an Hierosolymitanæ?
Ecce omnes vnà cum subditis sibi pro-
uinciis adunatæ sunt. Igitur si es Catho-
licæ Ecclesiæ, vnire, ne fortè extraneam
& nouam viam conuersatione tua repe-
riens patiaris quod non speras. Ad quos
dixi: Catholicam Ecclesiam Deus om-
nium esse prænuñciauit, rectam & saluta-
rem fidei in se habitæ confessionem, Pe-
trum beatum dicens in quibus se benè
confessus est. Verumtameu discam con-
fessionem, supra quam omnium Eccle-
siarum facta est vnitas, & ab eo quod be-
ne gestum est nequaquam alienabor. Et
aiunt: Licèt non habeamus super hoc
iussionem, dicimus, vt efficiaris penitus
inexcusabilis. Duas fatemur operatio-
nes ob diuersitatem, & vnã propter vni-
tatem. Duas propter vnitatem asseritis
factas, an præter has, dixi, aliam? Non, in-
quiunt, sed duas vnã propter vnitio-
nem. Caruimus, dixi, rebus, nobismetipsis
sine substantia fidem, & sine existentia
Deum fingentes. Si enim in vnã con-

fundimus duas propter vnitionem, & rursus in duas separamus vnã propter differentiam, non erit vnalitas, neque dualitas, operationibus inuicem separatis semper, & patrantibus inoperatium & penitus insubstantium eum cui inerant. Quod enim ex natura nullum habet qui auferri possit, vel aliqua ratione vicissitudinis commutari & intercidere motum, omni caret substantiã secundum patres, non habens operationem substantialiter se characterizantem. Hoc itaque dicere nequeo. neque enim sic edoctus sum à sanctis Patribus confiteri. quod libuerit vobis, potestatiui cum sitis, facite. Ergo audi, dixerunt. Visum est dominatori & Patriarchæ per præceptum Papæ Romani, vt anathematizeris nisi obedias, & destinatam ab eis perferas mortem. Quod à Deo ante omne diffinitum est sæculum, finem accipiat, ferens sibi gloriam ante omne sæculum scitam, illis cum hæc audirem, respondebam. Et vt cognoscas, & additamentum orationis & deprecationis facias Deo; manifesta tibi quæ denunciata sunt mihi exhibui: rogans quatinus hæc domno Thio, & sanctis Patribus qui illic simul cum eo sunt, nota constituas

ciusdem rei gratiâ. ANASTASIUS.

HÆC iussit mihi transcribere & nota
facere sanctissimis vobis. quo & ex his
motive comperta, communem omnes
pro communi matre nostra, Catholica vi-
delicet Ecclesia, & nobis indignis seruis
vestris afferatis Domino precem, ad robo-
randum omnes, & nos quoque, in illa vo-
biscum perseverantes, secundum, piè in
ipsa prædicatam à sanctis Patribus ortho-
doxam fidem. Magnus enim in toto
mundo timor habetur, cùm hæc persecu-
tionem consonanter ab omnibus patia-
tur. nisi sua gratia consuetè præstet auxi-
lium is, qui semper auxiliatur, semen pie-
tatis saltem seniori Romæ relinquens,
nobis non mentientem ad Apostolo-
rum habitam principem repromissionem
suam confirmans.

EIVSDEM S. ANASTASII
MONACHI DISCIPVLI S. ABBATIS
Maximi, ad commune Monachorum
apud Caralim constituto-
rum Collegium.

MULTA scribere nos etiam
præter votum tempus pro-
hibuit. Omnia verò in vno
nota facimus verbo sanctif-
simis vobis. Hi qui alterius
sunt partis diffinitione immobili vt est,
& propriæ maximè professionis consti-
tui paternam non malunt doctrinam, sed
alterius impelluntur opinionibus, quas
& dinumerare operosum de cetero du-
co. Modò ergo ab inexistentia ad incon-
uenientiam translati sunt: id est ex eo
quod neque vnam, neque duas dicunt,
ad prædicandum duas & vnam, id est
tres in vno eodémque Christo volunta-
tes & operationes traducti. quod neque
patrius, neque synodicus, neque phyfi-
cus sermo decreuit: sed neque prisco-
rum & deinceps hæreticorum furor ca-

tenus adinuenit, sciens inanem tanquam vitio proprio corruptam eandem opinionem. Si enim diuersæ ex diuersis compositum sustantiis characterizant naturaliter proprietates, utpote nullatenus adempta naturarum diuersitate propter vnitionem, sed salua potiùs proprietate vtriusque naturæ, & in vnã personam & vnã subsistentiam concurrente, quemadmodum sancta Chalcedonensis synodus ait. & is Deus ex Deo patre, & homo ex homine semper virgine matre, idem ipse existens cognoscitur iuxta naturam natus, quanquam incorporaliter & sine causa; corporaliter autem ex hac propter causam, salutem videlicet nostram: quomodo possibile est, vnã eandemque personam, id est vnum eundemque Christum Dominum nostrum & Deum, super duas etiam alia secundum ipsos proprietate naturaliter figurari, ad certitudinem eorum, ex quibus, & in quibus, & quæ est? Si enim eadem creduntur etiam per aliam, id est per tertiam, quæ & per dualitatem, voluntates & operationes eius, quæ secundum naturam sunt: necesse est vt identitate exhibitionis indissimilitas cognos-

144 *Anastasio Monachi Epistola*
scatur existentia, & sit idem duabus vna,
id est alterutris tres, siue naturales, siue
substantiales. Verum, naturales quidem
non, sed secundum illos substantialis,
aggregentque ob hoc aduersus eum iam
aut tres substantias, aut totidem substi-
tencias, & secundum ipsum æqui nume-
ri proprietates, increatam videlicet &
creatam, & neutram, id est inexisten-
tem. Inexistens enim est, quod neutrius
per naturam participatur, ita vt etiam
identitate, quæ ad eam, id est tertiam est,
secundum illos inexistentes sint & duæ
naturæ, & naturales ipsius voluntates &
operationes. At verò si non eadem, sed
alia, exceptis his ex quibus est creden-
dus, in eo per tertiam aiunt, eundem se-
cundum eandem, rursus proferunt in-
inexistentiam, velut is qui medius inter
neutram harum existat, increatam scili-
cet natura sua, & creatam substantiam
atque virtutem. aut enim substantia-
lem volunt hanc esse, aut compositam,
aut Dei virilem, aut vnitoriam propter
adunationem. Nam non solùm, vt di-
ctum est, hanc non existentem introdu-
cunt, quod secundum nihil eorum ex
quibus est natura hunc characterizat:

verum-

verumetiam à naturali cognatione, quam habet cum Deo & patre, reddunt externum. Minus enim dicendum, quia perhibent eum etiam à congenita proprietate, quam habet ad intemeratam matrem & virginem, alienum: quasi secundum neutrum horum habeat compositam, aut subsistentialem, aut deiuiri-lem, aut vnitoriam propriam voluntatem & operationem. Verùm patris quidem incompositam sine principio habet, & substantialem atque diuinam; matris verò creatam naturâ & humanam. Deinde etiam diuisas naturas, ex quibus ipse est, inferunt, quasi per operationem, & non per subsistentiam sibi vnitas innotescat, si propter vnitatem vnâ operationem dogmatizent. quod hi qui in diuisione corrupti sunt dicunt, affectuosam hanc esse operationem fabulosè fingentes. Sic autem & confusionsi locum tribuentes, & deiuirilem secundum Seuerum malè interpretantur, vnâ hanc, sed non duas secundum vnitionem diuinam natura & virilem significare contendentes, & hac deiuri quandam naturam, sed non virum factum Deum sibi met subinducunt. præsertim cùm hoc

146 *Anastasio Monachi Epistola*
præuidens etiam verè deiphantor Dionysius, non vnã vocauerit hanc, sed noua quadam Deiuirili nobis eum dixerit operatione conuersatum. Ostendens non alteram ab altera disiunctam, sed ambas per alterutras, & alterutris conaturaliter adunatas, in eorum ex quibus, & in quibus, & quæ erat, certitudinem proferendas. Et vt paternè dicamus, cum alterius communiõne horum vtrumque. Itaut mirabiles quidem passiones, compassibilia verò proculdubiò miracula cognoscantur, per omnimodam coaptationem eorum, quæ ab eo naturaliter gesta sunt. Dupla enim omnia, & vera omnia, & vnita omnia prædicant in eo qui duplici est natura, eaque secundum naturam sunt Dei præcones & patres nostri. Quibus, vt dictum est, suum corrigere nolentes sermonem, adhuc & senioris Romæ propriæ consentire sectæ coegerunt Apocrisianos, vnã super duas, id est tres secum prædicandi in eodem Domino nostro IESV CHRISTO voluntates & operationes, similem scientiæ ligno gustum commiscentes, quemadmodum & isti fidem ex bono & malo proferunt af-

fectantibus. Vnde & talibus circumuenientes literis, ei qui miserat mittunt. Quia ergo in magno propter hæc periculo sunt res penè totius Catholicæ & Apostolicæ Dei Ecclesiæ constitutæ, pro ea deprecamur & obsecramus sanctissimos viros, ne hanc despiciatis periclitantem, sed adjuuetis tempestatibus laborantem, scientes in tempore tribulationis dilectionem, quæ in Spiritu sancto est, nasci. & si possibile est vos transire citius, quasi alia pro causa, ad senioris Romæ pios & firmos vt petram viros. qui videlicet vobiscum tutores nostri sunt semper & propugnatores feruentissimi veritatis, obsecrare hos supplicatoriis vocibus & lacrymis pro omnibus Christianis, quatinus mercedem à Domino sortiantur. omnibus similiter & simimet absque nouitate recens inuenta seruantes orthodoxam fidem, & nihil super ea minus plûsve suscipientes vel approbantes, præter quæ diffinita sunt à sanctis Patribus ac synodis, vt boni studij sui æmulatione hoc maximum cum Dei auxilio directè prosequentes opus, cum illis siue nunc, siue in die iudicij, Dominum habeant debitorem,

148 *Anastasij Monachi Epistola*

quem nimirum habuerunt in talibus
creditorem, non aliud quid præter se,
sed ipsum totum, totis vobis atque illis
in æternas delicias & refectionem do-
nantem. quem & nos habere aduersus
Arrianos qui continuantur hîc supplica-
te Deo, beati & nostræ ad Deum dedu-
ctionis præuij, cùm simus egeni, paupe-
res, & indigni serui vestri.

TOMVS CONTINENS
RELATIONEM DE DOGMATIBVS,
quæ mota sunt inter S. Maxi-
mum & Theodosium Episco-
pum Cæsareæ Bithyniæ, seu
Consules qui cum eo erant.

VÆ mota sunt de immaculata nostra Christianorum fide, atque subintroducta contrariorum nouitate, inter Abbatem MAXIMUM & THEODOSIVM Episcopum Cæsareæ Bithyniæ, necessarium duxi manifesta facere omnibus vobis, qui in orthodoxia consistitis: vt cum certius de his scire visi fueritis, glorificetis magis ac magis amatoré hominum Deum, qui dat verbum in apertione oris timentium se. ne fortè more solito veritatis inimici huic contraria diffamantes, corda vestra conturbent. Igitur nono Kal.

K iij

Septembrias, quæ nunc transacta est quartadecimæ indictionis, exiuit ad eum in exilium, in quo positus seruabatur, id est ad castrum Bizyæ, prædictus Episcopus Theodosius, ex persona, ut dixit, Patri Constantinopolitani Præsulis missus, nec non & PAVLVS ac THEODOSIVS Consules, ut facti sunt, & ipsi ex persona Imperatoris directi. Et cum ascendissent ad prædictum Monachum MAXIMVM in locum, in quo retrusus habebatur, sederunt, & præceperunt etiã & ipsum sedere. Aderat autem cum illis etiam Episcopus Bizyæ. Et dicit ad eum Theodosius Episcopus, Quomodo habes Abba? Et Maximus ad eum: Sicut prædestinavit Deus ante omnia sæcula prouisoriam fore circa me dispensationem, sic habeo. THEODOSIVS. Ergone prædestinavit Deus ante omne sæculum quæ circa singulos sunt? MAXIMVS. Si præsciuit, utique & prædestinavit. THEODOSIVS. Quid est hoc ipsum quod asseris, præsciuit & prædestinavit? MAXIMVS. Præscientia est cogitationum & sermonum & operum quæ ex nobis sunt: prædestinatio verò eorum est quæ ex nobis non accidunt.

Cum Theodosio Episc. Casarea 151

THEODOSIUS. Quæ sunt illa, quæ ex nobis sunt, & quæ ex nobis non sunt? MAXIMVS. Vt liquido patet, omnia sciens dominus meus probando interrogat seruum suum. THEODOSIUS. Per veritatem Dei ignorans & discere volens percontatus sum differentiam eorum quæ sunt ex nobis, & quæ non sunt ex nobis, & qualiter quædam sub præscientia Dei, quædam verò sub prædestinatione consistant. MAXIMVS. Ex nobis sunt voluntaria omnia, id est virtutes & vitia. Non ex nobis autem sunt illationes accidentium nobis pœnaliu[m] modorum, vel his contrariorum. Neque enim ex nobis est vel nocens languor, vel lætificans sanitas, licet operatrices horum causæ ex nobis existant. vt puta intemperãtia causa est languoris, quemadmodum temperantia causa est sanitatis. Et regni cælestis causa mandatorum custodia, quemadmodum & ignis æterni horum transgressio. THEODOSIUS. Ergone propter hoc tribularis in exilio isto, quoniam digna quædam hac tribulatione gessisti? MAXIMVS. Rogo vt Deus hac tribulatione remetiatur excessus meos, quibus ei peccaui in præua-

K iij

ricatione iustificationum mandatorum
 suorum. THEODOSIUS. Non est etiam
 probationis causa tribulatio multis illa-
 ta? MAXIMVS. Probatio Sanctorum
 est, vt scilicet per tribulationes vitæ ho-
 minum manifestentur affectus eorum,
 qui sunt circa id quod est naturaliter bo-
 num, sibimet intinuantes ignotas om-
 nibus virtutes suas, vt in Iob & Ioseph.
 Siquidem alter ad manifestationem ab-
 sconsæ fortitudinis temptabatur, alter
 verò ad declarationem sanctificatorix
 pudicitix probabatur. Et omnis sanctus
 non sponte tribulatus ad quasdam hu-
 iuscemodi dispensationes tribulatur: vt
 per infirmitatem qua permittitur mole-
 stiam pati, superbum & apostatam dra-
 conem conculcet, id est diabolum. Pa-
 tientia enim probationis opus est in vno
 quoque Sanctorum. THEODOSIUS. Per
 veritatem Dei benè dixisti, & confiteor
 vtilitatem. & quærebam in talibus sem-
 per disputare vobiscum. Sed quia pro
 alio capitulo ego & domini mei futuri
 Patricij profecti sumus, & per tot inter-
 ualla locorum aduenimus, rogamus te
 quæ à nobis proferuntur suscipere; &
 totum orbem lætificare. MAXIMVS.

Cum Theodosio Episc. Casarea. 153

Quæ sunt hæc, domine? vel quis ego, & unde sum, vt in his quæ protenduntur mihi, consensus meus totum latificet orbem? THEODOSIUS. Per veritatem Domini nostri IESV CHRISTI, quod dico tibi ego & domini mei futuri Patricij, ex ore domini nostri Patriarchæ ac pij domini orbis audiuius. MAXIMVS. Tubete, domini mei, dicere quæ vultis & quæ audistis. THEODOSIUS. Rogat Imperator & Patriarcha per nos, cognoscere à te, qua pro causa non communices throno Constantinopolitano. MAXIMVS. Habetis super hoc præceptionem in scriptis à piissimo Imperatore, vel Patriarcha? THEODOSIUS. Non debueras, domine, nobis incredulus esse. Licet enim exiguus sim, sed Episcopus audior, & isti domini mei pars senatus existunt. Nec venimus ad temptandum te, absit. MAXIMVS. Quoquomodo venissetis ad seruum vestrum, ego absq; omni reuerentia dico causam ob quam non communico throno Constantinopolitano. Verumtamen etsi aliorum esset fas percontandi qua pro causa, vestrum non esset, qui me causam certius nostis. Scitis nouitates quæ factæ sunt à

sexta indictione transacti circuli, inceptas ab Alexandria per nouem Capitula à Cyro, qui nescio quo pacto illic factus est Præsul. quæ videlicet firmata sunt à throno Constantinopolitano. necnon & alias immutationes, additionesque ac diminutiones, quæ factæ sunt in Concilio à Sergio, Pyrrho, ac Paulo, qui Ecclesiæ Byzantijs præfuerunt. quas videlicet nouas adinventiones esse, omnis noster orbis agnoscit. Hac pro causa non communico ego seruus vester Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Tollantur offendicula, quæ posita sunt à prædictis viris, cum eisdem ipsis qui posuerunt hæc, quemadmodum dixit Deus: *Et lapides à via proiicite.* & planam & detritam, atque ab omni spinosæ hæreseos prauitate liberam viam Euangelij gradientur. & tum inueniens quemadmodum erat incedo & ipse absque omni hortatu humano. Donec autem super offendiculis positis, & his qui posuerunt ea, gloriantur Præsules Constantinopolitani, nullus sermo vel modus est, qui mihi persuadeat illis communicare. THEODOSIVS. Nunquid malum quid confitemur, vt separare te huius rei causam conueniat à

communione nostra? MAXIMVS. Quia
vnam operationem dicentes deitatis &
humanitatis Dei & Saluatoris nostri Ie-
su Christi, confunditis tam Theologiae
quam dispensationis sermonem. Si enim
credere oportet Patribus, qui asserunt,
quorum est operatio vna, horum & sub-
stantia vna, quaternitatem facitis san-
ctam Trinitatem, quasi congenita verbo
facta carne ipsius: quæ etiam careat co-
gnata identitate, quam nobiscum, &
cum ea quæ se peperit, naturaliter ha-
bet. & rursus perimentes operationes,
& vnam voluntatem asseuerantes deita-
tis ipsius & humanitatis, adimitis eius
bonorum distributionem. Si enim nul-
lam habet secundum illos qui hoc san-
xerunt operationem, perspicuum est
quòd licet velit, misereri non possit. de-
truncata nimirum eius operatione bo-
norum. sed duntaxat operatione natu-
rali excepta, nihil eorum quæ sunt ope-
rati vel agere constat. Alias autem &
carnem facitis voluntate quidem con-
creatricem omnium sæculorum, & eo-
rum quæ sunt in eis, Patri & Filio ac Spi-
ritui sancto. naturâ verò creatam, vel vt
verius dicamus non habentem initium

voluntate, si diuina voluntas sine initio
 est, utpote quæ sit deitatis sine initio ex-
 istentis, naturâ verò recens. Quod non
 solum omnem sensum excedit, sed &
 omnem impietatem. Non enim dicitis
 absolutè tantum vnâ voluntatem, sed
 & istam diuinam. Diuinæ verò volunta-
 tis nemo potest initium excogitare tem-
 porale, vel finem. Nam nec diuinæ na-
 turæ, cuius est substantialis voluntas.
 Rursus autem aliam introducentes no-
 uitatem, adimitis omnimodis omnia si-
 gnificantia & commendantia diuinita-
 tem & humanitatem Christi, legibus &
 typis fancientes, neque vnâ neque
 duas in eo voluntates aut operationes
 dicendas. quod rei est essentiam non ha-
 bentis. Nihil enim eorum quæ sunt, si
 intellectuale est, priuatur voluntatem
 habente virtute ac operatione; si sensua-
 le, sentiente operatione; si germinabile,
 crescente ac alente operatione; si peni-
 tus inanimale est, & ea quæ ex more di-
 citur vita caret, operatione ac oportuni-
 tate. & indicant omnia quæ sic sunt opi-
 tulatiua sensibus sensualium. operatio
 enim talium est, subici utique visui per
 apparitionem suam, auditui per sonum,

odoratui per odorationem quandam amplexibilem, gustui per quosdam humores, & tactui per reciprocam impressionem. Sicut enim operationem visus dicimus videre, ita & visorum videri, & cetera omnia secundum eundem aspiciamus fieri modum. Si igitur nihil eorum quæ sunt est omni penitus operatione destitutum, dominusque noster & Deus (propitius esto Domine) nullam habet naturalem voluntatem vel operationem in vtrisque, ex quibus, & in quibus, & quæ est, quomodo poterimus aut esse, aut vocari Dei cultores, secundum nullum modum existere cum voluntate vel operatione dicentes, qui adoratur à nobis, Deum? Expressè namque à sanctis Patribus edocemur, cum dicunt: Quod enim nullam virtutem habet, neque est, neque aliquid est, neque est quævis eius omnino positio. THEODOSIVS. Quod factum est per dispensationem, ne accipias ut ratum dogma. MAXIMVS. Si non est ratum eorum dogma, qui hunc recipiunt, typus qui sancit & lex nullam dicendam Domini voluntatem vel operationem, quarum detruncatio inexistenciam indicat eius, qui fuerit his pri-

uatus, qua pro causa barbaricis & sine Deo gentibus me absque honore tradidistis? Qua pro causa damnatus sum ad habitandum Bizen, & conseruorum meorum alter quidem Perberim, alter verò Mesembriam? THEODOSIUS. Per Deum, qui me iudicaturus est, & quando factus est dixi, & nunc idipsum dico, quia malè, & ad læsionem multorum factus est typus. Verùm occasio facta est vt exponeretur alterna lis orthodoxorum super operationibus & voluntatibus altercantium: & vt omnes pace mutua fruerentur, considerauerunt quidam huiusmodi voces silentio comprimentas. MAXIMVS. Et quis fidelis suscipit dispensationem taceri facientem voces, quas dici per Apostolos, & Prophetas, atque doctores Deus omnium dispensauit? Et inspiciamus, domine magne, in quod malum deueniat tractatum Capitulum istud. Si enim Deus posuit in Ecclesia primò Apostolos, secundò Pro-

- Marc.* 13. phetas, tertio Doctores ad perfectionem
 37. sanctorum, dicens in Euangelio Aposto-
Matt. 10. lis, & per eos his qui post ipsos sunt:
 40. *Luc.* 10. *Quod vobis dico, omnibus dico.* Et iterum:
 16. *Qui recipit vos, me recipit: & qui vos spernit,*

me spernit, manifestum est ac perspicuum, quod qui non recipit Apostolos, & Prophetas & Doctores, sed spernit voces eorum, ipsum Christum spernit. Inspiciamus autem & aliud. Deus eligens excitauit Apostolos, & Prophetas, atque Doctores ad perfectionem Sanctorum. At verò diabolus falsos Apostolos, & falsos Prophetas, & falsos Doctores contra pietatem eligens excitauit; quo & vetus lex impugnetur & Euangelica. Falsos autem Apostolos, & falsos Prophetas, & falsos Doctores solos hæreticos intelligo, quorum sermones & cogitationes peruersæ consistunt. Sicut ergo is, qui veros Apostolos, & Prophetas, & Doctores recipit, Deum recipit: ita & qui falsos Apostolos, & falsos Prophetas, & falsos Doctores recipit, diabolum recipit. Igitur qui pariter cum scelestis & immundis hæreticis sanctos eiecit, (suscipite me dicentem veritatem) Deum liquidò cum diabolo pariter condemnauit. Itaque si examinantes nouitates, quæ temporibus nostris effectæ sunt, eas ad hoc deuenisse inuenerimus summum malum, videte ne fortè pacem prætendentes, apostasiâ reperiamur languere, &

prædicare. quam præcursuram fore Antichristi aduentum sacratissimus dixit Apostolus. Hæc absque subtractione dixi vobis, domini mei, vt parcatis vobismetipsis, & nobis. Iubetis vt hæc scripta in libro cordis mei habens, ingrediar & communicem in Ecclesia, in qua hæc prædicantur, & fiam communicator eorum, qui veraciter quidem Deum, falsò verò diabolum cum Deo eiciunt? Ne fiat mihi à Deo, qui propter me secundum me factus est absque peccato. Et genu flexo dixit: Quicquid iusseritis in seruum vestrum facere, facite. Ego his, qui hæc recipiunt nunquam communicabo. Et ceu gelidi facti super his quæ dicta fuerant, deorsum capita summittentes, siluerunt per multam horam. & annuens, atque Abbatem Maximum Theodosius intuitus dixit: Nos fidè dicimus tibi dominum nostrum Imperatorem, quòd te communicante tollat tyrum. **MAXIMVS.** Multum adhuc distamus abinuicem. Quid faciemus de confirmata synodicè voce vnus voluntatis in eiectionem omnis operationis à Sergio, Pyrrho, ac Paulo? **THEODOSIVS.** Illa Charta deposita est, & proiecta. **MAXIMVS.**

MAXIMVS. Deposita est ex lapideis parietibus, non tamen ex intellectualibus animabus. Suscipiant damnationem horum, quæ Romæ synodicè prolata est per pia dogmata, seu regulas, & soluitur medius paries, atque hortatione non indigebimus. Et ait Theodosius Episcopus: Non est firmata synodus quæ Romæ celebrata est, quoniam sine iussione facta est Imperatoris. MAXIMVS. Si synodos quæ factæ sunt iussiones Imperatorum firmant, & non pia fides; recipite Synodos, quæ cōtra homouision factæ sunt. nam iussione Principum sunt paratæ. Primam videlicet in Tyro, secundam in Antiochia, tertiam in Seleucia, quartam in Constantinopoli sub Eudoxio Arriano, quintam in Nice, quæ est in Thrace, sextam in Sirmio; & post hæc multo post septimam in Epheso secundam, cui Dioscorus præfuit. Omnes enim has Imperatorum iussio aggregauit. Attamen omnes damnatæ sunt propter impietatem infidelium dogmatum ab eis confirmatorum. Quare autem non abicitis eam, quæ deposuit Paulum Samosatenum sub sanctis & beatis Dionysio Papa Romano, & Dionysio Alexan-

drino, atque Gregorio miraculorum patratore, qui eidem præfuit Synodo, quoniam non est iussione facta Imperatoris? Qui præterea canon promulgat, solas illas approbandas synodos, quæ Imperatoris iussione sunt congregatæ? Verum etsi omninò iussione Imperatorum synodos aggregetis, illas nouit sanctas & probabiles Synodos pius Ecclesiæ canon, quas rectitudo dogmatum approbauit. Sed & bis, quemadmodum nouit Dominus meus, & alias docet, fieri synodos in omni prouincia per singulos annos regula sancit, iussionis Imperialis nullam memoriam faciens, ad tuitionem salutaris fidei nostræ, & correctionem omnium Capitulorum, quæ diuinæ non conueniunt Ecclesiæ legi. Et dixit Theodosius Episcopus: Ita est ut asseris. Dogmatum quippe rectitudo Synodos roborat. Verumtamen non recipis libellum Mennæ, in quo vnâ voluntatem & vnâ operationem Christi dogmatizauit? **MAXIMVS.** Ne det Dominus Deus. Vos non recipitis, sed eiicitis omnes Doctores, qui post sanctum Chalcedonense Concilium decertauerunt aduersum Seueri execrabilem hæ-

Cum Theodosio Episc. Casarea. 163

resim: & ego habeo recipere libellum
Mennæ, qui post Concilium fuit, per
quem liquido sentire dinoscitur cum
Seuero, & Apolinario, & Macedonio, &
Arrio, ac omni hæresi, & accusat Conci-
lium, immò perfecte reiicit per ea quæ
dogmatizauit? THEODOSIUS. Quid
ergo, penitus non recipis vnã opera-
tionem? MAXIMVS. Et quis dicit
vnã operationem ex probabilibus ma-
gistris Ecclesiæ? Et attulit Theodosius
scripta, quæ falsò ab eis ferebantur esse
sanctorum Iulij Romani, & miraculo-
rum factoris Gregorij, atque Athanasij
testimonia, & legit ea. Et dixit Maximus:
Timeamus nunc Deum, & ne velimus
irritare illum in hæreticorum prolatione
testimoniorum. Nullus enim ignorat
hæc impij esse Apolinarij. Ergo si alia
forsan habes, ostende. Nam hæc profe-
rentes, plus credere cunctis persuadetis,
quòd secundum veritatem impij Apoli-
narij & nequam cum eo sentientium
opinionem renouassetis. Et profert idem
Episcopus Theodosius sub nomine
Chrysofomi duo testimonia, quæ agno-
scens Abba Maximus ait: Hæc Nestorij
sunt, qui personalem in Christo dualita-

L ij

tem vesanè dogmatizauit. Et statim furore feruescens Theodosius dixit: Domne Monache, Satanas locutus est per effrænatum os tuum. MAXIMVS. Ne tristetur dominus meus contra seruum suum. Et mox sumens ostendit ei easdem voces esse Nestorij, & in quibus sermonibus eius iacerent. THEODOSIVS. Deus nouit, frater, hæc testimonia Patriarcha mihi dedit. Verùm ecce, alia quidem horum dixisti Apolinarij, alia verò Nestorij. Et producto sancti Cyrilli testimonio, quod ait, vnam atque cognatam per vtrámque demonstrans operationem, dixit: Quid ad hæc dicis? MAXIMVS. Sunt quidam ostendentes illud in veritate per additionem positum in interpretatione Euangelij, quæ facta est ex hoc sancto patre, à Timotheo Helijuro. Verùm, sit secundum vos eius. Scrutemur igitur sensum paternarum vocum, & cognoscamus veritatem. THEODOSIVS. Hoc non permitto fieri. Simples enim voces necessarium habes recipere. MAXIMVS. Dic mihi differentiam deprecabilis factus vocum ad varias. THEODOSIVS. Vt sicuti est recipias vocem, & ne scruteris sensum

Cum Theodosio Episc. Casarea. 165

ipfius. Et Maximus. Euidenter, inquit, nouas & extraneas Ecclefiæ etiam super vocibus introducitis leges. Si secundum vos non oportet scrutari voces Scripturarum ac patrum, abicimus omnem scripturam, veterem scilicet, atque nouam. Audiui enim dicentem Dauid: *Beati qui Psal. 118. scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum.* præsertim cum nemo sine scrutinio possit exquirere Deum. Et rursus: *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.* Tanquam scrutinio agente ad cognitionem legis atque scientiæ, cum desiderio persuadeat dignis ex corde eam custodire per completionem sanctorum quæ in ea posita sunt mandatorum. Et iterum: *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea.* Quid autem parabolæ, & ænigmata, & obscuros sermones scrutari nos vult Prouerbialis sermo? Quidue Dominus in parabolis loquens vult intelligere discipulos suos, parollarum edocens sensum? Quid etiam præcipiens, *Scrutamini scripturas, utpote testimonium perhibentes de se?* Quid & primus Apostolorum Petrus docere vult, *De qua salute exquisierunt atque*

2.

ibid. 34.

ibid. 129.

Ioan. 5. 39.

1. Pet. 1. 10.

L. iij

scrutati sunt Prophete, dicens: *Quid*
 verò Paulus diuinus Apostolus, dicens:
 2. Cor. 4. 3. *Si opertum est Euangelium, sed in his qui per-*
eunt est opertum, in quibus seculi huius excaca-
uit oculos mentis eorum, ut non luceat eis illu-
minato scientie Christi. Ut apparet, similes
 nos vultis esse Iudæis, qui simplicibus,
 vt dicitis, vocibus, id est sola litera, ve-
 luti quadam mole mentem obruentes,
 euulsi sunt à veritate, velamen haben-
 tes in cordibus suis, vt non intelligant
 spiritum, qui propriè est & occultatur in
 2. Cor. 3. 6. *littera. Vnde & ait: Littera quidem occidit,*
spiritus verò viuificat. Certus efficiatur do-
 minus meus, quia ego nullatenus patiar
 suscipere vocem absque sensu qui reja-
 cet in ipsa, ne fiam manifestus Iudæus.
 At verò THEODOSIUS hoc audito ait:
 Vnam operationem Christi substantia-
 lem debemus dicere. MAXIMVS. In-
 spiciamus malum quod ex hoc gignetur,
 & fugiamus externam hanc vocem. hæ-
 reticorum enim est tantum, qui deorum
 multitudinem colunt. Si enim substantia-
 talem Christi dixerimus vnam opera-
 tionem, cum non aptetur aliquando se-
 cundum substantiam Patri & Spiritui
 Filius, haud dubium quin nec secun-

id
as:
er-
at-
lu-
es
is,
e-
s,
n-
nt
in
lit,
o-
ar
ja-
is.
t:
a-
n-
ur,
x-
m
y-
a-
se-
ui
n-
g-
dum substantialem operationem: cogemur quemadmodum Filio, ita & Patri & Spiritui substantiales operationes tribuere. & secundum vos, quatuor operationes habebit beata diuinitas, tres segregatiuas personarum in quibus est, & vniam communem significatiuam societatis, quæ est secundum naturam trium substantiarum. & secundum Patres, sicut duntaxat eorum doctrinam recipimus, quadripartita erimus Deitate languentes. Naturalem quippe, non substantialem omnem esse decernunt operationem. Et si hoc verum est, sicut re vera est, quatuor naturas, & quatuor naturâ Deos differentes ab inuicem substantiâ & naturâ dicere apparebimus. Verumtamen, quis dixit, aut contemplatus est seorsum habitam operationem cuiuspiam eorum quæ sub aliqua specie rediguntur, & sub communi diffinitione speciei natura taxantur? Numquam enim aliquando fit id quod naturâ commune est, vnius & solius cuiuslibet proprium. Substantialia namque indicia, vtpote nasi prolixitas seu breuitas, aut oculorum albedo, aut caluitium, & quæcunque sunt talia, quæ deputatiua acci-

dentia sunt numeris ab inuicem differentibus. Omnis enim homo, vt aliquid natura existens, sed non vt quis, substantia dinoscitur operari secundum categoricam rationem, quæ tam singulariter quàm communiter intelligitur, nec non & dicitur. Vt puta animal rationale mortale, quod est generalis secundum nos rationis. Omnes enim eandem percipimus vitam, & eandem rationabilitatem, & flexum & deflexum, & sedere, & stare, & loqui, & tacere, & videre, & audire, & tangere, quæ sunt rationis, quæ communiter in nobis intelliguntur. Non itaque oportet innouare voces non habentes vim, vel sacræ Scripturæ, vel patrum, aut naturalem, sed exteram, & versutis hominum adinuentam. Verumtamen ostende mihi hanc positam in quouis Patre, & iterum sensum eius qui hanc dixit inquiremus. THEODOSIUS. Quid ergo? non oportet omnimodis in Christo dicere vnã operationem? MAXIMVS. Secundum sanctam Scripturã, sanctosque Patres, nil tale dicendum suscepimus. Sed quemadmodum duas naturas Christum, ex quibus & est, ita & naturales eius voluntates &

operationes conuenientes sibi, cùm sit naturâ Deus, idem ipse simul & homo, credere iussi sumus & confiteri. THEODOSIVS. Verè, Domine, & nos confitemur & naturas & operationes diuersas, id est diuinam & humanam, atque ipsius cum voluntate deitatem, sed & cum voluntate humanitatem: quoniam sine voluntate nullatenus erat anima eius. Duas autem non dicimus, ne hunc sibi met pugnam inferentem introducamus.

MAXIMVS. Ergòne duas naturas dicentes, repugnantes eas infertis propter numerum? THEODOSIVS. Non. MAXIMVS. Ergòne naturis designatus numerus non diuidit, sed cùm in voluntatibus & operationibus dicitur, diuisionis habet virtutem? THEODOSIVS. Vtique in his diuisionem habet, & Patres numerum in voluntatibus & operationibus non dixerè, fugientes diuisionem; sed alteram & alteram, atque diuinam & humanam, duplam, duplicem, & vt dixerunt dico, & vt falsi sunt fateor. MAXIMVS. Propter Dominum, si quisquam tibi dixerit alteram & alteram, quot intelligis? vel duplam aut duplicem, quot intelligis? THEODOSIVS. Noui quali-

ter intelligam : duas autem non dico. Tunc conuersus Abba Maximus ad Principes, dixit: Propter Dominum, si audieritis vnā & vnā, & aliam ac aliam, aut bis duas, aut bis quinque, quid intelligentes his qui hoc dicerent responderetis? Et dixerunt: Quoniam adiurasti nos, vnā & vnā, duas intelligimus, & alteram & alteram, duas intelligimus, & bis duas quatuor intelligimus: similiter & bis quinque decem. Et quodammodo reueritus Theodosius responsionem eorum, ait: Quod non est à Patribus dictum non dico. Et accepto protinus Abba Maximus libro gestorum sanctæ ac Apostolicæ Synodi Romanæ, monstrauit sanctos Patres duas voluntates & operationes Saluatoris nostri & Dei Iesu Christi apertè dicentes. Quem acceptū ab eo Theodosius Consul legit, sed & omnia Sanctorum testimonia Patrum. Tūcque respondens Theodosius Episcopus dixit: Deus scit, nisi quia personaliter anathemata posuit Synodus hæc, plus quàm omnis homo recepissim illam. Sed ne moras hîc faciamus. Quicquid dixerunt Patres dico, & in scriptis continuò facio duas natu-

ras, & duas voluntates, & duas operationes: & ingredi, nobiscum communicare, & fiat vnitas. MAXIMVS. Domine, non audeo ego suscipere consensum à vobis in scriptis super huiuscemodi re, cum sim Monachus purus. Sed postquam Deus ad compunctionem vos excitauit, in scriptis transmittite, id est Imperator, & Patriarcha, Synodusque ipsorum. Ego enim nec his peractis communico, dum recitantur anathematizati inter sanctam oblationem. timeo enim condemnationem anathematis. THEODOSIYS. Deus nouit, non reprehendo te, quia times, nec alius quisquam. Sed da nobis consilium propter Dominum, si est hoc possibile fieri. MAXIMVS. Quod consilium habeo super hoc dare vobis? Ite, perscrutamini, si tale quid aliquando factum sit, & post mortem solutus sit quispiam à crimine quod in fidei causa contraxit, atque ab illata contra se querela seu damnatione. & consentiant Imperator ac Patriarcha imitari Dei condescensionem, faciatque Imperator quidem iussionem rogatoriam, Patriarcha verò synodicam deprecationem ad Papam Romanum. & profectò si re-

pertus fuerit mos proculdubio Ecclesiasticus hoc præcipiens, ob rectam confessionem conueniet vobiscum super hoc.

THEODOSIVS. Hoc profectò fit. Sed da mihi verbum, quòd si me miserint, venias mecum. **MAXIMVS.** Domine, expedit tibi conseruum meum, qui est Mesebriæ, accipere tecum magis quàm me. Ipse enim & linguam nouit, & verebuntur eum digniùs, eo quòd per tot annos cruciatus fuerit propter Deum, & rectam fidem, quæ tenetur in Sede ipsorum.

THEODOSIVS. Iurgia diuersa habuimus ad inuicem modò, & idè non gratanter accipio pergere cum illo. **MAXIMVS.** Domine, iam quia visum est hoc fieri, exitus fiat eorum quæ putata sunt, & sequor vos quocùmque iusseritis. Et in his surrexerunt omnes cum gaudio & lacrymis, positisque in terra.

synod. vii.

act. 4.

genibus oratio facta est, & vnusquisque ipsorum sancta Euangelia, pretiosamque crucem, & imaginem Dei ac Saluatoris nostri **IESV CHRISTI**, atque Domine nostræ, quæ illum peperit, sanctissimæ Dei genitricis salutauerunt: ponentes nihilominus manus suas ad certificationem eorum quæ dicta sunt.

Deindéque cùm pusillum confabulati fuissent ad inuicem de vita, quæ secundum Deum agitur, & diuinorum obseruantia mandatorum, conuersus Theodosius Episcopus ad Abbatem Maximum dixit: En, omnia soluta sunt scandala, & facta est pax per Deum, & fiet. Sed propter Dominum ne celes me. non dicis per quemcúmque modum vnã voluntatem & operationem in Christo? **MAXIMVS.** Non mihi possibile est hoc aliquando dicere. Et dico causam, quoniam extranea vox est sanctis Patribus, duarum diuersarum naturarum vnã dicere voluntatem & operationem. Deinde verò & per omnem modum, qui dicit hoc, inueniet iure occurrentem sibi prauitatem. Primò, quoniam si dixerò naturalem, timo commixtionem. Secundò, quia si dixerò subsistentialem, diuido à patre ac Spiritu sancto, & tres voluntates inducere apparebo mutò sibi met congruentes, quemadmodum & subsistentias. Tertiò, quoniam si dixerò velut vnus vnã voluntatem & operationem, cogor & velut vnus Patris, & velut vnus Spiritus dicere, licet nolim, voluntatem & operationem. & inuenietur sermo in multitu-

dinem Deorum cecidisse. Quartò, si dixerò affectualem, Nestorij infero personale diuisionem. Quintò, si dixerò præter naturam, corrumpo existentiam voluntatis. Corruptio quippe est naturæ id quod præter naturam est, quemadmodum Patres dixerunt. THEODOSIUS.

Vnam propter vnitionem Saluatoris nostri voluntatē per omnia & omnino dicere debemus, sicut & Sergius, & Pyrrhus, benè, vt reor, intelligentes scripserunt.

MAXIMVS. Si iubes, domine, suscipe duo super hoc verba mea. Primò, quia si propter vnitionem vna Dei & Saluatoris nostri, sicut Sergius, Pyrrhus, & Paulus, scripserunt, voluntas effecta est, alterius voluntatis secundum illos erit Filius Patri propter naturam, sed non propter vnitionem, secundum filium habenti voluntatem, si non, idipsum est vnitio & natura. Secundò, quia si propter vnitionem vna secundum ipsos Saluatoris nostri voluntas effecta est, causam profectò suam vnitionem habebit, & non aliam eorum naturam ex quibus existit, & affectus, nõ naturæ, secundum ipsos erit apertè voluntas. naturam enim, non affectum, veritatis ratio nouit. Tertiò, si propter vnitionem,

ut facti sunt, vna Saluatoris nostri voluntas effecta est, qua voluntate aiunt ipsam fuisse vnitionem effectam? Non enim ea quæ per illum effecta est, fatebuntur utique, si duntaxat veritati operam dederint, & quod est irrationabile fugerint. Quartò, si propter vnitionem vna Saluatoris voluntas effecta est, liquet profectò quòd ante vnitionem aut cum multis voluntatibus fuerit, aut penitus absque voluntate. Et si quidem multarum erat voluntatum, diminutionem multarum per tulit, ad vnã nimirum voluntatem contractus, & conuertibilitatis perspicuæ passionem suscepit; multarum, quæ sibi naturaliter inerant, voluntatum diminutionem. At verò, si modis omnibus erat absque voluntate, meliorem naturã esse monstrauit vnitionem, ex qua acquisiuit voluntatem, qua natura carebat. Et iterum conuertibilis. palam profectò fecit quòd naturã sibi non inerat, sed acquisiuit affectu. Quintò, si propter vnitionem vna Saluatoris nostri secundum vtraque ex quibus est voluntas effecta est, recens factus est voluntate Deus, idem ipse propter vnitionem naturã permanens sempiternus, & voluntate homo sine princi-

pio permanens naturâ recens. quod est impossibile, ne dixerim impium. Sextò, si propter vnitionem vna naturarum voluntas effecta est, non est quippiam propter eandem causam vna naturarum effectum natura. Et reciso inter hæc Theodosius Episcopus sermonis super his habiti impetu, dixit: Quid igitur sit propter vnitionem, si nihil horum factum est propter eam? **MAXIMVS.** Incarnatum sine mendacio factum eum qui sine carne fuerat demonstravit, ipsumque naturâ Deum & omnium conditorem, naturâ factum hominem euidenter ostendit, non conuersione naturæ, aut diminutione cuiusquam eorum quæ naturæ sunt, sed vera susceptione intellectualiter animata carne, id est indiminuta humanitate ab omni progenitorio secundum naturam crimine munda. & quod est secundum liberationis rationem mirabile reuera, & cunctis ingenti stupore habendum, totum in hominibus Deum, eundem integrum manentem intra sua, totum in diuinis hominem, eundem ipsum integrè manentem, à propriis non decedentem. Receptio enim in inuicem naturarum, & naturalium quæ sibi insunt,

iuxta

iuxta deiloquorum patrum nostrorum doctrinam, & non translatio vel casus propter vnitionem effecta est, eorum qui confusionem malignè faciunt vnalitatem, & idèdè innouationibus multimodè confusionem inducunt, & propter defectionem constantiæ rationis suæ persequuntur pios. Quibus auditis, Theodosius Episcopus vilus est cum reliquis, qui secum venerant, quod dictum fuerat suscepisse. Et iterum idem EPISCOPVS ad Abbatem Maximum. Fac, inquit, caritatem: quid est quod dixisti nobis, quia nullus vt quis subsistentiam, sed vt quid naturam operatur? Astat enim mihi non intelligenti quod dictum est. MAXIMVS. Nullus vt quis subsistentiam operatur, sed vt quid naturam. vtputa Petrus & Paulus operantur, sed non Petricè, & Paulicè, sed humanè. ambo quippe homines naturaliter iuxta communionem & diffinitiuam naturæ rationem, sed non subsistentialiter secundum id quod propriè faciunt. Similiter Michael & Gabriel operantur, verùm non Michaelicè vel Gabrielicè, sed Angelicè. Ambo quippe Angeli. & ita in omni natura multa numero prædicante, communem, sed non

M

annihilatam operationem aspicimus. Ergo qui dicit substantialem operationem, ipsam naturam, cum vna sit, infinitam operationibus inducit effectam, secundum multitudinem atomorum, quæ sub ipsam rediguntur, à semet differentem. quod si admiserimus benè se habere, in ipsa omni natura quoquomodo existendi rationem corrumpimus. Et his dictis, dum inuicem oscularentur, Theodosius Consul dixit: En facta sunt omnia benè. putásne consensurus est Imperator rogatoriam facere iussionem? Et dicit Abba Maximus. Vtique facit, si voluerit imitator esse Dei, & humiliari cum eo propter communem omnium nostrum salutem: perpendens quia si Deus, qui naturam saluat, non saluauit donec volens humiliaretur, quomodo is qui naturam saluandus est homo, aut saluabitur aut saluabit non humiliatus? Et dixit Theodosius Consul: Spero, quia Deo saluante mihi memoriam, hunc eundem ei dicam sermonem, & adquiescet. Et cum in his se mutuò salutassent, abierunt cum pace, data ab Episcopo Abbati Maximo quadam pecuniæ quantitate, & tunica, & casula, quæ fuerant sibi transmissa. Et tuni-

cam quidem statim eademque hora tulit Bizyens Episcopus. Ast in Regio non solum quantitatem sibi pecuniæ datæ, verum etiam & aliud quodcumque ex beneficentia quorundam habere videbatur, unâ cum reliquis eius vilibus rebus ac vestibus abstulerunt. Postquam verò abierunt prædicti viri sexto Idus Septembrias præsentis quintædecimæ indiætionis, exiit rursus Paulus Consul in Bizyen, ad Abbatem Maximum iussionem ferens continentem secundum hanc formam. Iubemus gloriæ tuæ ire Bizyen, & adducere Maximum Monachum cum honore multo atque blanditiæ, tam propter se- nectam & infirmitatem, quàm eo quòd sit à progenitoribus noster, fueritque illis honorabilis. Et ponite hunc in venerabili Monasterio sancti Theodori, quod reiacet iuxta Regium, & venire, & nunciare nobis. & mittemus ad eum ex persona nostra Patricios duos, qui debeant illi declarare quæ nobis placuerint, & nos ex animo amantes, & à nobis amatos. & venire nunciaturi nobis aduentum eius. Igitur cum idem Consul adduxisset eum, & posuisset in iam nominato Monasterio, regressus est nuntiare. Et in

crastinum veniunt ad eum Epiphanius & Troilus Patricij, cum multo amictu & phantasia: necnō & Theodosius Episcopus. & ascendunt ad eum in catechumenium Ecclesiæ ipsius Monasterij, factaque consueta salutatione sederunt, cogentes & ipsum sedere, & orsus habitum ad eum sermonem Troilus, dixit: Dominus orbis iussit nos venire ad te, & dicere vobis quæ visa sunt diuinitus roborato imperio suo. Sed dic nobis primitus, si facias iussionem Imperatoris, an non. Maximus dixit: Domine, audiam quid iusserit pium eius imperium, & necessariò respondebo. Nam ad id quod ignotum est mihi, qualem responsionem daturus sum? At verò Troilus perseuerabat, asseuerans, non potest esse vt dicamus aliquid, nisi primùm dicas, vtrum facias vel non facias iussionem Imperatoris. Et cùm vidisset eos insistentes per amplius dilationi suæ, & amarius intuentes, ac asperius respondentes cum omnibus qui cum eis erant, & ipsis quoque dignitatibus sæcularibus eleuatis, respondens Abba Maximus ait: Quia non patimini dicere seruo vestro quæ placent domino & Imperatori nostro, ecce

Cum Theodosio Episc. Casarea. 181

dico, audiente Deo, ac sanctis Angelis, & omnibus vobis, quoniam quicquid iusserit mihi super quacumque re cum hoc sæculo destruenda & corrumpenda, promptè faciam. Et confestim surgens Troilus dixit: Orate mihi, ego vadam. Hic enim nihil facit. Et multo vehementique factò tumultu, ac multa turbatione & confusione, dixit eis Theodosius Episcopus: Dicite illi responsa, & cognoscite quid fateatur. Nam sic regredi, nihilque dicere, & nihil audire, rationabile non est. Et tunc Epiphanius Patricius ait: Hoc tibi per nos significat Imperator, dicens, Quoniam totus Occidens, & qui in Oriente subuersiones operantur, ad te spectant, & omnes propter te simultates exagitant, nolentes conuenire nobiscū in causa fidei. Deus compungi te faciat, vt communices nobiscum in typo, qui expositus est à nobis, & exhibimus per nos ipsos ad Chalem, & osculabimur te, & supponemus vobis manum nostram, cumque omni honore ac gloria introducemus vos in magnam Ecclesiam, & cum nobis ipsis sistemus vbi ex more Imperatores stant, & faciemus pariter synaxim, & participabimus

M iij

intemeratorum & viuificorum sacramentorum viuifici corporis & sanguinis Christi, & prædicabimus te denuo patrem nostrum, fietque gaudium non modo amatrici Christi & regie vrbi nostræ, sed & in toto terrarum orbe. Scimus enim certissimè, quòd te communicante sancto huic throno, cuncti vniantur nobis, qui propter te tuumque magisterium, se à communione nostra sciderunt. Et conuersus ad Episcopum Abba Maximus cum lacrymis ait: Domine magne, diem iudicij expectamus omnes. nosti quæ ordinata sunt & diffinita supra sancta Euangelia, & viuificam crucem, atque imaginem Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi, & sanctissimæ quæ illum genuit semper Virginis matris. Et summisso deorsum vultu, Episcopus mitiori voce dicit ad eum: Et quid habeo facere, postquam aliud quid placuit? Et dixit ad eum Maximus Abba: Et quare tetigisti sancta Euangelia, & hi qui tecum erant, cum non sit in vobis eorum quæ dicta sunt exitus? Verè omnis cæli virtus hoc mihi facere minimè persuaderet. Quam enim rationem redderem, vt non dicam Deo, conscientie meæ, quod si

propter humanam gloriam, quæ secundum sui rationem nullam habet saluandi substantiam, fidem abnegarem eius qui fouet eam? Et in sermone isto surgentes omnes furore instabiles redditi, euulsionibus & impulsionibus atque direptionibus debilitauerunt eum, à capite vsque ad vngues sputis certatim mædificantes. Quorum vsquequo lota sunt vestimenta, quibus circumamictus erat, foetor longius exhalabat. Et surgens Episcopus dixit: Non oportebat ita fieri, sed audire ab eo tantummodo responsionem, & ingredi, & nuntiare domino nostro bono. Canonica quippè res alio disponuntur modo. Et cum vix eis Episcopus vt quiescerent persuasisset, rursus sederunt: & denis milibus iniuriis, & maledictionibus inexcogitabilibus dehonstantibus eum, cum furore multo & asperitate, dixit Epiphanius: Dic malorum extreme, vorax ciuium, quasi nos & ciuitatem nostram, sed & Imperatorem hæreticos habeas, hæc persecutus es verba? Verè plus quàm tu Christiani sumus atque orthodoxi, & Dominum nostrum ac Deum confitemur habere & diuinam voluntatem & humanam volun-

tatem, & animam intellectualem; & quia omnis intellectualis natura utique habet ex natura velle ac operari, quoniam vitæ proprium motus est, & intellectus proprium voluntas: & voluntatis eius capacitatem nouimus, non secundum deitatem tantum, sed & secundum humanitatem. Quin & duas ipsius voluntates & operationes non abnegamus. Et respondens Abba Maximus dixit: Si ita creditis, quemadmodum intellectuales naturæ, ac Dei Ecclesia, quomodo me cogitis communicare in typo qui solam eorum habet diuisionem quæ vos profitemini? Et dixit Epiphanius: Ob dispensationem factum est hoc, ne lædantur populi huiuscemodi subtilioribus vocibus. Et respondens Abba Maximus dixit: Econtra omnis homo sanctificatur per districtam fidei confessionem, non autem per diuisionem quæ in typo est posita. Et dixit Troilus: Et in Palatio dixi tibi, quia non interemit, sed taceri iussit, ut pace fruamur omnes. Et respondens Abba Maximus dixit: Silentium verborum interemptio est verborum. Per Prophetam enim dicit Spiritus

Psal. 18.3. sanctus: Non sunt loquela, neque sermones

quorum non audiantur voces eorum. Ergo sermo qui loquutione non prædicatur, nullatenus est. Et dixit Troilus: Habe in corde tuo ut vis, nemo te prohibet. Et dicit Abba Maximus: Sed non circumclusit Deus corde totam salutem, dicens, *Qui non confitetur me coram hominibus, nec ego confitebor eum coram patre meo, qui est in caelis.* Matt. 10. 32. Et facer Apostolus docet, dicens, *Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Rom. 10. 10. Si ergo Deus, ac Dei Prophete, atque Apostoli, iubent confiteri mysterium Sanctorum vocibus, quod est magnum & horrendum, atque totius mundi salutare, non est opus quoquomodo taceri vocem id prædicantem, ut non imminuatur tacentium salus. Et respondens asperiori verbo Epiphanius dixit, Subscripsisti in libello? Et dixit Abba Maximus: Etiam subscripsi. Et quomodo, inquit, ausus es subscribere, & anathematizare confitentes atque credentes sicut intellectuales naturæ, & Ecclesia Catholica? Verè iudicio meo introducimus te in urbem, & sistemus te in foro vinctum, & mimos ac mimas, & prostitutas meretrices, & omnem plebem adducemus, ut vnus

quisque ac vnaquæque & alapis cædat,
& conspuat in faciem tuam. Et ad hæc
respondens Abba Maximus, ait: Sicut
dixistis fiat, si confitentes duas naturales
voluntates & operationes ei qui est
Deus natura in veritate simul & homo,
anathematizauimus. Lege, domine, ge-
storum seriem ac libellum: & si vt dixi-
stis inueneritis, facite quod vultis. Ego
enim, & conserui mei, & quotquot sub-
scripserunt, eos qui secundum Arrium
& Apolinarium vnã voluntatem &
vnã operationem dicunt, anathemati-
zauimus, & non qui confitentur Domi-
num nostrum & Deum in vtrisque ex-
quibus, in quibus, & quæ est natura in-
tellectualem, & ideò secundum vtrã-
que cum voluntate ac operatione nostræ
salutis. Et dicunt: Si cum hoc conferi-
mus, neque manducabimus, neque bi-
bemus. Sed surgamus & prandeamus, &
ingrediamur, atque dicamus quæ audiui-
mus. Ille quippe venundauit se satanæ.
Et cùm surrexissent, pranderunt. Et in-
gressi sunt cum ira, vigilia Exaltationis
pretiosæ ac viuificæ Crucis. Et in crasti-
num diluculo exiuit Theodosius Con-
sul ad prædictum Abbatem Maximum,

& abstulit ab eo quicquid habebat, dicens ei ex persona Imperatoris: Quia noluit honorem, prolongatus est à te, & vade vbi dignum te ipsum fore iudicasti, habens quoque iudicium discipulorum tuorum, tam scilicet eius qui est Mesembria, quàm eius qui est Perberis, qui fuit notarius beatæ memoriæ auæ nostræ. Dixerant autem & Patricij, Troilus videlicet & Epiphanius, quia modis omnibus adducemus etiam ambos discipulos tuos, id est tam eum qui est Mesembria, quàm illum qui est Perberis, & probabimus etiam ipsos, ac videbimus & ipsorum quoque prouentum. Verumtamen vt scias, domine Abba, quoniam si saltem modicam requiem sumpserimus à confusione gentium, coniungi vobis habemus per sanctam Trinitatem, & Papam qui nunc est tollemus, & omnes ibidem loquentes, & reliquos discipulos tuos, & omnes vos conflabimus, vnumquemque in apto sibi loco, vt conflatus est Martinus. Et sumptum eum iamdictus Theodosius Consul militibus tradidit. & duxerunt eum vsque Salambriam. Et manserunt ibidem per duos dies, quousque perrexit ad

castra vnus ex militibus, & dixit cuncto exercitui, quia Monachus qui blasphemat Dei genitricem huc venit. Hoc autem egerunt, vt commouerent exercitum aduersus prædictum Maximum Abbatem, quasi blasphemauerit Dei genitricem. Et post duos dies rediens miles ille, tulit eum in castra, & compunctus diuinitus Prætor, imò loci seruator Prætoris, misit ad eum primores bandorum, Presbyterosque ac Diaconos & reuerendos signorum custodes. Quos cum intuitus esset iam nominatus Abba Maximus aduenisse, surrexit, & misit metanceam: & miserunt & illi vice reciproca, & sederunt, iubentes & ipsi sedere. Et quidam valde senex honorabilis dixit ad eum cum reuerentia: Pater, quoniam scandalizauerunt nos quidam in sanctimoniam tuam, quòd non dicas Dei genitricem Dominam nostram sanctissimam Virginem, adiuro te per sanctam & consubstantialem Trinitatem, quo veritatem dicas nobis, & detergas à corde nostro scandalum hoc, ne lædamur iniuste scandalizati. Et missa metancea surrexit, & extensis in cœlum manibus cum lacrymis dixit: Qui non dicit dominam

nostram superlaudabilem, sanctissimam,
intemeratam, & omni naturæ intelle-
ctuali venerandam, naturalem veraciter
matrem Dei effectam, qui fecit cœlum
& terram, & mare, & omnia quæ in eis
sunt, sit anathema, & catathema à Patre
& Filio, & Spiritu sancto, consubstan-
tiali & supersubstantiali Trinitate, ac
omni super cœlesti virtute, atque à cho-
ro sanctorum Apostolorum, Propheta-
rum, & infinita plebe sanctorum Marty-
rum, omnique spiritu in iustitia con-
summato, nūc & semper & in sæcula sæ-
culorum, amen. Et flentes omnes oraue-
runt ei dicentes: Deus confortet te, pa-
ter, & dignum te faciat absque offensa
hunc perficere cursum. Et his dictis,
congregati sunt multi milites ausculta-
turi multa bona verba quæ moueban-
tur. Et cùm contemplatus esset quidam
domesticorum Prætoris, quòd multus
coaceruaretur & ædificaretur exercitus,
ac reprehenderet quæ fiebant, quid su-
spicatus Deus scit, præcepit eum rari &
emitti extra castra duobus milibus, do-
nec collectionem fecissent, & venissent
qui deberent ducere illum Perberis. Ve-
rùm Clerici diuina moti dilectione pe-

ditēs duobus illis miliaris abierūt, & vēnerunt, & salutauerunt eum, & orauerunt illi, & manibus suis gestantes imposuerunt eum supra iumentum, & reuersi sunt cum pace ad loca sua, & ipse adductus est Perberis in custodiam, qua continuis vexationibus tenebatur. Et hoc quoque sciendum, quia in Regio prætendebat Troilus ad Abbatem Maximum dicens, quòd Consiliarius IOANNES scripserit sibi de accidentibus quibusdam, quæ sibi consulerent, ac placerent: licet hoc fieri interim discipulorum tuorum inordinatio prohibuerit. Æstimo autem quòd non scripserit iam dictus Consiliarius Ioannes ad Troilum, sed ad Mennam Monachum, & ille deinceps id dixerit Palatinis.

GLORIA tibi, vnigenite Deus, Verbum Patris, & vne consubstantialis Trinitatis, qui eos qui propter te cum te peluntur & patiuntur, verbo & opere confortas, & sapientes facis in Spiritu sancto. Eos verò qui tui, & reuera propriè semper Virginis matris tuæ inimici, & veritatis calumniatores sunt, semper confundis. Gloria tibi, Trinitas sancta, increata, sempiterna, sine initio, infinita,

Cum Theodosio Episc. Caesarea. 191
inconuertibilis, & supersubstantialis, ac
impartibilis, Deus noster. Gloria tibi,
gloria tibi, gloria tibi, eadem & sola bea-
ta Trinitas, spes & salus vniuersorum qui
in orthodoxa fide adorant te, & seruiunt
tibi in veritate vsque in finem. Sola inte-
merata & sanctissima, propriè naturâ sine
mendacio ac veraciter Dei mater, & post
partum iterum verè virgo casta, iuua.

ANASTASII PRESBYTERI
 ET APOCRISIARII ROMÆ
 Epistola ad Theodosium
 Presbyterum Gan-
 grensem.

XEMPLAR propriæ scri-
 ptionis Epistolæ sancti
 Patris nostri ac doctoris
 ANASTASII Presbyteri
 & Apocrisiarij magni
 nominis senioris Romæ,
 noui scilicet Confessoris, vel quod magis
 fatendum est, multum certatoris & Mar-
 tyris veritatis, scriptæ vnâ cum subiacen-
 tibus testimoniis sacris, & syllogismis,
 quæ abscisa est eius sancta dextra manu,
 admirabili prorsus ingenio, immò diui-
 na virtute & gratiâ, postquàm passus est
 ipse & patres qui cum eo fuerunt in mi-
 sero Byzantio, propter verbum tantum-
 modo veritatis, & quòd nolissent, vel
 etiam, vt veriùs dicatur, non potuissent
 eis com-

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 193
eis communicare in tam publica ipso-
rum perfidia, & manifesta impietate, se-
cundum sanctum & magnum in Theo-
logia Gregorium, qui in sermone suo,
quē in se fecit, & aduersus Arrianos affa-
tur, Quasdam dimisimus bestias sancto-
rum corporibus, quōd quidam inhumana-
ritatem publicauerint, vnum accusantes
tantum, ne impietati cederent, nec com-
munionē polluerentur: quam vt vene-
num serpentis fugientes, non corpus læ-
dentem, sed profunda quæque animæ
offuscantem. Missa præterea est à tertio
exilio, id est Lazico, ad Theodosium
Presbyterum Gangrensem, & Mona-
chum in sancta Christi nostri ciuitate
constitutum. SUPERSCRIPTIO.

DOMINO MEO PER OMNIA SANCTIS-
SIMO DEO HONORABILI PATRI SPI-
RITALI AC MAGISTRO THEODOSIO
PRESBYTERO, ANASTASIVS EXIGVVS
MISERICORDIA DEI PRESBYTER ET
MONACHVS SERVVS SERVORVM DEI.

MEMORIAM iustorum cum lau-
dibus diuinitus inspiratum no-
bis facere iubet Prouerbiū.
Ego igitur exiguus memo-

N

194 *Anastasijs Apocrisiarij Epistola*
riam iustorum illorum, & præcipuè Ma-
ximi reuera megisti, (hoc enim Maxi-
mus nomen insinuat) sermone meo in
præsentiarum facere volens, & dignè il-
lius virtutem atque scientiam, sicut &
pro Christo Deo gestum martirium
eius laudare minimè valens, hoc solùm
significare per hanc Epistolam Deo ho-
norabilibus vobis consideravi, quod &
ipsi maximè nosse, prout didici, desidera-
stis, id est, quando beati illi in Domino
dormierint. Notum igitur facio vobis,
pluribus ex his quæ hîc nobis illata sunt
malis, silentio, ob multitudinem eorum,
& sermonis fastidium, necnon & tempus
incongruum, traditis: quod cùm venis-
semus ad amicorum Christi regionem
Lazorum sexto Idus Iunias quintæ in-
dictionis, statim separauerunt nos ab in-
uicem præceptione illius, qui tunc præ-
esse his qui illic erant forte meruerat, di-
ripientes omnia vsque ad vnâ acum &
filum, quæcumque ad necessarias utili-
tates tam ex vobis quàm ex alijs Christi
amicis adquisieramus. & sacratissimum
quidem illum virum, dominum aio Ma-
ximum Abbatem, neque in subiugali,
neque in vehiculo sedere valentem, pro

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 195
eo quòd in infirmitate positus esset, cùm
plectentes virgulas ex eis quasi lectulum
texuissent, bajulantes detulerunt, & in-
cluserunt in castro Schemari vocitato,
iuxta gentem eorum qui dicuntur Ala-
ni. dominum verò Anastasium Abba-
tem, & me peccatorem super equos, im-
positos duxerunt; & incluserunt, illum
quidem in castro Scotori dicto Apfilix,
quæ est prope Abasgiam, me autem in
altero castro, cuius nomen Buculus erat,
regionis quæ Mesimiana vocabatur, in
iam dictorum confinibus Alanorum.
quod videlicet castrum iidem Alani ca-
ptum nunc retinere noscuntur. Dein
post paucos dies, sumptis tam me quàm
beato Anastasio à prædictis castris, illum
quidem miserunt ad castrum nuncupo-
tum Suanias, cùm iam semiuiuus esset,
tam ex multitudine tormentorum ac
verberum, quæ in Byzantio sustinuimus,
quàm ex necessitatibus atque angustiis,
quæ hîc sunt nobis illata. Vnde & in me-
dio viæ, vt quidam aiunt; vt autem alij
asserunt, mox retrusus est in castro Sua-
niæ, ad quod destinatus fuerat, obiit. Ar-
gumentor igitur, quòd circa vndecimo
vel nono Kalendas Augustas dormierit

N ij

196 *Anastasio Apocrisarij Epistola*
in Domino. Quintodecimo namque
Kalendarum Augustarum deducti iu-
mus vtrique, per iussionem tunc Princi-
pis, in id quod dicebatur Mucurisin, pre-
sentandi in medio amici Christi exerci-
tus, cum ille iam ut prætulimus, semiui-
uus existeret. & ex tunc eum ultra non
vidi. Continuo quippe destinauerunt
ipsum quidem, ut dictum est, in castrum
Suanæ, me autem in castrum quod di-
citur Thacyria iuxta Hiberiam. Hinc
igitur conicio, quod circa vndecimo Ka-
lendas, vel nono Kalendas Augustas
quintæ indictionis in Domino, sicut di-
ctum est, obdormierit. Porro, Christi
Dei martyr, dominus videlicet Abba Ma-
ximus, cum esset custodiæ mancipatus in
castro superius memorato, diuina sibi fa-
cta visione, aduocauit quosdam ex his
qui erant in castro, & dixit ad eos. Ter-
tiodecimo die Augusti mensis huius in-
stantis quintædecimæ indictionis, feria
septima assumet me Dominus. quod &
factum est. Igitur tertiodecimo die præ-
dicti Augusti mensis præteritæ quintæ
indictionis secundum diuinum eius va-
ticipium, feria septima, præsentibus de-
relictis, perrexit ad Dominum. Porro, &

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 197

aliud miraculum, quod diuinitus in sancto eius monumento efficitur, quodque usque in præsens, qui castrum illud, & eius circà regionem inhabitant, intuentur & prædicant, & ad quosdam etiam Principum atque magnatum peruenit, dignum est & vobis quoque sanctissimis, & per vos omnibus qui ibidem sunt sancti, per literas fieri manifestum, in gloriam & laudem Dei, qui facit mirabilia in sanctis suis, & glorificat memoriam eorum qui se orthodoxè ac sincerè glorificant. Id est, tres lampades luciferæ per singulas noctes sanctum sancti illius Martyris Maximi monumentum illustrant. Hæc de memorabili hoc viro, beatoque Anastasio Deo honorabilibus vobis, & per vos omni sanctæ Dei, quæ illic in recta fide degit, Ecclesiæ breuiter annotavi: quatinus & vos his cognitis glorificetis Deum, qui est mirabilis in sanctis suis. Interea & quæ mihi peccatori & exiguo post hæc contigerunt, & in quibus sum, pari modo perpaucis manifestabo. Cùm enim fecissem duos menses in castro prædictæ Thacyriæ in infirmitate rejacens, & pauillum quid requiem fuissem adeptus, rursus misit

N iiij

198 *Anastasio Apocrisiario Epistola*
me tunc Princeps ad partes Apfilix &
Misimianæ, custodiæ mancipandum in
castro Phustas. & vt absolutè dicam, se-
ptem mensibus duxit & circumduxit me
per omnes prædictas regiones nudum &
discalciatum, & peditem, & frigore ac fa-
me & siti depressum, volens profectò &
me quoque ab hac detergere vita. Sed
nescio quid super me humili præuidens
Deus, qui omnia salubri prouidentia sua
producit, vsque nunc conseruauit me in
hac multarum tribulationum & miserix
vita. Post aliquot itaque dies pellitur il-
lic prædictus Princeps. Deindèque
succedens alius visus est compati. Inter
quæ duxit me iuxta domum suam rece-
ptum à iam memorato castro Phusten-
sium. Et post annum ex diabolica opera-
tione motus, destinat me ad prædictum
castrum. Sed Deus, qui remetitur his,
qui aliis remetiuntur. eadem die qua me
pepulis, pulsus est hinc, & efficitur profu-
gus in Christi amatorum regione Abaf-
gorum. Et consilio accepto à Christi ami-
cis qui illic erant Principibus, magis
compatiendi, quàm me minimum perse-
quendi, & orationem à me potius quàm
gemitum percipiendi, (ipsi quippe amici

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 199
Christi principes Abasgiæ compatiuntur
humili mihi, quanquam nescierint me)
repromisit quidem illis, quòd si exiret
indè, & restitueretur in Principatu, om-
nia quæ forent ad solatium & refrige-
rium meum perficeret. Dein post paucos
dies, nescio vnde adiutus, egreditur qui-
dem iterum, & recipit Principatum: nil
tamen eorum quæ pollicitus est Deo, &
crebrò dictis Dei amicis Principibus, in-
opus perduxit. Econtrario autem mani-
bus nequam deductus virorum, repro-
missionum quidem oblitus est: tolli au-
tem me à castro Phustensium, & matu-
riùs in Schemareos castrum mittri præ-
cepit. Factum interea est, cùm ducerent
me in iam nominatum castrum, vt ille
iterum pelleretur & esset profugus vbi
& primùm fuerat. Excitauit autem Deus
spiritum suum in viro boni æmulatore,
qui Dei habeat in se timorem pariter &
amorem, & verè pheronymè vigilantem
secundum Deum possideat mentem, qui
cum Deo nunc præest regioni, & Deum
imitante condescensione seu compas-
sione motus, reduxit me à via crebrò di-
cti Schemareos castri, & constituit me
quasi quinque signis longiùs à diuinitus

N iij

200 *Anastasijs Apocrisiarij Epistola*
custodienda domo sua, in loco Monachos veraciter condecete, præbēs necessarias largissimè corporis vtilitates. Pro quibus omnibus Christus verus Deus, per intercessionem, quæ illum secundum carnem genuit, Dei genitricis sempæque virginis Mariæ, ac omnium Sanctorum, protegat eum vnâ cum amandis filiis suis, atque honorabili horum ac profusus laudabili matre, ab omni caterua malignantium, & à multitudine operantium iniquitatem, donans illis bonorum refectioem, vt semper omnem sufficientiam habentes, abundant in omne opus bonum, & statione faciat eos, quæ à dextris futura est, dignos, atque diuinam illam & mitem vocem expertos, quæ di-

Matt. 25. cet: Venite benedicti patris mei, hereditate percipite preparatum vobis regnum ab origine mundi, quia hospes fui, & collegistis me. & cetera, amen. Obsecro autem sanctissimos vos eadem pro ipsis postulare in sanctis orationibus vestris, & maxime cum in sanctis & colendis oraueritis. Digni quippe sunt, quibus hæc præsteris, Filij enim germani existunt sanctæ Christi Dei nostri Anastaseos. Denique Stephanum qui in sanctis est, filium videlicet

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 201

cet beati Ioannis Presbyteri, qui Cimi-
liarcha sanctissimæ illius Ecclesiæ fuit,
venientem in hanc regionem, vt asse-
ruit, ad requisitionem humilitatis meæ,
ipsi cum omni studio & gaudio suscepe-
runt, & honorauerunt, & omnem subue-
ctionem ad requisitionem mei tribue-
runt, tanquam homini profectò sanctæ
Christi Dei nostri Anastaseos. Vnde &
subsidium eorum habens, inuenit me
sanctus ille Stephanus, cui faciat Domi-
nus Deus misericordiã in illa die iustus
iudex, sed & his qui miserunt eum, quo-
niam reuera opus Euangelistæ fecit. Si-
cut enim equus spiritualis ascensorem
habens, ipsum scilicet Deum, iuxta Scri-
pturam, quæ ait: *Ascendens super equos tuos, Abac. 3. 8.*
& equitatus tuus sanitas, totam Lazicam,
& Apfiliam, & Abasgiam discurrens, sine
timore tam quæ veritatis, quàm quæ
subintroduce nouitatis erant, annuntia-
uit, ac multorum vtilitatis atque salutis,
& meæ ipsius quietis & consolationis
causa viri est facta præsentia. & nequam
nomen, quod veri apostatæ veritatis no-
bis imposuerunt, & tunc dissipatum est,
& euidens multis veritas facta est. His
itaque bonis hîc proprio aduentu corre-

202 *Anastasijs Apocrisiarij Epistola*
etis, nobilis ille vir Kalendis Ianuariis
octauæ indictionis, quæ modò præterit,
apud Christi amicum Abasgiæ Principem
dormiuit in Domino. Cui omnes,
qui hunc nouerunt, vt sancto, requiem
exoptarūt. Quapropter oportebat quos-
dam ex uestratibus Dei amatoribus, &
secundum scientiam zelum Dei habentibus,
huc venire, & quæ veritatis & pro
veritate sunt testificari, vt & orthodoxia
magis conualesceret, & introducta nouitas
per amplius argueretur. Sed & ego
humilis consolatione ac refectione potirer,
& venientes bonam à Christo Deo,
pro quo etiam causa est, mercedem perciperent.
& maximè cùm vsque ad Hiberiam
illinc vt didici veniant, cuius rei gratiâ
& huc minimè veniunt. Obsecro igitur
sanctissimos vos, si possibile fuerit,
transmitti mihi per quemquam fidelem
virum, ex his qui ad Hiberiam veniunt,
codicem eorum quæ canonicè gesta sunt
à sancta & Apostolica Synodo, quæ per
sacram præceptionem sancti Martyris &
Apostolici ac summi Papæ Martini,
in seniore Roma est celebrata. quatinus
multo magis sacra sanctorum Patrum
dogmata, & quæ olim & nunc

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 203
exortæ sunt hæreticorum abominatio-
nes euidentiores hîc positis efficiantur.
Hoc enim tantummodo etiam inuiti &
nolentes faciunt bonum, qui Deum &
nos iniustè persequuntur; quia in diuer-
sa loca & regiones nos exulantes agunt,
vt & sanctorum patrum orthodoxia,
quam & nos prædicamus, per amplius
manifestetur, & propria cacodoxia in
omni loco & regione publicetur & ar-
guatur, secundum illum sancti Dionysij
Athenarum Episcopi & Martyris verita-
tis affatum, quod ait: Nouit Deus ma-
lum vel bonum, id est, vt bonum; & apud
eum causæ malorum virtutes sunt bene-
facientes. Bonum enim veraciter est, pa-
ternam quidem orthodoxiam, vt dixi,
manifestare & confirmare, hæreticam
verò cacodoxiam publicare ac redar-
guere, quanquam per exilia id, & alias
tribulationes gignatur. Sic enim ab ini-
tio verbum quidem dilatatum est verita-
tis; porrò impietatis minoratum dispa-
ruit, persecutionē & exilia, seu alia dira
patientibus tam sanctis Prophetis, quàm
Apostolis, ceterisque magistris. Ergo si,
vt flagitauit, à Deo compuncti sacrum
Codicem miseritis, siquidem voluerint

204 *Anastasio Apocrisarij Epistola*
qui hunc portaturi sunt huc venire, ad
famosissimum & Deo custodiendum Pa-
tricium, & cum Deo magistrum Grego-
rium sponte occurrant, suscipientes ad
eum palam Epistolam à laudabili Patri-
tio & Prætoꝛe Hiberiæ. At verò, si fortas-
sis huc vsque venire noluerint, tribuant
eum prædicto laudabili Prætoꝛi Hibe-
riæ, qui debeat illum mittere prælato do-
mino nostro & amplissimo Patricio &
cum Deo magistro Gregorio. Quatinus
hoc facientes, percipiatis qui ex ipso pro-
fecerint bonam à Christo Deo nostro
mercedem. Præterea misi ad præsens
cum hac Epistola mea Deo honorabili-
bus vobis, & per vos sanctissimæ ac or-
thodoxæ quæ illic est Ecclesiæ, rotulam
habentem testimonia ex dictis sancti
Hippolyti Episcopi portus Romani, ac
martyris Christi Dei nostri. quo & per
ea nosse habeatis, quàm concorditer
cum aliis omnibus sanctis Patribus, &
arduè duas Saluatoris nostri IESV CHRI-
STI prædicet naturas, & operationes; re-
fellat autem eos, qui vnã operationem
& naturam vnã diuinitatis & humani-
tatis eius dogmatizant: vt potè conuerti-
bilitatem simul & commixtionem, con-

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 205
fusionemque ac diuisionem vtriusque
ipsius naturæ annuntiantes. Quærite sa-
nè diligenter huiuscemodi sacrum Pa-
tris illius librum, secundum superscri-
ptionem, quæ testimoniis præminet. Si
enim inueneritis eum, multa & necessa-
ria poteritis ex ipso legere testimonia su-
per eisdem Saluatoris nostri naturis &
operationibus. Hunc quippe librum
Byzantij nobis, antequâ passi fuisset,
delatum, cum hunc totum vellemus
transcribere, subito iuxta consuetudi-
nem suam insistentes aduersarij latro-
num more rapuerunt, & non valuimus
ex ipso plus quàm hæc octo testimonia
tollere. Quod verò me in medio eorum
quæ dicta sunt latuit, dicere non pigrita-
bor. Hoc planè est. quia cum euangeli-
zatus fuisset à sanctæ memoriæ domno
Stephano de vnitæte atque concordia,
quæ ibidem omnium per orthodoxam
confessionem ad inuicem & ad Deum
effecta est, spirituali ac si coram Deo di-
co lætitia sum repletus, & gratificos
hymnos pro tali ac rãto bono misericor-
di Deo licet peccator retuli, & referens
non cessabo, petens hanc vsque in finem
immobilem conseruari, ad benignissimæ

206 *Anastasijs Apocrisiarũ Epistola*
misericordiæ suæ gloriam, & salutem
nostram. Vósque Deo honorabiles, &
omnes qui vobiscum sunt sanctos, ac per
vos totam sanctam, quæ illic est, Dei Ca-
tholicam & Apostolicam saluto Eccle-
siam: postulans mei peccatoris scilicet &
vincti memoriam fieri in sanctis ad
Deum directis orationibus vestris, in
sanctis atque colendis locis: ac pretiosis
mihique desiderandis syllabis vestris ful-
ciendo, ac me minimum consolando, at-
que orando, ut dignus efficiar visione
vultus vestri, quamuis sit temerarium di-
ctu, priusquam & ipse hanc miseram &
multarum tribulationum vitam exce-
dam. SCHOLION. Obiit autem & ipse
sanctus Pater noster & martyr Anasta-
sius, qui hanc scripsit Epistolam, die Do-
minico, hora tertia, quinto Idus Octo-
briæ, cum in sancta Collecta diceret,
Sancta sanctis, indictione decima.

PROLOGVS SVBIACENTIVM SACRO-
RVM TESTIMONIORVM.

TESTIMONIA sacra, & diuinitus in-
spirata, per quæ liquidius discimus, duas

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 207

per vnitionem inconfusam & indiuisam
sicut naturas, ita etiam & duas volunta-
tes, ac duas operationes, aptas & con-
gruentes naturis, id est diuinam & hu-
nam, non inceptam & inceptam, vt Dei
simul & hominis vnus & eiusdem Do-
mini nostri Iesu Christi, corde credere
ad iustitiam, ore confiteri ad salutem.
Non autem, sicut nothi, qui notha nunc
Ecclesias docentes & perturbantes,
vnam & nec vnam, nec duas, & iterum
vnam & duas voluntates & operationes
in eodem dogmatizant. Hoc enim su-
per instabilitatem & absurditatem sen-
sus eorum, qui huiusmodi dogmata ex-
ponunt, impium omninò & alienum im-
maculatæ fidei nostræ Christianorum
consistit. Eos enim, qui vnam volunta-
tem & operationem, vel etiam naturam
vnam Deitatis & humanitatis eius do-
gmatizant, inclyti institutores nostri &
præceptores repellunt & detestantur.
Hæreticorum quippe est huiuscemodi
dogma, qui in cōfusione, & phantasia, &
diuisione oberrant. Ergo & hi, qui nunc
vnam tantum duarum Saluatoris nostri
Christi naturarum voluntatem, & ope-
rationem dogmatizant, nōne cum illis,

208 *Anastasio Apocriuarij Epistola*
& secundum illos, supersubstantialis
Theologiæ, ac in carne factæ dispensa-
tionis subuertunt & diffitentur myste-
rium? quaternitatem quidem persona-
rum Trinitatem astruentes, ipsum verò
vnum eiusdem, id est Dominum no-
strum Iesum Christum verum Deum,
iuxta quod secundum nos factus est ho-
mo, inanimalem simul & irrationalem,
atque sine intellectu subscribentes, &
coniecturam, & phantasiam, confusio-
nèmq; ac diuisionem vtriùsq; natu-
ræ ipsius introducentes. Hi verò, qui nec
voluntatem aut operationem in eo con-
fiteri volunt, ineffentialem & inexisten-
tialem secundum vtràmque naturam
eius denunciant; & iam dictis hæreticis
magis impios ipsi seipfos esse per pro-
pria dogmata monstrant. Porrò, hi
qui vnam & duas voluntates & opera-
tiones in incarnata eius dispensatione
supra nouam fabulam & figmentum hu-
iusmodi dogmatis dogmatizant, non so-
lùm orthodoxæ ac paternæ confessioni
hæreticam opinionem, veluti aquam vi-
no, secundum illud quod dicitur, mis-
centes simul prædicare volunt: sed &
tres voluntates, & tres operationes, &
totidem

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 209

totidem ex necessitate etiam naturas,
id est essentias, habentem cum inducunt,
cum nec naturam esse sine operatione,
nec rursus operationem sine natura pos-
sibile sit. Habent enim se prædicta te-
stimonia quemadmodum subinfertur.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ

ἐπισκόπου Πόρτου, ἡγρω τῆ λιμνῆος
Ρώμης, καὶ μάρτυρος τῆς ἀληθείας, ἐκ
τῆ καὶ Βήρωνος καὶ Ηλικος τῆς ἀρετικῆς,
κατὰ θεολογίας καὶ ἁρκαώσεως καὶ σοιχείου
λόγου, ὃ ἡ ἀρχὴ, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,
κύριος σαβασθ ἀσιγήτων Φωνῆ βοῶντων
τὰ Σεραφίμ τὸν Θεὸν δοξάζουσι.

ΑΓΡΕΙΡΟΔΥΝΑΜΩ ὃ θελήσει τῆ
θεοῦ καὶ γέρονε πάντα, καὶ σώζεται τὰ
ἀνόμηνα, καὶ τοῖς ἐαυτῶν ὀκνητῶς ἐκαστα
σωτηροῦντα λόγοις, αὐτὰ τὰ καὶ φύσιν ἀ-
πειροδυνάμου θεῶ, καὶ ποιητῆ τῶ ὅλων· τῆς
θείας αὐτῆ θελήσεως, ἥ τὰ πάντα πεποίηκε

○

210 Anastasij Apocrisiarij Epistola

τε καὶ κινή, τοῖς ἑαυτῶν ἕκαστα Φιρικοῖς διε-
 ξαζόμενα νόμοις, ἀκινήτου σιωδρα μὲν ὄσης.
 ὅ γὰρ ἀπειρον καὶ ὁσδέναι ἔσπιν, ἢ λόγος,
 ἐπιδέχεται κίνησιν, ὅτι ἔστι ὅποι καὶ παρὶ ὅ
 κινήθῃσεται. Ἐσπὴ γὰρ τῆ καὶ φύσιν ἀπειρου,
 κινεῖσθαι μὴ πεφυκότος, ἢ κίνησις. διὸ καὶ
 κατ' ἡμᾶς ἀληθῶς γνόμενος ἀνδρῶπος χω-
 ρεῖς ἀμύρτας ὁ τῆ θεοῦ λόγος, ἐνεργήσας τε
 καὶ παθῶν ἀνδρῶπίνως ὅσα τῆς φύσεώς ἐστὶν
 ἀναμύρτητα, καὶ Φιρικῆς Ἐρκὸς παρὶγραφήσ
 διαζόμενος δι' ἡμᾶς, ἔσπην ἔχ' ἵα ἐμεινεν,
 μηδὲ ἐνὶ πρυτελῶσ ὁ ταυτὸν ἐστὶ τὰ παρὶ
 γνόμενος ταυτὸν τῆ Ἐρκὶ ἀφ' τὴν κένωσιν.
 ἀλλ' ὡσπερ ἵω δίχα Ἐρκὸς, πάσις ἔξω πε-
 ριγραφήσ μεμύρηκε· καὶ ἀφ' Ἐρκὸς θεϊκῶσ
 ἐνεργήσας ἀπὸρ θεότητός ἐστὶν. ἀμφοτέρωσ
 δεικνύσ ἑαυτὸν, δι' ὧν ἀμφοτέρωσ, θεϊκῶσ δή-
 φημι καὶ ἀνδρῶπίνως, ἐνήργησε, καὶ αὐ-
 τὴν τὴν ὄντως ἀληθῆ καὶ Φιρικὴν ὕπερξεν.
 θεοῦ ἀπειρον ὁμοῦ καὶ παρὶγραπὸν ἀνδρῶ-
 πον ὄντα τε καὶ νομῶνον, τὴν ὄσιαν ἕκαστέσ
 τελείωσ τελείαν ἔχοντα, μὲν τῆσ αὐτῆσ ἐνεργ-

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 211
γείας, ἢ γινω φροικῆς ιδιότητος· δεῶν μὲν
σαν αἰεὶ καὶ φύσιν διχα Ἑσπῆς πλὴν αὐτῆ ἴσμεν
Διφθορεάν· ἀλλ' ἔχ' ὡς τινές φασι καὶ σύγ-
κεισιν. ἵνα μὴ τὸν αὐτὸν ἑαυτῶν καὶ τὸ αὐτῶν
πρὸ ὀδεῖ, μείζονα καὶ μείονα λέγωμεν. ὁμο-
φυῶν γὰρ, ἔχ' ἑτέρωφυῶν, αἱ συγκρίσεις· θεῶν
δὲ ποιητῆ τῶν ὅλων ποιητὸν, ἀπειρα περα-
τὸν, καὶ ἀπειρία πέρας, κατ' ὁσένα συκρί-
νετα λόγον, αἰεὶ καὶ πρῶτα φροικῶς, ἀλλ' ἔ-
σικκειτῆκῶς, ἀλλήλων Διφθέροντα· καὶ
ἄρρητός τις καὶ ἄρρηκτος εἰς μίαν ἰσότησιν
ἀμφοτέρων γέγονεν ἔνωσις, πᾶσιν πρῶτος
ἀννητῆ πρῶτελῶς Διφθόρουσα γῶσιν. τὸ
γὰρ θεῖον, ὡς ἡμεῖς ἑσπῆσεῶς ἔστι, καὶ μὲν
ἑσπῆσιν, καὶ φύσιν ἀπειρον, ἀρχῆν, ἀπα-
ρῆς, ἀσύγκριτον, ἀαλλοιώτην, ἀπρεπτον, αὐ-
παθενές, καὶ τὸ πρῶν εἰπεῖν ὑφρατῶς ἑσπῆσιν
μόνον ἀπειραθενές ἀγαθόν.

SANCTI HIPPOLYTI
EPISCOPI PORTVS ROMANI
& Martyris Veritatis,

EX SERMONE QUI EST
per elementum de Theologia & In-
carnatione contra Beronem & He-
liconem Hæreticos,

CVIVS INITIVM EST,

ΑΓΙΟC, ΑΓΙΟC, ΑΓΙΟC,
Dominus Sabaoth incessanti voce
clamantes Seraphim Deum
glorificant.

IMMENSÆ quippe virtutis volunta-
te Dei & facta sunt omnia, & sal-
uantur quæ facta sunt, secundum suas
ipsius oportune singula conservata ra-
tiones, ei qui est secundum naturam
immensæ virtutis Deus & factor vni-
versorum, diuina voluntate, quæ omnia
fecit, ac mouet, suis vnaquæque natura-
libus producta legibus, immobili perma-

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 217
nente. Quod enim immensum est, nulla
ratione vel modo recipit motum, non
habens quò & circa quod moueatur.
Vertibilitas enim eius, qui est inexpers
motionis, motus est. Propter quod se-
cundum nos veraciter factum homo
absque peccato Dei Verbum, operatum-
que ac patiens humanitus quæcumque
naturæ sunt sine peccato, & naturalis
carnis circumscriptionem propter nos
sustinens, nullam omninò propter exina-
nitionem vicissitudinem pertulit. Cui
id ipsum est patri factum, id ipsum carni.
Sed sicut erat sine carne omni etiam ex-
cepta circumscriptione permansit, & per
carnem deificè operans quæ Deitatis
sunt, utrâque ostendens se per quæ du-
pliciter, diuinè scilicet & humanè, ope-
ratum est secundum eandem, quæ vera-
citer vera est, & naturalis substantia.
Deum immensum simul & circumscri-
ptum hominem existentem, & intelle-
ctum vtriusque perfectè perfectionem
habentem, cum eadem operatione, id est
naturali proprietate, ex quibus manen-
tem semper secundum naturam sine
conuertibilitate earum differentiam sci-
mus. Sed non sicut quidam aiunt, secun-

214 *Anastasio Apocrisiario Epistola*
dum comparationem, ne eundem sibi
secundum ipsum præter quod oportet
maiolem ac minorem dicamus. Conna-
turalium quippe, & non eorum quæ al-
terius sunt naturæ, comparationes exi-
stunt. Deo enim factori omnium factorum,
infinitorumque finitium, & infinitati
finis secundum nullam comparatur ra-
tionem, cum semper & per omnia natu-
raliter ab invicem, sed non comparatiue
differant. Quanquam ineffabilis quæ-
dam & indurpibilis in vnam substi-
tentiam vtriusque facta sit vnitas, om-
nem penitus omnis facti scientiam fu-
gens. Diuinitas enim, vt erat ante incar-
nationem, est & post incarnationem, se-
cundum naturam infinita, incompre-
hensibilis, impassibilis, incomparabilis,
inconuertibilis, per se potens, & vt to-
rum dicamus, subsistens substantialis, so-
la infinitæ virtutis bonum.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
 αὐτῷ λόγου. β'.

ΓΕΓΟΝΕΝ οὖν ἀληθῶς, καὶ τῷ
 γραφᾶς, μὴ τραπείς ὁ τῶν ὅλων θεός,
 ἀδελφός ἀαμάρτητος · ὡς οἶδεν αὐτός
 μόνος ὑπαρχὸν τεχίτης φυσικός τῶν
 ὑπὲρ ἐννοιᾶν · κατ' αὐτὴν ἀμα πλὴν σω-
 τήριον ἄρῳσιν, τῆς ἰδίας θεότητος ἐνποιή-
 σας τῆ ἄρκι πλὴν ἐνέργειαν, ἔπειρα-
 φομῶν αὐτῆ ἄρῳ πλὴν κένωσιν · ἔδ' ἔ-
 σπερ τῆς αὐτῆ θεότητος, ἔτω καὶ αὐτῆς φυ-
 σικῶς ἐκφυομῶν · ἀλλ' ἐν οἷς αὐ ἄρ-
 κωτὴς θεικῶς ἐνήργησε δι' αὐτῆς ἐκφαινο-
 μῶν, ἔγ' ἄρ' ἔγενε φύσι θεότης, μεταβλη-
 θεῖσα πλὴν φύσιν, ἢ ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' τῆ φύσι
 θεότητος ἄρ' · ἀλλ' ὅσπερ ἴω, καὶ θεότητι συμ-
 φεῖσα μεμῶνκε πλὴν φύσιν καὶ πλὴν ἐνέρ-
 γειαν · κατῶς εἶπεν ὁ σωτῆρ · ὅ μὴ πνῶμα
 πρῶθυμον, ἢ δὲ ἄρ' ἀσθενῆς. κατ' ἴω ἐνερ-
 γήσας τε καὶ παθῶν ἄρ' ἴω ἀαμάρτητου ἄρ-

Ο iiiij

216 Anastasij Apocrisiarij Epistola
κός, ἢ ὑπὸ ἡμῶν ὀπιζώσατο κένωσιν θεότη-
τος, θαύμασι καὶ ἄρκος παθῆμασι φεικῶς βέ-
βαια μύθω. Διὰ γὰρ τὸ γέροντι ἀνθρώ-
πος ὁ τῶ ὄλων θεός, ἵνα ἄρκι μὲν παθῆται
πάχων, ἀπὸν ἡμῶν ὅ τὰ θανάτω πω-
θέν λυτρώσεται γῆρος· ἀπαθῆ δὲ θεότητι διὰ
ἄρκος θαυματουργῶν, πρὸς τὴν ἀκήρατον
αὐτῆ καὶ μακαρίας ἐπιμαχάγη ζωῆς. καὶ
πᾶσι κατ' ἕρανδς ἀγαθὰ γάρματα τῶ νοερῶν ἰσίων
σωμῶσι πρὸς ἀπρεψία τῶ μυστηρίῳ τῶ αὐτῶ
σωματώσεως, ἧς ἔργον ἢ τῶ ὄλων ἔστιν εἰς
αὐτὸν ἀνακεφαλαίωσις. μεμνήκεν οὖν καὶ
ἄρκωσις κατ' τὴν φύσιν θεός ὑπὸ πειρος, τὴν
ἑαυτῶν συγενῆ καὶ κατὰλληλον ἔχον ἐνέρ-
γειαν· τῆς μὲν θεότητος ὁ σιωδῶς ἐκφου-
ραμύθω. Διὰ δὲ τῆς αὐτῆ πνευματίας ἄρκος ἐ-
ποῖς θαύμασιν οἰκονομικῶς ἐκφραμομύθω.
ἵνα πιστευθῆ θεός εἶ), δι' ἀθενοῖς φύσιν
ἄρκος ἀποουργῶν τὴν τῶ πρῶτος σωτηρίας.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE. II.

FACTVS ergo veraciter secundum scripturas, non conuersus vniuersorum Deus homo sine peccato, vt nouit ipse solus, cum sit artifex naturalis eorum quæ sunt supra sensum, in ipsa simul salutari incarnatione deitatis suæ coaptans carni operationem, non circumscriptam ea propter euacuationem, nec sicut ex deitate sua, ita & ex ipsa naturaliter cognitam, sed in quibuscumque incarnatus deificè operatus est per ipsam declaratam. Non enim caro facta est per naturam deitas translata natura, facta videlicet secundum naturam deitatis caro, sed quod erat etiam deitati coaptata mansit, id est caro infirma, & passibilis natura & operatione, quemadmodum Saluator ait.

Spiritus quidem promptus, caro autem infirma: Matt. 26.

In qua operatus & passus quæ erant carnis absque peccato exinanitionem pro nobis indicauit diuinitatis, miraculis, & carnis passionibus naturaliter roborata

218 *Anastasij Apocrisiarij Epistola*
tam. Propter hoc enim factus est homo
vniuersorum Deus, vt carne quidem
passibili patiens, totum nostrum morti
venditum redimeret genus: impassibili
verò deitate per carnem mirabiliter
operans, ad immortalem illud & bea-
tam reduceret vitam, de qua ceciderat
diabolo parens. Atque sanctos intelle-
ctualium substantiarum cæli ordines ad
inconuertibilitatem mysterio suæ stabi-
liret incorporationis. cuius opus om-
nium est in eum recapitulatio. Mansit
ergo etiam incarnatus secundum natu-
ram Deus superimmensus, sibi cogna-
tam & conuenientem habens opera-
tionem, ex Deitate quidem substantia-
liter natam, per sanctissimam verò car-
nem in miraculis dispensatoriè declara-
tam. vt credatur Deus esse, per infirmam
naturâ carnem per se operans vniuersi-
tatis salutem.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ

αὐτοῦ λόγου. γ'.

ΚΑΜΟΙ γὰρ, ἵνα τρανώσω τῷ θε-
δείγματι τὸ αἰεὶ σωτήρης λεγθῆναι,
ὁ φυσικὸς μου λόγος συγγενὴς ἔστι καὶ κα-
τάλληλος ὄντι λογικῷ τε καὶ νοερῷ πνεύ-
ματι. ἥς καὶ φύσιν ἔστιν ἀδοκίμητος ἐνέργειά-
τε καὶ πνεύματι δυνάμει, ἀεικίνητος, ὁ λό-
γος φυσικῶς αὐτῆς πηγαζόμενος. ὃν ῥημα-
τίζοντας τε καὶ γραμματικῶς διὰ χαρακτῆρας, γλώσσης
καὶ ὀργανικῶς, ὅτε γρηὶ πνεύματι, καὶ
γραμμάσι τεχνικῶς διὰ τῆν ἀνομοίων μὴ
τραπέντα δεικνύει αὐτὸν ἕξακονόμηνον. ἔ γὰρ
γλώσσης καὶ γραμμάτων ὁ φυσικὸς μου λό-
γος ἔστι. καὶ δι' αὐτῆν αὐτὸς ποιούμεν πνεύ-
ματι πνεύματι. ἀλλ' ἐμοὶ τῆ καὶ φύσιν λαλοῦ-
τος, καὶ δι' ἐμφοῖν αὐτὸν ὡς ἐμὸν ἐκφώνου-
τος. τῆς καὶ νοεῶς μου ψυχῆς φυσικῶς αἰεὶ
πηγαζόμενος. διὰ δὲ τῆς σωματικῆς μου
γλώσσης ὀργανικῶς, ὡς ἔφην, ὅτε γρηὶ

220 *Anastasijs Apocrisiarij Epistola*
πρωφερόμενον. ὡς περ οὖν ἐφ' ἡμῶν, ὅσον
εἰκόσαι ὁ πᾶντελῶς ἀνείκασον, ἀλλὰ τῆς
σωματικῆς ἡμῶν γλώσσης ἀπρέπτως ἢ καὶ
φύσιν τῆς ψυχῆς λογικὴ πρῶσφύρεται δυνά-
μις. ἔγωγε καὶ ὅτι τῆς ὑποφύου τῆς θεοῦ σω-
ματώσεως, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς πᾶναγίας ἁφ-
κῶς, ἐν οἷς αὐτῶν θεϊκῶς ἐνήργησε, διχα Ἑσπῆς
ἢ πᾶντοχευρεϊκή, καὶ τῶν ὅλων ποιητικὴ τῆς
ὅλων θεότητος ἐνέργεια ἀφδείκνυσται, πᾶ-
σης ἐκτὸς καὶ φύσιν πρῶσφύρης ἀφμύουσα,
καὶ ἀλλὰ ἁφκῶς διέλαμψε φύσιν πεπερασμέ-
νης. ἔγωγε γὰρ πέφυκε πρῶσφύραται ἁφκῶς
φύσιν τὸ καὶ φύσιν ἀφκῶν. καὶ ὁ σωφύ-
αὐτῶν καὶ σύλληψιν πᾶντα πρῶσφύραται
νοῦν. ἔγωγε μὲν εἰς αὐτὸν αὐτῶν φέρουσα φύ-
σεως ποτε καὶ φροικῆς ἐνεργείας, ἕως αὐτῶν εἰκό-
περον τῆς ἰδίας ἐντὸς καὶ φροικῆς ἀπρέπιας.
ὁμοφύων γὰρ μόνων ἢ αὐτοῦργῶς ὅτι κίνησις,
σημαίνουσα τὴν ἕσιν, ἢ φροικῆ καὶ γέφυκα
δυνάμις, ἐτεροφύου ἰδότητος ἕσιν ἐπὶ καὶ
αὐτῶν λόγον, ἢ γμῶσαι διχα Ἑσπῆς δυνά-
μις.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE III.

ET ENIM & mihi, vt paradigmate quod de Salvatore dictum est exprimam, naturalis sermo meus cognatus est & competens, cum sim rationalis & intellectualis anima. Cuius secundum naturam est à se mobilis operatio ac prima virtus, semper mobilis sermo naturaliter ex ea profluens. quem verbis prolatum, & lineis exaratum, linguâ quidem organicè cum oportet produco, & litteris artificiosè per indissimilia non existentem, & dissimilibus non fugientem ostendens cum subauditum. Non enim linguæ ac litterarum naturalis sermo meus est; licet per eas ipsius faciamus prononciationem: sed meus, qui secundum naturam loquor, & per vtraque illum vt meum pronuncio. Ab intellectuali quidem anima mea semper naturaliter diriuatum: per corporalem verò linguam meam organicè, vt dixi, cum oportet productum. Sicut ergo in nobis, quantum æstimare possumus, quod modis omnibus est inæstimabile, per cor-

222 *Anastasij Apocriſiarij Epistola*
poralem linguam noſtram inconuertibiliter, quæ ſecundum naturam eſt animæ rationalis producitur virtus. Ita & inglorioſa Dei incarnatione, per ſanctiſſimam carnem ſuam in quibuſcûmque diuinè operaretur, ſine conuertibilitate omnipotentia & cunctorum factitia, totius deitatis operatio mōſtrabatur, abſque omni ſecundum naturam circumscriptione permanens, licèt per carnem fulgeret natura circumsinita. Non enim circumscribitur factitia natura, quod ſecundum naturam factum non eſt, licèt cooriatur ei per conceptionem omnem ſenſum circumscribentem: nec etiam in eodem ipſo ſibi natura differtur aliquando & naturalis operatio, donec vtrumque intra propriam manet naturalem inconuertibilitatem. Connaturalium enim tantùm per ſe operans eſt motus, manifectans ſubſtantiam, cuius naturalem conſtat eſſe virtutem: diuerſę naturæ proprietatis ſubſtantia nulla ratione eſſe vel fieri ſine conuertibilitate valente.

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 223

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
αὐτῶ λόγου. ς.

ΤΟ γὰρ μυστήριον τῆς θείας Ἐκκλῆ-
σεως, Ἀποστόλοις τε, καὶ Πρεσβυτέροις,
καὶ Διδασκάλοις, διττῶ καὶ Διαφοραῖς
ἔχον διέγνωσαι, πλὴν ἐν πᾶσι φησικῶ θεω-
ρίας· ἀγγελικοῖς ὑπαρχόν θεότητος, καὶ
πλήρεις ἐνδεικτικὸν ἀνθρώπινης ὄν. ἕως
αὐτῶ εἰς κτ' πλὴν ὅσῳ γνωρίζεται λόγος
μᾶς ἐνεργείας, ὃ δέποτε καθ' ὅποιον ἀμφο-
τέρων γνωσθήσεται κινήσις. ὁ γὰρ αἰεὶ κτ' φύ-
σιν ὑπαρχόν θεός, ὑπαρπείρω δυνάμει
ἀπόλυτος ὡς ἠθέλησεν ἀνθρώπος ἀναμάρτη-
τος, ὅσῳ ἡ βῆσι, μὴ ὅσῳ νοεῖται θεός· καὶ ὅπερ
γένηται βῆσι μὴ ὅσῳ νοεῖται, καὶ γνωρίζεται
πέφυκεν ἀνθρώπος· ἑαυτῶ καθ' ἑκάτερον ἀει-
κλῶν ἀνέκωτος, οἷς θεϊκῶς ὁμοῦ καὶ ἀν-
θρώπινως ἐνήργησε, τέλειον κτ' τὸν ἑκατέρου
λόγον πᾶσι ἑαυτῶ φησικῶς ἀπόμωτον.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE IV.

MYSTERIVM namque diuinæ incarnationis Apostolis & Prophetis atque Doctoribus duplam ac diuersam in omnibus habere naturalem theoriā dinoscitur, cū sit perfectæ deitatis & plenæ demonstratiuum humanitatis. Quarum donec vnum secundum substantiam non cognitum fuerit verbum vnius operationis, cū vtriūsq; sit, numquam aliquando cognoscetur motus. Cū enim semper secundum naturam existat Deus, superinfinita virtute factus, sicut voluit, homo sine peccato, quod erat est, cum quantis cognoscitur Deus: & quod factus est, est cum quantis esse cognoscitur homo. secundum vtrumque suum semper permanens sine casu, quibus diuinè pariter & humanè operatus est: perfectionem per omnem vtriūsq; rationem sibi naturaliter incommutabilem saluans.

T O Y

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ

αὐτῷ λόγου. εἰ.

ΒΗΡΩΝ γὰρ τις ἑναγχος, μὲν ἐ-
τέρων πινῶν, τὴν Βορρευτίνην φαυλοσά-
αφέντες, χεῖρον κακῶ κατεπερρησαν, λέγον-
τες, ὅτι μὲν προσληφθεῖσαν τὰς λόγους Ἐπίσκο-
πῶν τῆς αὐτοῦ τῆς θεότητι, ἀλλὰ ὅτι προσ-
ληψιν· τὴν θεότητα δὲ ἡμέας αὐτοπαθῆ-
ναι ἔφησαν, ἀλλὰ κενώσιν. Ἐποῖν ὁμοῦ, καὶ φύσιν,
καὶ σύγχυσιν, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους ἀμφοτέ-
ρων μεταβολὴν δογματίζοντες. εἰ γὰρ προσ-
ληφθεῖσα ἡ Ἐπίσκοπος γέγονε αὐτοῦ τῆς θε-
ότητι, δηλονότι καὶ φύσις θεός μὲν ὅσον φησι-
κῶς νοεῖται θεός. καὶ εἰ γέγονε κενωθεῖσα τῆ
Ἐπίσκοπος αὐτοπαθῆς ἡ θεότης, δηλονότι καὶ φύσις
Ἐπίσκοπος, μὲν ὅσον φησικῶς γνωρίζεται πέφυκα
Ἐπίσκοπος. τὰ γὰρ ἀλλήλοις ὁμοεργῆ, καὶ αὐτοῦ-
τά, καὶ ὁμόφυλα πρῶτως, καὶ αὐτοπαθῆ,
ἀλλὰ φερεῖν ὅτι ἐπιδέχεται φύσεως· καὶ φύ-
σεων αὐτοῖς συγκεχυμένων ἔστι δυνατὸν ὁ χει-
ρ

226 Αναστασij Αποκρισij Epistola
ς, καὶ παροσώπων μεμερισμένων τετραδίων
Ἐφελκτότατον. καὶ πῶς αὐτοῖς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς
θεὸς ὁμοῦ φύσις καὶ ὁμοῦ θεσπος, ὁ ἁγίος
πατριάρχης κατ' αὐτοῖς ἕξ πλὴν ὑπερξεν, με-
ταβολῇ θεότητος ἡρώδης αὐθεσπος, καὶ
αρχὸς μεταποιήσθ θεός; ἢ γὰρ εἰς ἀλλήλας
τούτων μεταπτώσις, παντελῆς ἔστιν ἀμφο-
τέρων ἀνάρεσις. σκοπεῖσθε δὴ πάλιν ἡμῶν
ἑτέρως ὁ λόγος.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE. V.

BERO enim quidam nuper, & alij qui-
dam, Valentini phantasia deserta,
deteriori irreciti sunt prauitati, dicen-
tes assumptam à Verbo carnem fuisse
eadem quæ diuinitas operata est ope-
ratam. diuinitatem verò compassibi-
lem carni propter exinanitionem: con-
uertibilitatem simul & commixtio-
nem, seu confusionem, atque vtriusque
in inuicem mutationem dogmatizantes.
Si enim assumpta caro facta est coopera-
trix diuinitati, liquet quòd & natura
Deus cùm quotquot est intelligatur

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 227

Deus: & si facta est exinanita compassibilis carni diuinitas, liquet quòd & natura caro cum quotquot est naturaliter esse intelligatur caro. Ea quippe quæ mutuò sunt cooperantia, & eadem operantia, & eiusdem originis, profectò & compassibilia naturæ non suscipientia differentiam, & naturis sibi confusis erit dualitas Christus & personis separatis fiet quaternitas, quod est nimium fugiendum. & quomodo illis vnus & idem ipse erit Deus naturâ simul & homo Christus? quam etiam secundum ipsos habebit essentiam mutatione diuinitatis factus homo, & carnis translatione Deus? Casus enim in alterutras, omnimoda est vtrarumque peremptio. Inspiciatur itaque à nobis aliter sermo.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
αὐτοῦ λόγου. ε'.

ΕΥΣΕΒΕΣ κεκώρωται ὄγμα χει-
στατοῖς, καὶ ἀντιὸ τε φύσιν, καὶ πλεῖ-
στέρας, καὶ πάλῃ ἕτερον αὐτῶν προ-
σφύς, ἴσθι ἐαυτῶν καὶ αὐτὸν εἶ) τὸν θεόν.

P ij

228 *Anastasij Apocrisiarij Epistola*
μηδὲν ἑαυτῶ τῷ ἑαυτῶ προτελῶς αἰσῶν
ἔχοντα, καὶ ἀκατάλληλον. Εἰ γίνω καὶ
Βήρωνος τῆς αὐτῆς αὐτῶ προσληφθεῖσα
Φισικῆς ἐνεργείας γέρονεν ἢ Ἐφῆ, δηλονό-
τι καὶ τῆς αὐτῆς αὐτῶ γέρονε φύσεως μὲν
ὄσων ἢ φύσις, ἀναρχίας, ἀθυησιῶς, ἀπει-
είας, ἀιδῶς, ἀκαταληψίας, καὶ τῶν
ὄσα πύτων καθ' ἑαυτῶν ὁ θεολογικῶς
ἑαυτῶς ἐνοεῖ τῇ θεότητι λόγος· καὶ ἑ-
πὶ ἀμφοτέρω πέπονθεν, μηδετέρου τὸν τῆς
ἰδίας φύσεως ἑαυτῶν λόγον ἐπι σωζόμενον ἑ-
χόντος. ὁ γὰρ ἑτεροφυῶν εἰδῶς ταύτουσαν,
σύγχυσιν ὁμοῦ Φισικῆν, καὶ διαίρεσιν αὐτῶν
εἰσηγείται προσωπικῆν· ἀδελφῶν προ-
τελῶς τῇ τῶν ἰδιωμαίων μεταβολῇ τῆς φυ-
σικῆς αὐτῶν ἡμοιωτικῆς ἑαυτῶν.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE. VI.

PIUM Christianis constitutum est
dogma credentibus, secundum ean-
dem naturam ac operationem, & omne
aliud sibi conueniens, æqualem sibi &

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 229
 eundem ipsum esse Deum, nihil omninò
 eorum quæ sua sunt inæquale habentem
 & inconueniens. Si igitur secundum Be-
 ronem assumpta sibi caro eiusdem ope-
 rationis effecta est, haud dubium quin &
 eiusdem facta est sibi naturæ, cum quot-
 quot est natura, id est in principalitate,
 in factione, infinitate, sempiternitate, in-
 comprehensibilitate, & quæcumque ho-
 rum secundum magnitudinem Theolo-
 gica amplissimè in Deitate ratio con-
 templatur. & vicissitudinem utrâque
 passa sunt neutro naturæ suæ substantia-
 lem rationem ultra saluandam habente.
 Qui enim eorum quæ alterius sunt natu-
 ræ sentit eandem operationem, confu-
 sionem simul naturalem, & diuisionem
 eorum personalem introducit. incogni-
 ta prorsus idiomatum commutatione
 naturali eorum facta existentia.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
 αὐτῷ λόγου. ζ'.

EΙ δὲ τῆς αὐτῆς αὐτῷ μὴ γένηε φύσεως,
 ὁδὲ τῆς αὐτῆς αὐτῷ ποτὲ ἠησεται
 θεοικῆς ἐνεργείας. ἵνα μὴ δειχθῆ τῇ φύσει
 P iij

230 Anastasij Apocrisiarij Epistola
πρὸς ἐνέργειαν ἄλλισον ἔχον, καὶ ἀκατάλλη-
λον καὶ τῆς αὐτῆς δι' ὅλων τῶν ἐαυτῶν φρονησῶν
ἕξω γεννῶς ἰσότητος, καὶ ταυτοτήτος· ὅπως
αἰσθῆς.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE. VII.

SI verò eiusdem sibi non fuit natura,
nec eiusdem sibi aliquando fiet natu-
ralis operationis, ne appareat secundum
naturam operationem inæqualem habe-
re & inconuenientem, & suæ ipsius per
omnia eorum quæ sua sunt naturalis ex-
traneus factus æqualitatis & identitatis,
quod est penitus impium.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
αὐτῆς λόγου. ἦ.

ΕΙΣ ταύτην δὲ πρὸς πλάγιον κατήχη-
σον, κακῶς παιδέντες ἰδίαν χυεῖσθαι τῶν
θερῶν πρὸς δι' αὐτῆς ἐκφραστῶν ἐν πῶς
θάρματα θεῶν ἐνέργειαι· ἢ ὅτι πρὸς ὁ θεὸς
ἕσιώσας καθ' ὃ νοεῖται θεὸς συνεχῆ καὶ αὐτῶν

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 231
ιδιον. ὃ γὰρ ἐγνωσθῆναι, ἀδιωκτον ^{ἔτι} θείας
ἐνεργείας φύσεως ἕτεροφανοῦς ὁσίας ιδιωμε
ἠρέσθαι διχα Ἑσπῆς· ὅσδε σιωπήσαν, ὡς ὃ
πρωτὸς ἰδιόν ἐστι Ἐρκός, τὸ δὲ αὐτῆς μὴ ἐκ-
φανόμενον, ὅτι αὐτῆς δὲ φησικῶς ἐκφυό-
μενον. καὶ τοι σαφοῦς ἀδελφῆς ὅσης, καὶ παρ-
φανοῦς τῆ ἀποδείξεως· ἐγὼ γὰρ γλώσση λα-
λῶν, καὶ χειρὶ γράφων, μίαν καὶ τὴν αὐτίκω δι-
ἀμφοῖν τῆ νοεράς μου ψυχῆς ἐκφαίνω ἀφ-
νοϊαν, ἐνεργείαν αὐτῆς ὑπὸ ἀρχουσῶν φυ-
σικῆν. μηδενὶ λόγῳ δείξας αὐτίκω γλώσσης,
ἢ χειρὸς, φησικῶς ἐκφυομενῶν· μήτε μὲν
ἠνομενῶν αὐτῆς, ἢ λεγομενῶν ἀφνοϊαν,
ἀφῆτιν δὲ ἀμφοῖν αὐτῆς ἐκφανοῖν. γλώσ-
σῃ γὰρ, ἢ χειρὶ, ἀφνοϊκῆν σιωπῆς οἴ-
δεν ὁσδεῖς· ὡσπερ ὁσδεῖ τιὸ πρῶταίαν τῆ
σοῦ Ἐρκῆ, ἀφῆ τὸ παρσληφθῆναι, καὶ τὸ
δι αὐτῆς ἐκφανθῆναι τιὸ θεϊαν ἐνεργείαν,
ἠνομενῶν καὶ αὐτὸν φύσῃ δημιουργῆν. ἀλλ'
ὁσπερ ὁμολογεῖ πιστεύων, ὅτι ἀφῆ τιὸ ἠμῶν
σωτηρία, καὶ τὸ δῆσαι πρὸς ἀπρεψίας τὸ
πρῶν, ὃ τῆ ὅλων δημιουργῆς ἐκ τῆ πρῶταίας

232 Anastasij Apocrisiarij Epistola
ἀειπρὸς τὸν Μαρίαν, καὶ σύλληψιν ἀρχαίων
διὰ τῆς Ἑπῆς, ἐννοῶσας ἑαυτὰς ψυχρῶ νοε-
ρῶν μὲν ἀσθητικῶν σώματος, γένηται αἰθερ-
πος φύσιν κακίας ἀλλοτείας, ὁ λόγος θεός ὁ
αὐτός· θεότητι μὲν τὰ θεῖα διὰ τῆς αὐτῆς παν-
αγίας Ἐκκλῆσις, εἰς ὄντα φύσιν τῆς Ἐκκλῆσις, ἐνεργ-
γῶν· αἰθερπότητι δὲ τὰ αἰθερπῆ, εἰς
ὄντα φύσιν θεότητος, αἰσχρῆ πάσχων θεότητος.
μηδὲν θεῖον γυμνὸν σώματος ἐνεργήσας· μη-
δὲ αἰθερπῆ ὁ αὐτὸς ἀμείρον δράσας θεότη-
τος. τηρῶν ἑαυτὰς καὶ καθ' ὃν ἐνήργησεν ἀμ-
φότερον κεινοπαρεπῆ ἔσπον, τὸ κατ' ἀμφω
φυσικῶς ἀναλλοίωτον· εἰς πᾶσι τῶν ἐαυτῶν
πελείας ἐνανθερπῆσεως, τῶν ὄντων ἀληθείας
καὶ μηδὲν ἐχούσης φανερῆς. ὁ μὲν οὖν
Βίβλων, ἔτις ἔχων ὡς ἔφω, ἐνεργείας μονάδι
τῶν θεότητων τῶν γρηγοῦ καὶ τῶν αἰθερπῶ-
τητα συγγείας, ὁμοῦ φυσικῶς καταλύει τὸν
βίον· ἀγνοήσας μόνος τῶν ὁμοφυῶν παρ-
σώπων ὁμοφυοῦς ταυτότητος τῶν ταυτοφυῶν
(57)
(58) διλωπικῆν.

EIVSDEM EX EODEM
SERMONE. VIII.

IN hunc autem errorem illati sunt
malè credentes propriam carnis effe-
ctam diuinam operationem, quæ per ip-
sam in miraculis manifestata est, qua to-
tum Christus substantians secundum
quod intelligitur Deus, tenet retentum.
Non enim cognouerunt, impossibile
esse diuinæ operationem naturæ, alte-
rius naturæ substantiæ idioma fieri ab-
sque conuertibilitate. neque intellexe-
runt, quòd non utique proprium sit car-
nis, quod per eam quidem ostensum est,
non ex ea naturaliter ortum. præsertim
cùm claræ sit eis & manifestæ probatio-
nis. Ego enim linguâ loquens & manu
scribens, vnam & eandem per vtrâmqve
intellectualis animæ meæ profero cogi-
tationem. operationem eius existentem
naturalem nullaratione ostendens eam
lingua vel manu naturaliter ortam, sed
nec effectam earum vel dictam cogita-
tionem propter eius ex vtrâque manife-
stationem. Linguam enim vel manum
cogitativam sapienter nouit nemo: sicut

234 *Anastasio Apocrisiario Epistola*
nec sanctissimam Dei carnem, pro eo
quod assumpta sit, & per eam diuina sit
operatio clara effecta, secundum natu-
ram conditricem. Sed pie confitetur cre-
dens, quia propter salutem nostram, &
vt ad inconuersibilitatem ligaret vni-
uersitatem, vniuersorum conditor ex
sanctissima semper Virgine Maria per
conceptionem inuiolabilem sine con-
uersibilitate substantiave sibimet ani-
mam intellectualem cum sensiuo corpo-
re naturâ factus est homo malitiæ alic-
nus: totus Deus ipse, totus homo idem
ipse, totus Deus pariter naturâ & homo
idem ipse. deitate quidem diuina per
suam ipsius sanctissimâ carnem non exi-
stentia natura carnis operans, humanita-
te verò humana non existentia natura
deitatis. Nil diuinum nudum corpore
operatur, nil humanum idem ipse priua-
tum diuinitate gerens, seruans sibimet
modum secundum vtrumque immuta-
bilem, per quem operatus est vtraque de-
centi more, ad approbationem perfectæ
ac veræ, nihilque habentis prauitatis in-
humanationis suæ. Itaque Bero quidem
de deitatem Christi & humanitatem

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 235
naturaliter simul confundens, & parti-
ciens personaliter, dissoluit vitam. Igno-
rans solius contra naturalium persona-
rum connaturalis identitatis eandem ip-
sam operationem esse significatiuam.

SYLLOGISMI DE SVPPO-
SITIS DIVINITVS SAPIENTIBVS
testimoniis, & aliis, eiusdem
S. Anastasij.

ECCE nunc & sacratissimus hic &
magnus Doctor, veritatisque testis
fidelis, concorditer cum aliis omnibus
sanctis catholicæ Dei ac Apostolicæ in-
stitutoribus Ecclesiæ, duas secundum
vnitionem inconfusam & impartibilem
quemadmodum naturas, ita etiam duas
voluntates & duas operationes con-
gruentes & conuenientes naturis, diui-
nam vt dictum est & humanam, increa-
tam & creatam, non inceptam & cæ-
ptam, tanquam Dei simul & hominis
vnius & eiusdem Domini nostri IESV
CHRISTI, magna voce confitetur ac
prædicat, & confiteri nobis sine præua-

ricatione iubet. Difficillimum autem esse, ac modis omnibus impossibile diffinit, vt vnā voluntatem & operationem, aut naturam vnā deitatis & humanitatis eius confiteantur hi, qui pie viuere volunt. Propter quod & tale quid in eo dogmatizantes, tanquam impios & alienos immaculatæ nostræ Christianorum fidei abicit & condemnat, nōsque hoc facere protestatur. De duabus enim Saluatoris nostri Christi naturis & operationibus, vt breuiter pauca ex sacris illius eloquijs expediam, hæc euidenter effatur. Vtraque ostendens super quæ dupliciter, diuinè scilicet & humanè, operatum est secundum eandem quæ veraciter vera est & naturalis substantia. Deum immensum simul & circumscriptum hominem existentem & intellectum, substantiam vtriusque perfectè perfectam habentē cum operatione sua, id est naturali proprietate. **ET RVRVS.** Non enim facta est natura Deitas transmutata natura caro, facta natura diuinitatis caro: sed quod erat etiam deitati coaptata mansit caro, infirma & passibilis natura & operatione, sicut ait Saluator,

Spiritus quidem promptus, caro autem infirma

Matth. 26.

42.

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 237

ma. ET ITERVM. Per quam operatus
& patiens quæ erant carnis sine peccato,
pro nobis indicauit exinanitionem
deitatis miraculis & carnis passionibus
naturaliter roboratam. ET ITERVM.
Mysterium diuinæ incarnationis Apo-
stolis & Prophetis atque Doctoribus
duplam & diuersam habere dinoscitur
naturalem in omnibus theoriã, indimi-
nutæ deitatis existens, & plenæ demon-
stratiuum humanitatis. ET ITERVM.
Quibus diuinè pariter & humanè ope-
ratus est perfectionem per omnem
vtriúsq; rationem sibi naturaliter in-
commutabilem saluans. ET ITERVM.
Nil diuinum nudum corpore operatus,
nil humanum idem ipse priuatum diui-
nitate gerens: seruans sibimet modum
secundum vtrumque immotabilem, per
quæ operatus est vtraq; decenti more, ad
approbationem perfectæ ac veræ nihilq;
habentis prauitatis inhumanationis suæ.
De his verò, qui vnã deitatis & huma-
nitatis eius operationē, & naturã vnã
dogmatizant, dicit: Non enim circum-
scribitur factitia natura id quod per na-
turam factum non est, licet coordinatur ei
per conceptionem omnem circumscri-

bentem sensum: nec etiam in eodem ipso sibi natura differtur aliquando & naturalis operatio, donec utrumque intra propriam manet naturalem inconuersibilitatem. ET ITEM. Connaturalium quippe tantum est eadem ipsa operans motus, essentiam indicans, cuius naturalem constat esse virtutem, alterius naturæ proprietate substantiæ secundum nullam rationem esse vel fieri sine conuersibilitate valente. ITEM. Ea quippe, quæ mutuò sunt cooperantia, & eadem operantia, & eiusdem originis, profecto & compassibilia naturæ non suscipientia differentiam, & naturis sibi confusis erit dualitas Christus, & personis separatis fiet quaternitas, quod est nimium fugiendum. ET ITERVM. Si igitur secundum Beronem assumpta sibi caro eiusdem operationis effecta est, haud dubium quin & eiusdem facta est sibi naturæ, cum quotquot est natura, id est in principalitate, in factione, in infinitate, sempiternitate, incomprehensibilitate; & quæcumque horum secundum magnitudinem Theologica amplissimè in deitate ratio contemplatur. & vicissitudinem vtraque passa sunt, neutro na-

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 239
tura suæ substantialem rationem ultra
saluandam habente. ET RVRVS. Qui
enim eorum, quæ alterius sunt naturæ
eandem ipsam sentit operationem, con-
fusionem pariter naturalem, & diuisio-
nem eorum inducit personalem, inco-
gnita prorsus idiomatum translatione
naturali eorum facta essentia. ITEM. Si
verò eiusdem sibi non fuit naturæ, ne-
que eiusdem sibi fiet naturalis operatio-
nis. ET ITERVM. In eundem autem
errorem illati sunt, malè credentes pro-
priam factam carnis diuinam operatio-
nem, quæ in miraculis per ipsam appa-
ruit, qua totum Christus substantians se-
cundum quod intelligitur Deus conti-
net retentum. ET ITERVM. Non enim
cognouerunt impossibile esse diuinæ
operationem naturæ idioma fieri sine
conuertibilitate. ET ITERVM. Qua-
rum donec vnum secundum substan-
tiam cognoscatur verbum, vnus ope-
rationis numquam aliquando eo quòd
vtriusque sit cognoscetur motus. ET
ITERVM. Itaque Bero quidem sic se ha-
bens vt dixi operationis vnalitate Dei-
tatem Christi & humanitatem simul
confundens naturaliter, & partiens per-

sonaliter, dissoluit vitam, ignorans so-
lius connaturalium personarum connat-
turalis identitatis eandem ipsam opera-
tionem esse significatiuam.

HIS igitur ita & ab hoc quoque sa-
cratissimo & magno Doctore ac martyre
veritatis, (id ipsum autem est. si dicamus
à sanctissimo, qui in eo loquitur, Spiritu)
manifestiùs dictis, diligenter intendant
qui volunt, & maximè qui communi-
cant his, qui nouitates nunc operati
sunt: & sciant certissimè, quia qui duas
Saluatoris nostri Christi voluntates na-
turales, & operationes denegant & abi-
ciunt, & impiam ac alienam Christianici
dogmatis tam sacram & orthodoxam
confessionem appellant, vnámque dei-
tatis & humanitatis eius voluntatem &
operationem dogmatizant, eos qui tali-
ter sibi consonè non confitentur anathe-
matizantes, liquido, & absque vllò te-
gente velamine sanctos Prophetas, &
Apostolos, atque Doctores; vel etiam
vt veriùs dicatur sanctissimum Spiritum,
qui in illis locutus est, quinimo & loqui-
tur, anathematizant, & ab eo per illos
traditam nobis sacram & orthodoxam
confessionem abnegant & abiiciunt,
atque

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 241
atque impiam & alienam à Christianico
dogmate esse asseuerant, & æquè vt præ-
dictus hæreticus, quin potiùs vt omnes
simul profani hæretici, qui in confusione
ac phantasia & diuisione decepti sunt,
solum supersubstantialis Theologiæ ac
incarnatæ dispensationis non abnegant
& subuertunt mysterium. quaternita-
tem quidem personarum sanctam con-
fidentes Trinitatem: at verò vnum hu-
ius, id est Dominum nostrum Iesum
Christum, inanimatum, & sine intellectu
ac sine ratione, secundum quod propter
nos factus est homo, introducentes, &
conuertibilitatem simul & conspersio-
nem ac mutabilitatem, confusionemque
ac phantasiam & diuisionem vtriusque
naturæ ipsius pronunciantes, & puri per
hoc hominis, vel prodigij cuiusdam ma-
trem sanctam semper virginem ac Dei
genitricem Mariam scribentes. Deinde
verò hanc, quæ videlicet in eo ab illis
dogmatizata est, vnam voluntatem &
vnam operationem respicientes, & neque
vnam, neque duas, id est diuinam & hu-
manam voluntatem vel operationem in
eo, vel quandam ex omnibus confiteri
volentes, non solum instabiles & tergi-

9

242 *Anastasio Apocrisiario Epistola*
uerfatores, sed & hereticis, qui in confu-
sione ac phantasia & diuisione erraue-
runt, magis impios ipsi seiplos propriis
verbis & dogmatibus monstrant. Nam
illi quidem vel vnam, isti verò nec vnam
voluntatem vel operationem eum ha-
bere volunt, ac per hoc insubstantialem
illum & inessentialem, minus enim est
dicere sine voluntate, ac impotem, se-
cundum vtràsque naturas pronuntiant.
cùm iuxta sacras diffinitiones & rationes
corruptio, id est interemptio & inexi-
stentia naturæ, naturalium habitudi-
num & operationum atque virtutum in-
firmitas & defectus existat. & quod vni-
uersaliter voluntate naturali ac substan-
tiali operatione priuatur, neque est, ne-
que aliquid est, neque est quæuis eius es-
sentia. Et non ipsum tantum, sed & Pa-
trem, & Spiritum sanctum, insubstan-
tium astruunt & inexistentem. Eius-
dem enim vtrisque illis substantiæ, id est
deitatis, & volütatis, ac operationis Sal-
uator existit, secundum quod est & dici-
tur natura Deus: itavt subsequenter &
Dominam nostrã verè sanctissimam su-
per omnes Sanctos venerandam scilicet
& laudandam, vt propriè ac non fallaci-

ter, sed veraciter Dei genitricem semperque virginem, non propriè ac veraciter matrem Dei describant, sed eius quæ nullomodo secundum ipsos existit. Et isti quidem talibus ac tantis impietatibus capti, per sua ipsius dogmata propagantur. Hi verò, qui simul cum duabus voluntatibus & operationibus, quæ à sanctis catholicæ institutoribus Ecclesiæ piè in Salvatore nostro Christo dicuntur, aliam vnam nescio vnde fingentes confiteri volunt, & anathematizant eos, qui non consonè sibi vnam & duas, id est tres voluntates & operationes in eo confitentur. nihilominus & isti sanctos Prophetas & Apostolos ac Doctores, quin & super hos, qui in ipsis locutus est, immò & nunc per eos affatur, sanctissimum Spiritum anathematizant, & traditam per eos nobis ab illo sanctam & immaculatam fidem novis adulterantes adinventionibus abnegant, & aliam in Salvatore Christo naturam præter divinam & humanam, extraneam quandam & omnium alienam existentium fingunt. cuius esse volunt à se fictam in illa vnam voluntatem & operationem. quoniam omnis voluntas naturalis & sub-

Q ij

244 *Anastasijs Apocrisiarij Epistola*
stantialis operatio, naturæ profectò voluntatiuæ ac operatiuæ idiomatica sunt. Et omnis operatio naturalis substantiam indicat, ex qua procedit & inest. & indicatum vnus cuiusque naturæ operatio & est & cognoscitur naturalis. & omnis natura propriæ operationis substantiali ratione cognoscitur, & omnis natura conuenientem sibi sequē significantem habet operationem hanc ab alijs discernentem, diffinitionesque substantiarum naturales earum operationes vera ratio nouit. Et vt compendiosè dicatur, nec naturam sine operatione, quæ illam substantialiter caracterizet, nec rursus voluntatem vel operationem constat esse sine quadam substantia, id est possibile, quemadmodum diuina concionantur eloquia, & ipsa rerum natura clamat. Igitur voluntatem & operationem vnā præter duas circa Saluatorem Christum fingentes, & necessitate etiam aliam naturam præter diuinam, vt dictum est, & humanam, extraneam quandam existentium omnium alienam plasmanes applicant ei, cuius esse iam dictam à se vnā voluntatem, quæ inane figmentum fictæ cogitationis est, & germen quod ab ido-

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 245

latria nil penitus differt. Deus enim simul & homo Saluator existens, duas tantum congruentes sibi naturas & voluntates & operationes, id est diuinam & humanam habet, quemadmodum inclyti præceptores nostri ac doctores affirmant: non vnâ & duas, id est tres, vt aduersarij dogmatizant. quo illud euidentissimè gerant, quod olim à Deo per Esaiam Prophetam in calumniam dicitur, id est, *Caupones tui vinum aquâ miscent.* Esa. 1. 22.

Vt enim apparet, & isti verbum veritatis cauponum more adulterando, naturalem dualitatem voluntatum & operationum Saluatoris nostri Christi vnâ voluntate ac operatione, quæ in ipso ab hæreticis, qui in confusione ac diuisione seu phantasia decepti sunt, impiè dogmatizata est, veluti vinum aquâ miscentes, vtrasque sectas confiteri compellunt. quod impium veraciter est & alienum immaculatæ fidei nostræ Christianorum. qui ex diametro similiter vt præcessores sui etiam per hunc à veritate decidunt modum. Æquale quippe ex diametro & simile malum est cum hæretica opinione, paternam proicere ac reprobare orthodoxiam, & è diuerso cum hac

Q iij

pariter & illam confiteri & approbare.

2. Cor. 6. *Quæ enim participatio iustitiæ & iniquitati?
aut quæ societas luci ad tenebras? aut quæ con-
uentio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli
cum infideli? qui autem consensus templo Dei
cum idolo?* diuinus ait Apostolus. Inquam
verò & ipse: *Quæ participatio, vel com-
municatio, aut conuentio, aut pars, aut
consensus paternæ orthodoxiæ, ad ne-
quam hæreticorum opinionem, vt cum
altera altera prædicetur, vel etiã respua-
tur? Et hoc quoque diligenter intendant,
quia si quemadmodum magnus ab im-
mortalitate cognominatus, immò verò
cunctus Sanctorum chorus affirmat,
quòd pene fides Saluatoris nostri non
admittat, cum hoc instabile quiddam se-
cundum suam ipsius rationem existat.
Quod si hoc fuerit passa, & quod huic
est contrarium proculdubio sustinebit,
additamentum scilicet. & quomodo ma-
nebit vltèriùs fides defectibus ac profe-
ctibus immutata? Dicant, inquit, nobis,
qui per singulos dies fides creant, immò
Deos sibi diuersos fingunt, quoniam
cum fidei verbo mutatur atque multi-
plicatur à talibus id quod creditur. Ergo
& aduersarij fides sibi condentes diuer-*

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 247

fas, absque omni contradictione secundum qualitatem & quantitatem atque immutationem dogmatum suorum, immutant simul & multiplicant id quod creditur, & quinque Christos eatenus plasmasse monstrantur. Hunc quidem vnam operationem, illum verò nec vnam operationem, & alium vnam voluntatem, & alterum nec vnam voluntatem. porrò quintum vnam & duas, atque vnam & duas, id est tres operationes & tres voluntates, vt aiunt, habentem. Et dicant si volunt illi ipsi, qui talia exponunt dogmata, & qui communicant eis, in quem talium ac tot Christorum à se fictorum credentes baptizati sunt vel baptizantur: aut cuius eorum corpus & sanguinem sumunt atque distribuunt: vtrum eius qui vnam, an qui nec vnam operationem; eius qui vnam voluntatem, an eius qui vnam & duas, & vnam & duas, id est tres operationes & tres voluntates, & propterea iam ex necessitate tres etiam naturas habet. Sed *non erat* ^{3. Reg. 18.} *vox, & non erat auditio*, quemadmodum ^{26.} ait Propheta magnus Helias scelestos sacerdotes & pseudopphetas confusionis redarguens. Nam quicquid ho-

Q iij

rum dixerint, illinc cum impietate etiam redargutionem sermo eorum circumferet, quoniam non in verum & veraciter existentem Christum credunt atque baptizant, nec illius corpus & sanguinem accipiunt & distribuunt. Illum enim verum scilicet, & qui verè consistit, Christum Deum simul & hominem inlyti magistri nostri ac præceptores scientes, duas & tantum quemadmodum naturas, sic etiam & duas voluntates, & totidem operationes congruentes sibi, diuinam scilicet, vt iam dictum est & comprobatum est, & humanam, increatam & creatam, sine inceptione & cum inceptione, in ipso consentitur & confiteri nobis præcipiunt. Non autem, vt hi nunc nouitates fecerunt, vnã & nec vnã, nec duas, & rursus vnã & duas, id est tres voluntates & operationes habere illum fatentur. Super hæc autem omnia quæ dicta sunt, & illud quoque certissimè nouerint, quoniam vnã nec vnã, neque duas, & iterum vnã & duas voluntates & operationes, & omnia cum anathematibus & depositionibus, ac excommunicatione dogmatizantes, apertè sibi & alterutris repugnare probantur.

Ad Theodosium Presb. Gangrensem. 249
& ipsi per seipfos & inuicem subuertunt
ac destruunt, alterna verba & dogmata,
seque ipsos & alterutros, & eos qui sibi
communicant, anathematizant, & ab
omni sacra dignitate ac ministerio pel-
lunt atque deponunt. Necnon & à per-
ceptione illibatae communionis viuifici
corporis & sanguinis magni Dei & Sal-
uatoris nostri Iesu Christi sequestrant.
Et hæc liquidò nos, & nullo intuentes &
scientes obstante velamine, non solùm
propter multiformem errorem, verum-
etiam & propter instabilitatem & absur-
ditatem ac reciprocationem talium vi-
rorum & dogmatum, omni custodia nos-
metipfos ab illorum impietate & com-
munione seruemus, quotquot in verita-
te esse ac dici Christiani volumus. Alic-
num quippe à Christianis est, cum ortho-
doxia etiam impietatem suscipere, aut
confiteri quidem orthodoxam fidem,
communicare verò his, qui hanc per no-
uas inuentiones abnegant & adulterant.
Propter quod diuina nobis lex simul &
Apostolica iubet, eos qui aliud præter
quod à Christiferis viris accepimus, do-
cere ac introducere conati fuerint, auer-
tere & anathematizare, non tantùm si

250 *Anastasijs Apocriuarij Epistola*
homines fuerint, sed & licet Angeli for-
tassis è cœlo descendentes exiterint. Et
si hoc fecerimus, & diuinam sine præua-
ricatione adimpleuerimus præceptio-
nem, sacrâmque ac orthodoxam fidem
absque adulteratione simul & innoua-
tione possederimus & confessi fuerimus,
ad vitam salui efficiemur æternam in
Christo Iesu Domino nostro. cum quo
Deo & Patri, vnà cum sanctissimo &
bono ac viuifico Spiritu, gloria, honor,
imperium, & adoratio nunc & semper,
& in omnia numquàmque finienda sæ-
cula sæculorum, amen.

SCHOLION, SIVE HYPOMNES-
ticum, his qui desiderio ac zelo diuino legere
voluerint, breuiter declarans, quae paucis sunt
agnita. id est vnà cùm athleticis certamini-
bus, quot exilia, & in quibus locis ac tempore
pertulerint martyrium, diemq; fide ad Deum
profectionis, & exhibitionis, sanctorum &
Deiferorum patrum nostrorum ac magistro-
rum, nouorum reuera Confessorum, & ma-
gnorum Martyrum; precipue illius, qui posi-
tam hic Epistolam digito Dei scripsit. eo quod
ipse quidem eorum, qui ante se defuncti sunt,
Maximi scilicet & Anastasii discipuli eius,
significauerit diem, vt praelatum est: de se
autem, & germanis fratribus eius, Theodoro
scilicet, ac Euprepio, nemo. Insuper & Mar-
tini sanctissimi & summi Apostolici Papae ac
Martyris, qui omni, quae sub sole est, precellit
hieratica dignitati, atque quorundam alio-
rum, quorum praesens Epistola mentionem
non facit, nec quacumque, vt reor, alia char-
ta, vel homo.

PORTET eos, qui haec legerint
exemplaria praesentis sacrae il-
lius sacri Epistolae, Deo paren-

tibus, qui scrutatur renes & corda firmissimè credere, quia in ea, Deo teste veritatis, ex ipsa Epistola, quæ propria manu eius, immò vt veriùs propter miraculi dicamus insigne, digito Dei scripta est, sancti videlicet Patris & magistri nostri domni Abbatis Anastasij, Presbyteri & Apocrisarij senioris & opinatissimæ vobis Romæ, multùmque certantis magni & noui reuera Martyris veritatis transcripta sunt, scripta ab eo (postquam passus est, quemadmodum dictum est, in Byzantio, vna cum concertatore suo & verè philosopho, immò Deo sopho magnòque commartyre Christi veri Dei & Saluatoris nostri Maximo, id est cum abintus abscissæ fuerint pretiosæ ipsorum ac sacræ, diuinitusque veraciter mobiles linguæ ac manus, cum verberibus & tormentis amarissimis, ex quibus sanguinis fluorem & pompam per totam urbem perpassi sunt. quod nec malæ vnquam vitæ reuera quisquam sustinuit. Et nisi solus Deus, qui ex nihilo vt essent cuncta produxit, & mortuos suscitatur, ex huiusmodi crudelitate ipsorum, & tanto sanguinis fluxu, cauterio nullomodo illis indulto, vel constipatorio aliquo ab-

scissionibus manuum atque linguarum ad cessationem sanguinis iuxta morem appposito, hos conseruasset ad verecundiam aduersariorum, tradidissent ex tunc desiderato à se Deo suas ipsius sanctas reuera & beatas proculdubio animas. Hæc autem omnia ob nihil aliud in eos gesserunt verè profanissimi & miserissimi apostatæ veritatis, nisi propter pessimam veraciter & solam inuidiam, quam antiquus hostis dæmon in eis seminavit, quemadmodum & in similibus suis Iudæis, cum non potuissent saltem ad modicum quid resistere sapientiæ, quæ illis meritò fuerat à Deo donata, pro vera scilicet veritate, & solùm pro eo quòd noluissent illi communicare cum his in tam publica & sine Deo impietate ipsorum,) cum ipsa sancta dextera manu sua, quæ abscisa fuerat, cuiusque truncus tantùm remanserat, id est sine planta & digitis inopinato argumento, cum videlicet duo sibi met parvissima ligna & tenuia colligauerit, immò, vt verius dicatur, virtute ac gratia diuina, quemadmodum & lingua reuera diuina & inuisibili expedite penitus & sine prohibitione loquebatur, quanquam ab intus ex ipso

fuerit fundo rescisa, sicut Lebornicius
 Patricius Lazicæ cum iuramentis terri-
 bilibus enarrauit nobis, dispensatione
 Dei in hoc ipso per semet inspector effe-
 ctus, diffidens super hoc glorioso & in-
 genti miraculo. Quin & Theodorus pro-
 tosecretarius prætorij Præfecti Constan-
 tinopolitani ante hunc enarrauit mihi,
 & ipse cum horribilibus iuramentis, cum
 conscius fuisset sanctarum passionum ip-
 sorum, tanquam dominus & magister hu-
 iuscemodi rerum, glorificans & laudans
 ac gratias agens Deo super tali miraculo
 & tam fiduciali virtute ipsorum. Quo-
 niam sicut canis vel ceruus excursu mul-
 to & siti vel caumate, ita laxauerunt &
 tradiderunt linguas suas vt etiam ma-
 nus, quanquam breui valde statura san-
 ctus & infirmus esset corpore Maximus,
 sicuti cunctis est manifestum. Quocirca
 & abundantius aduersarij sauciantes
 sensus suos super tanta & tali alacritate
 Sanctorum, intrinsecus nequissimi &
 veraciter inhumani, vt reuera feræ agre-
 stes has absceiebant. non solum ista sic
 ab eo Epistola scripta, sed & aliis multis
 libris ac tomis studiorum ipsius. Quo-
 rum ipsi non solum inspectores diuina

prouidentia facti sumus, sed & partim in sortem gratia Dei ex eis accipere illius præceptione meruimus, & ipsis quoque simili argumento & manu, immò, ut uerius dictum est, digito scriptis Dei, sicut magni Moyse tempore legitur factum. prouidentia uidelicet & cooperatione solius omnipotentis Dei. qui cum sit amator bonitatis & hominum, facit mirabilia magna in Sanctis suis, & glorificat uerè glorificantes se, tam indeclinabili opere, quàm uerbo & ueritate: cum adhuc degeret in ultimo, id est tertio exilio suo Lazicæ, in castro Thulumes nuncupato, sito supra villam Mochoes, climatis Apfiliæ termini, ad Orientem Pontici maris, apud ipsum pedem Caucasiarum montium, iuxta Christi amicorum regionem Abasgorum, & gentem Alanorum, quasi signis quinque à prædio Zichachorio, id est prima domo Gregorij uerissimi amici Christi Patricij & Magistratus eiusdem regionis Alanorum. Cuius & optimam memoriam meritò facit in huiusmodi Epistola, translata uidelicet uerbo & præceptione miserorum Principum, qui illicante se usque ad se præfuerunt, in eodem tertio exilio septies, in difficilio-

ribus locis & tribulatione multa, in prædicto castro Thusumes dormiuit in Domino. cum & ipse certamine bono certasset, orthodoxam reuera fidem seruasset, & cursum martyrij consummasset, mensis Octimbrij die vñdecima, feria prima, hora tertia, cum diceretur inter sancta officia, Sancta sanctis, indictione decima, cum prædixisset & ipse diem sanctæ depositionis suæ quibusdam qui sibi aderant ante menses tres. Et aliis quoque pluribus miraculis sanctissimi & omnia efficientis Spiritus cooperatione, tam ibidem, quàm in duobus exiliis suis, Trapezunti videlicet, & Mezembria patris, plurimisque conuersis ad veritatem & illuminatis. Qui cum conuersati fuissent & perdurassent in hoc sancto & beatissimo & multorum sudorum certamine, id est coronam ferente confessione ac testimonio, prædictus quidem sanctus ANASTASIVS Presbyter & Apocrisiarius Romanus, à sexta indictione præteriti cycli vsque ad decimam indictionem, in omnibus prædictis tribus exiliis suis, traditionibus diuersis affectus, tribulationibusque ac necessitatibus, & angustiis non mediocribus nec modicis, permanfit annis

annis viginti. Discipulis verò eius Theodoro & Euprepio germanis & sanctis fratribus, filiis Plutini beatissimi Imperatorij pistoris, id est qui super omnes pistorum publicos est, eorum videlicet, qui annonas scholarum omnium solunt, quod appellatur Tetransiton, diuitiis pretiosis & dignitatibus diuersis, diuinisque virtutibus, & virginitate, quæ his omnibus maior est, adornatis. per quam scilicet, vt opinor, etiam sanctis pro Christo agonibus & coronis honorari meruerunt, vt casti & mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. post primum magistrum sui & nostri apud Trapezuntem exilium multis eleemosynis & oblationibus factis, volentibus Romam confugere, protinus & ipsis in eadem persecutione prope Abydum comprehensis, propter eandem & solam causam, & pro eo quòd noluissent cum eis contaminari tam euidente impietate in profano & penitus sine Deo Imperatorio typo, qui ex summmissione factus est eorum, qui erant Ecclesie Constantinopoleos, & publicatis, id est denudatis omni substantia quæ inerat sibi, & dignitatibus quas habebant. flagellâque mortalia à Præfecto

R

suscipientibus, & Cherfonem in exilium
 missis, & illic vi sæpiùs ab inuicem sepa-
 ratis, & in castris gentium ibidem adia-
 centium deputatis: iunior quidem frater,
 qui vt verè in cunctis pheronymus, Eu-
 prepes nominatus est, completo in hu-
 iuscemodi Dei amico agone anno nono,
 ad Dominum abiit mense Octobrio, die
 vicesimasexta indictione quartadecima.
 Alter verò, qui & prior frater, qui que
 Dei donum merito à Domino est voca-
 tus, perdurans ab eadem sexta indictione
 vsque ad iamdictam decimam indictionem
 instantis cycli, id est vsque ad sanctissimi
 patris & magistri eorum ac nostri
 Anastasij Presbyteri, qui reuera mi-
 ferrimus, & orphani propter tam rarita-
 tem & inopiam verbi veritatis, & omnis
 spiritualis escæ, itavt nunc etiam adim-
 pletum sit quod à Domino de malis no-
 uissimorum temporum dicitur, non fa-
 mem panis mittendam, neque sitim a-
 quæ, sed famem audiendi verbum Do-
 mini, sicuti dictum est. sanctam in Domi-
 no requietionem, annum vicesimum a-
 git adhuc perseuerans in athleticis sudo-
 ribus & agonibus, in eodem Cherfonis
 exilio, iam memoratus videlicet frater

De Anastasio Apocrisario, &c. 259

Theodorus, qui & propria manu multa Sanctorum opuscula dignatus est exhibere nobis, qui pergebamus illuc ad visitationem & adorationem eius, & pretiosæ memoriæ MARTINI summi & verè vniuersalis Papæ & magni martyris veritatis. Cuius & miracula nobis copiosa, quæ ibidem facta sunt, cum illatis quoque illis importabilibus tribulationibus, retulit. donata etiam particula sancti orarij, id est facialis, quæ sibi fuerat ab eo dimissa, & vno ex campagis eius, id est caligis. quos nullus alius inter homines portat, nisi sanctus Papa Romanus. eo quòd & ipse illic fuerit exilio relegatus, postquàm omnia dira passus est, cum abduceretur ab vrbe Roma, qui seipsum tradiderat, gestiens atque desiderans admodum pro Christo subire martyrium. vt imitator & successor sancti & Apostolorum principis Petri, tam in nauigio, quàm in ipso Byzantio, itavt palam alapis cæderetur ab inimicis Dei. Dignum autem patre suo diabolo perpetrantes opus in eum, tam veste illum sua excurrunt, quàm ferreorum grauamina vinculorum & catenarum sancto eius collo & pretiosis reliquis membris imposuerunt,

R ij

Deinde cum eisdem ferreis compedibus pompantes, per totam plateam traxerunt à Palatio vsque ad pratorium Præfecti, cum vigiliæ magistro, id est primo carnificum, colligatum. & cum gladio præcedebat eum quidam, vt membratim concideret, deliberante ac præcipiente Bucoleonte detestabili Sacellario, & dignè sanguinem deuorantis bestię cognominato, tanquam qui & opera bestiali furore referta possideret, scientiã & consilio Constantini Imperatoris, qui & prædictum obscenum & pessimum typum condidit, Gregorio eunucho & Præfecto miserę illius vrbis. Quod vique iam & factum fuisset: quantũ ad temerariam eius alacritatẽ & propositum pertineret, nisi misericordissimi & benignissimi Dei præsidium hos imbuisset, & non huius robustissimam fortitudinem hostes erubuissent. Nouerunt enim hoc pati frequenter etiam tyranni truces & inhumani, licet nimis immisericordes sint & crudeles, secundum eum qui operatur in illis satan: martyrio eius forsitan inuidentes secũdum similem sibi apostatam & idolorum vesanix deditum Iulianum illum famosum & verè sapientem

in malis. Aut certè Deo meliori quadam & sibi soli nota, qui omnia nimirum ad vtilitatem dispensat, immensa hunc & ineffabili prouidentiâ conseruante. cùm fecisset in duobus carceribus, in excubitu scilicet & custodia Præfecti, in tribulatione multa & infirmitate grauissima dies centum octoginta. Omnem verò tribulationis suæ agonem in annis tribus & vltra, sicuti ex his quæ de ipso conscripta sunt, & à Romanis militibus, & propriis eius hominibus, qui cum eo multis tormentis affecti per diuersa loca exilium pertulère, scire potuimus. Porro dormiuit & ipse in Domino, cùm vnam semper & solam sanctam Catholicam & Apostolicam gloriosam Dei nostri Ecclesiam sacratissimis & veracibus dogmatibus synodicè illustrasset, & tam sanctarum ac vniuersalium quinque Synodorum, Nicænæ videlicet, Constantinopolitanæ, Ephesinæ prioris, Chalcedonensis, & rursus Constantinopolitanæ sub Iustiniano Imperatore, quàm omnium sanctorum diuinitus sapientium & probabilium patrum nostrorum, ac veteracium magistrorum sacra & piissima dogmata roborasset. quemadmodum hi,

qui amore pio legere voluerint, in sacris
gestis sanctæ ac Apostolicæ piissimæque
Synodi, quæ ab eo Romæ celebrata est,
inuenient, cùm in omnem locum & om-
nem regionem transmissa sint, & arduè
veritatem manifestasset ac prædicasset,
& flagitia hostium reuelasset, atque li-
quidius publicasset. bono multùmque si-
bi amabili agone agonizans, & ad deside-
ratum Dominum, pro quo & proprium
sanguinem quantum ipse fuit effudit, in
lætitia copiosa profectus mense Septem-
brio, die sextadecima, indictione quarta-
decima, qua & custodientis pietatem, co-
pioisæque certatricis, & castæ virginis ac
martyris Euphemisæ honoranda memo-
ria per annos singulos celebratur, recon-
ditus inter tumulos Sanctorum in domo
percolenda sanctissimæ intemeratæ ac
semper laudandæ gratiosæ verèque sem-
per gloriosæ dominæ nostræ, vtpote quæ
propriè natura & absque mendacio ac
veraciter est Dei genitrix & semper vir-
go Maria, quæ appellatur Blachernes, ex-
tra muros à stadio vno ipsius de cetero
benedictæ vrbis Chersonis. In qua san-
cta domo etiam iam memoratus sanctus
Euprepus requiescit, iuxta eundem

perornatum ac verè magistrum, qui
Euangelicam vocem opere adimpleuit,
qua dicitur: *Pastor bonus animam suam ponit* Ioã II.14
pro ouibus suis. Porro, sanctus & memora-
bilis ac optimus & per omnia sapiens, im-
mò diuinitus sapiens, magnusque verita-
tis propugnator & commartyr eorum
Megistus, qui & Maximus, (hoc enim, vt
antea indicauimus, dictione Latina Ma-
ximi nomen insinuat) cuius & sanctum
monumentum per singulas noctes lam-
pades exhibet à die qua dormisse dino-
scitur, vsque in præsens, & in perpetuum
omnibus illucescens, & patefaciens con-
fidentiam suam, quam obtinet apud
Deum, sicuti præposita commendat Epi-
stola: & nos ipsi per nosmet auditores à
multis illius loci principibus & habitato-
ribus, qui cum iuramētis huiusmodi mi-
rabile verè miraculum fiducialiter præ-
dicabant, effecti sumus. Eorum verò, qui
obutu proprio viderant has, vnus etiam
ipse Comes eiusdem Chemareos castri
nomine Mistrrianus existit, qui & vigi-
lans cum militibus has non semel nec
bis, sed & multotiens contemplatus est,
& primus patenter de his omnibus præ-
dicauit, nobis illuc pergere non valenti;

R. iij

bus propter montis illius ascensum, id est verticis Caucasiarum, quo excelsior mons super terram non est, difficultatem, & tempus hiemis, insuper & confusionem gentium quæ fit in partibus illis. Pariter & Anastasius discipulus eius ab undecima indictione præteriti cycli per tria exilia, Bizyes scilicet, & Perberci Thracensium regionis, atque prædictum Lazicum, in multis contritionibus & intolerabilibus necessitatibus, atque huiusmodi athleticis certaminibus, annis decem peractis, ad regnum migravere supernum. Sanctus quidem Maximus, sicut dictum est, mense Augusto, die triadecima, indictione quinta, cum prædixisset ex diuina reuelatione suam in Domino ante dies quindecim dormitionem futuram, sicuti iam præmissum est. sanctum verò suum pro veritate in Christo Deo nostro martyrium ante non paucos annos. Discipulus verò eius Anastasius mense Iulio, die vicesimaquarta, indictionis eiusdem. Igitur missa nobis est huiusmodi sacratissima & præposita propriæ manus, immò diuinitus exarata Epistola, vna cum suppositis sibi deiloquis testimoniis & syllogismis, ab eodem ip-

forum exilio, id est Lazico. quam & habemus, & conseruamus, cum eodem quo scribebat tradito sibi diuinitus argumento, id est prædictis duobus exilibus fusticulis, & aliis benedictionibus, ac muneribus eius sanctisque ac venerabilibus, necnon & omnibus post Deum bonis, librorum videlicet eius studiis, & propriæ manus compositionibus, tanquam reuera sacrosanctis laudibus & reliquiis. Data verò est nobis verè minimis, Theodosio scilicet & Theodoro, germanis & sine dolo fratribus humilibus & peccatoribus Monachis, per Gregorium Monachum & Abbatem Monasterij sancti Ioannis Baptistæ regionis Albanorum, quod appellatur Batararu, mensis Augusti die vicesima, indictionis vndecimæ, quæ præterit nos, qui reuertebamur à regione sæpe dicta Lazorum. Illuc enim profecti fuëramus, licèt valde infirmi & pauperes & indigni essemus, secundum consuetudinem ad visitationem eorum, non solùm propter iamdictum creditum nobis pondus conscriptum, id est præceptionem sæpe memorati sancti ac summi Apostolici Pape Romani Martini personaliter ad eum in eadem magni nominis vrbe aduenien-

tibus, & certitudinem propriæ manus de his quæ ab eo synodicè confirmata sunt, ex ipso sumentibus & audientibus Papa & alio ex his qui simul aderant. Sed & quoniam ore proprio mandauerat nobis de hoc, postquam passi sunt, cùm adhuc essent Byzantij in custodia prætorij Præfecti, quæ appellatur Diomedis, ex qua & præmisimus eos in iam sæpè dictum tertium eorum exilium Lazicæ. merentes illis, & in reliquis eorum exiliis & custodiis, laboribus & sollicitudinibus, angustiisque non mediocribus, secundum quod nobis possibile fuit per Deo acceptas eorum preces, nobis cooperante ipso, qui eripuit nos sæpiùs de iniquis manibus impiorum, marisque periculis ac diuersis tempestatibus, ministrare de paupercula, quæ inerat nobis ex parentum benedictione sicut in Domino; vt autem veriùs dicamus, Dei munere, & non ex alienis. sed & reliquis nil minus eorum concertatoribus & commartyribus. & vt fieremus inspectores stigmatum ipsorum & passionum, quæ propter Christum verum Deum nostrum pertulerunt. Quin immo & auditores per nos effecti, diuinitus quoque sapientis atque saluantis exper-

De Anastasio Apocrisario, &c. 267

tes eorum constitueremur doctrinæ, & Deo persuadibilibus & benè acceptis ipsorum orationibus frueremur, & quædam vestimentorum, quæ in passione sibi scissa sunt, propriis manibus ab eis accepta deferremus, vnà cum sanctificatis pannis, pretiosòque sanguine rubricatis; qui circumpositi fuerant sanctis eorum quæ abscisæ fuerant manibus, causa sanguinè medicinaliter restringendi. Vtrosque autem complecti ac memorari, non sine consideratione, vt reor, perpendimus, pro eo quod vnum & idem ipsum in certamine sanctæ reuera & orthodoxæ fidei, & in vinculo pacis & caritatis dinoscantur effecti. De ceterò infinita multitudo eorum, qui in prædicta non ferenda & intolerabili persecutione diuersis verberibus & tribulationibus palam & occultè martyrium inferebant, astuto ac versuto molimine, has illius aliter atque aliter, quasi non pro fide, sed sub prætextu aliarum ingerebant occasionum atque damnorum. adeo vt hæc simplicioribus quibusque, qui facilè decipiuntur, ignorantibus, soli Deo, qui occultorum est cognitor, & his qui studiosiores erant hos & quamobrem passi sint

proculdubio deferentes. Pro quibus omnibus vniuersos qui in veritate quę reuera sunt veritatis relegitis, ac si præsentibus & procidentibus, tam cordis genu cum corporalibus genibus, quàm cordis sensu cum lacrymis inclinati, & ante vestigia omnium vestrũm prouoluti, deprecamur & exoramus, quo primũm quidem veniam in omnibus tribuatis exiguitati ac indisciplinationi nostrę, qui ad certitudinem & satisfactionem tanquam verè fideles fideliter talia prorsus recipimus. & ne obliuio velet tantos & tales sacros agones, eo quòd valdè à paucis & raris hæc cum diligentia cognoscantur. Nos autem, vt dictum est, cum voluntate Dei horum ipsis visibus consciij ex parte maxima facti fuissetus, & discrimen quod ex desidia generatur metuissetus, & non ob aliud, vt coram Deo dico, nisi propter hoc, quoquomodo hæc scribere præsumpsissetus, & vitã vel laudes depromere minimè valuissetus, talium & tot pro pietate certaminum ac sudorum verè mirabilium, & magnorum illorum in Domino sacratissimorum virorum, propter collactaneam scilicet & rudem rusticitatem nostram, & omnimodam

indisciplinationem, per quas nobis & sermonis inest inopia super omnes. Quibus sufficere arbitramur pro magnæ vitæ actibus & præconiis, si qui veritatis & studij amore legere voluerint diuina illorum, & veraciter sine fastidio contra impietatem & pro pietate labores plurimos, & conscripta quæ & cum omni solertia & diligentia vnà cum his etiam quæ sunt ex aduersariorum execrabilibus scriptis, licet humiles & veraciter viles super omnes in omnibus simus, iuxta virtutem tamen quæ inest nobis, in diuersis libris ac tomis conscripsimus, & amatoribus veritatis tradidimus, in gloriam & indefinentem laudem & gratiarum actionem omnipotens Dei & verè mirabilis in sanctis suis, ac zelum & alacritatem eorum, qui pro pietate certare voluerint, confusionemque ac ineuitabile opprobrium inimicorum veritatis & ipsius Dei vniuersorum, instantiasque ac oppositiones illatarum sibi falsarum calumniarum, & decretorum inanium ac instabilium, & absolutè omnes eorum sacratissimos ac pios agones atque sudores, qui ab eis qui ex aduerso erant diuerso modo sunt acti, id est à subintroduc

noua & hæretica omnia recipiente ad in-
 uentione Heracliano, Cyro, Sergio, Pyr-
 rho, Paulo, petritarum, & inuoluntatiuo
 inoperatistarum, vel vt veriùs dicamus
 nouorum Epicureorum, id est penitus ca-
 rentium Deo, vt ipsa rerum & ipsa con-
 trariorum conscripta demonstrant his
 qui huiuscemodi discernere norunt.
 Quatinus hi, qui post nos studiosi & in
 verbo potentes fuerint, & his inuentis ex
 his occasionem acceperint, Deo ac san-
 ctis eius gratiarum actiones debitas red-
 dant. *Da enim sapienti occasionem, & sapien-
 tior, inquit, erit.* Secundò verò indefinen-
 tibus orationibus & supplicationibus
 cum operibus bonis ac lacrymis beni-
 gnissimum natura & misericordissimum
 placetis Deum, vt compatiatur infirmi-
 tatibus nostris. Sed ètque decetero in-
 stantem adhuc dolosam & versutam, &
 penitus argumentosam, atque grauissi-
 mam super omnes præcedentes paganas
 & hæreticas persecutiones. quippe cum
 sciat pulueris nostri fragilitatem, & faci-
 lem lapsum propter nimiam fraudem
 eorum atque nequitiam, & finis seditio-
 nis fiat, & terminus huiuscemodi atro-
 cissimi mali, pretiosum scilicet illorum

sanguinem effundentium. veluti sub impiis & Dei exsortibus Arrianis, pro roseo sanguine sancti Petri Alexandrini Patriarchæ ac Martyris gestum est. Propter quod & prædicti sancti Patres nostri, & veraciter pietatis doctores, præcipuè que Apostolicus & verticalis Papa noster Martinus similiter semetipsum in sacrificium pro fidei populo tradidit, in omnibus agonotheram Christum Deum nostrum, & verticem Apostolorum Petrum imitatus, & in cunctis sequutus. cuius & successor vt reuera dignus effectus est. pacemque firmam & indissolubilem unitatem ubique sanctis suis donet Ecclesiis; nec permittat de reliquo vsque in finem hæresim quamlibet suscitari, tam propter multitudinem miserationum suarum, quàm ob infirmitatem & mobilitatem naturæ nostræ, quæ super omnes præteritas generationes excreuit. Tertio autem, vt immobiles vsque in finem conseruemur, non solum nos, sed & omnes pij, in sancta reuera & orthodoxa atque immaculata nostra Christianorum sola Catholica & vera fide, remissionemque peccatorum & salutem percipiamus, qui veraciter peccatores sumus &

serui omnium, qui verè orthodoxi & proprij adoratores sunt Christi veri Dei & Saluatoris nostri, qui reuera glorificant se magnificè in veritate & glorificat. Cuique decora est omnis gloria, honor, imperium, magnificentia, in cœlo & in terra, adoratio & gratiarum actio in sensu cordis & ipsa veritate, timorèque ac tremore pariter & exultatione, secundum propheticum eloquium, vnà cum immortali & miserationum amatore, compatiensissimòque ac misericordissimo super naturam Patre, atque sanctissimo & consubstantiali, viuificòque ac omnipotente diuino Spiritu, nunc & semper, & in vniuersa & infinita sæcula sæculorum, amen.

F I N I S.